

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему:

**Психологічні чинники задоволеності роботою керівників ІТ-команд та
можливості їх корекції засобами тренінгової програми**

Здобувача (ки) 2 курсу МЗ-242 групи
Спеціальності 053 Психологія
Освітньо-професійна програма
Психологія забезпечення ментального здоров'я
Надії КОЛОПЕНЮК
(прізвище та ініціали)

Керівники
Катерина МІЛЮТИНА, д.психол.н., проф.,
Анна КРАЙЛЮК, к.психол.н.
(прізвище та ініціали, вчене звання, науковий ступінь)

Робота рекомендована до захисту
рішенням кафедри клінічної психології та кафедри соціальної психології

Протокол № 11 від « 22 » червня 2026р.

Зав. кафедри клінічної психології _____ д.психол.н., с.н.с., Лисенко І.П.
підпис (наукова ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

Зав. кафедри соціальної психології _____ к.психол.н., доц., Трофімова Д.О.
підпис (наукова ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

У дипломній роботі досліджено психологічні чинники, пов'язані із задоволеністю роботою керівників ІТ-команд.

Актуальність теми зумовлена високими вимогами сучасного ІТ-середовища, яке характеризується швидкими технологічними змінами, інтенсивним темпом роботи, гібридним або віддаленим форматом діяльності та підвищеним емоційним навантаженням на керівників.

Метою дослідження було виявлення психологічних особливостей, що впливають на задоволеність роботою керівників ІТ-команд, а також розроблення тренінгової програми для її підтримки.

У роботі проаналізовано зв'язок між задоволеністю роботою, сприйнятим стресом, тривожністю, депресивними проявами та особливостями міжособистісної поведінки. Емпіричне дослідження проведено на вибірці 95 керівників ІТ-команд, для яких характерні високий рівень відповідальності, необхідність постійної комунікації та адаптації до змін. На основі отриманих результатів обґрунтовано доцільність психокорекційної програми, спрямованої на розвиток саморегуляції, зниження рівня стресу та покращення міжособистісної взаємодії.

Практичне значення роботи полягає в можливості використання її результатів організаційними психологами, HR-фахівцями, бізнес-тренерами та керівниками ІТ-компаній для підвищення професійного благополуччя управлінців.

Ключові слова: задоволеність роботою, керівники ІТ-команд, професійний стрес, тривожність, депресивні прояви, міжособистісна поведінка, психокорекційна програма, психологічне благополуччя, ІТ-сфера, управлінська діяльність.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ I.	8
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ ЗАДОВОЛЕНOSTІ РОБОТОЮ КЕРІВНИКІВ ІТ-КОМАНД	8
1.1 Основні психологічні проблеми в професійній діяльності	8
1.2 Специфіка психологічних чинників задоволеності роботою керівників ІТ-команд	18
1.3 Шляхи підвищення задоволеності роботою керівників ІТ-команд засобами психологічної корекції	27
Висновки до розділу I	37
РОЗДІЛ II. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ ЗАДОВОЛЕНOSTІ РОБОТОЮ КЕРІВНИКІВ ІТ-КОМАНД	40
2.1 Організація емпіричного дослідження	40
2.2 Інтерпретація результатів емпіричного дослідження	47
2.3 Обґрунтування необхідності створення психокорекційної програми	68
Висновки до розділу II	71
РОЗДІЛ III. ТРЕНІНГОВА ПРОГРАМА ПІДТРИМКИ ЗАДОВОЛЕНOSTІ РОБОТОЮ КЕРІВНИКІВ ІТ-КОМАНД	74
3.1 Структура та етапи психокорекційної програми	74
3.2 Характеристика та огляд змісту програми	79
3.3 Очікувані результати впровадження програми	85
Висновки до розділу III	88
ВИСНОВКИ	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	93
ДОДАТКИ	104
Додаток А	105
Додаток В	114
Додаток Г	117
Додаток Д	120

ВСТУП

Сучасна ІТ-індустрія характеризується високими темпами змін, постійним оновленням технологій, зростанням ролі штучного інтелекту, гібридним або віддаленим форматом роботи, високою конкуренцією та дефіцитом кваліфікованих кадрів. У цих умовах керівники ІТ-команд виконують не лише організаційні та управлінські функції, а й несуть значне емоційне, комунікативне та психологічне навантаження. Вони відповідають за ефективність команди, прийняття рішень в умовах невизначеності, підтримку мотивації співробітників, вирішення конфліктів і створення сприятливого психологічного клімату.

За таких умов особливої актуальності набуває проблема задоволеності роботою керівників ІТ-команд. Задоволеність роботою є важливим показником професійного благополуччя, психологічної стійкості, мотивації, залученості та ефективності управлінської діяльності. Її зниження може бути пов'язане з високим рівнем стресу, тривожності, депресивних проявів та складнощами міжособистісної взаємодії.

В Україні ці проблеми посилюються додатковими чинниками: війною, соціально-економічною нестабільністю, міграційними процесами, високим рівнем загальної тривожності та необхідністю адаптації до нових умов праці. Тому вивчення психологічних чинників задоволеності роботою керівників ІТ-команд є актуальним як з наукової, так і з практичної точки зору. Від психологічного стану керівника залежить не лише його власна професійна ефективність, а й продуктивність команди, рівень плинності кадрів, якість комунікації та здатність організації адаптуватися до викликів.

Аналіз наукової літератури свідчить, що проблема професійного стресу, та задоволеності роботою активно вивчається в межах психології праці, організаційної психології та психології управління. Водночас недостатньо досліджено саме керівників ІТ-команд як окрему професійну групу, яка поєднує технічну експертизу, управлінську відповідальність, високий рівень

когнітивного навантаження та необхідність постійної міжособистісної взаємодії.

Об'єкт дослідження – задоволеність роботою керівників ІТ-команд.

Предмет дослідження – психологічні чинники, пов'язані із задоволеністю роботою керівників ІТ-команд, та теоретичне обґрунтування можливостей їх психологічної корекції.

Мета дослідження – дослідити психологічні чинники, пов'язані із задоволеністю роботою керівників ІТ-команд, а також розробити тренінгову програму, спрямовану на підтримку задоволеності роботою керівників ІТ-команд.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати теоретичні підходи до вивчення задоволеності роботою, професійного стресу та психологічного благополуччя особистості.
2. Визначити специфіку професійної діяльності керівників ІТ-команд та психологічні чинники, що можуть впливати на їхню задоволеність роботою.
3. Емпірично дослідити рівень задоволеності роботою, сприйнятого стресу, тривожності, депресивних проявів та особливостей міжособистісної поведінки у вибірці керівників ІТ-команд.
4. Встановити взаємозв'язки між задоволеністю роботою та основними психологічними показниками керівників ІТ-команд.
5. Розробити та обґрунтувати структуру тренінгової програми, спрямованої на корекцію психологічних чинників, пов'язаних зі зниженням задоволеності роботою.

Методи дослідження: теоретичні – аналіз, синтез, узагальнення наукової літератури; емпіричні – психодіагностичні методики; методи математичної статистики; методи психокорекційної роботи.

Характеристика дослідницької вибірки: у дослідженні взяли участь 95 керівників ІТ-команд з українських та міжнародних ІТ-компаній, вік 28–40

років, досвід управління командою від 1,5 до 12 років, переважна більшість – чоловіки, працюють у гібридному або віддаленому форматі.

Дослідницькі питання:

1. Як пов'язані між собою задоволеність роботою, сприйнятий стрес, тривожність та депресивні прояви у керівників ІТ-команд?
2. Яке значення мають особливості міжособистісної поведінки для задоволеності роботою керівників ІТ-команд?
3. Які елементи тренінгової програми можуть бути доцільними для корекції психологічних чинників, пов'язаних зі зниженням задоволеності роботою?

Гіпотеза дослідження: задоволеність роботою керівників ІТ-команд пов'язана з рівнем сприйнятого стресу, тривожності, депресивних проявів та особливостями міжособистісної поведінки.

Часткові гіпотези дослідження:

1. Існує статистично значущий зв'язок між рівнем сприйнятого стресу та задоволеністю роботою керівників ІТ-команд.
2. Особливості міжособистісної поведінки мають зв'язок із рівнем задоволеності роботою.
3. Розроблена тренінгова програма може бути доцільним засобом психологічної корекції чинників, пов'язаних зі зниженням задоволеності роботою керівників ІТ-команд.

Теоретична значущість роботи полягає в уточненні психологічних чинників задоволеності роботою керівників ІТ-команд, розширенні уявлень про взаємозв'язок професійного стресу, тривожності, депресивних проявів та задоволеності роботою, а також у доповненні наукових уявлень про специфіку професійного благополуччя управлінців у технологічному секторі.

Практична значущість роботи визначається тим, що отримані результати можуть бути використані у діяльності організаційних психологів, HR-фахівців, бізнес-тренерів, коучів та керівників ІТ-компаній для кращого розуміння психологічних чинників, пов'язаних із задоволеністю роботою

керівників IT-команд. Розроблена тренінгова програма може слугувати основою для індивідуальної та групової роботи з управлінцями технологічного сектору, спрямованої на розвиток навичок саморегуляції, зниження рівня сприйнятого стресу, роботу з тривожністю та депресивними проявами, удосконалення міжособистісної взаємодії та підтримку задоволеності роботою.

РОЗДІЛ І.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ ЗАДОВОЛЕНOSTІ РОБОТОЮ КЕРІВНИКІВ ІТ-КОМАНД

1.1 Основні психологічні проблеми в професійній діяльності

Професійна діяльність людини є невід'ємною складовою її життя, яка не лише забезпечує матеріальне благополуччя, але й формує самоідентифікацію, соціальні зв'язки та загальний психологічний стан. У сучасному світі, де темпи роботи постійно прискорюються, а вимоги до продуктивності зростають, психологічні проблеми в професійній сфері стають дедалі поширенішими. Ці проблеми не обмежуються тимчасовими емоційними коливаннями, а часто перетворюються на хронічні стани, що впливають на здоров'я, ефективність праці та загальну якість життя (Mental health at work, 2024).

Психологічні ризики на робочому місці, такі як перевантаження, відсутність контролю над завданнями чи токсична організаційна культура, є ключовими факторами, які призводять до погіршення ментального здоров'я працівників (de Oliveira, Saka, Bone, Jacobs, 2023; Laditka, Laditka, Arif, Adeyemi, 2023).

Зокрема, у 2019 році близько 15% дорослих працездатного віку мали психічні розлади, а щорічні втрати робочих днів через депресію та тривогу сягають 12 мільярдів. Це підкреслює актуальність вивчення психологічних проблем у професійній діяльності як комплексного феномена, що вимагає як теоретичного аналізу, так і практичних рекомендацій для їх подолання.

Аналізуючи наукову літературу, можна побачити, що психологічні проблеми в професійній діяльності часто кореняться в дисбалансі між вимогами роботи та ресурсами працівника. Модель вимог-ресурсів, розроблена А. Баккером та Е. Демеруті, пояснює, як високі вимоги у поєднанні з низькими ресурсами (підтримка колег, автономія) призводять до виснаження та зниження мотивації (Bakker & Demerouti, 2007; Schaufeli, 2017).

Модель JD-R еволюціонувала до версії 3.0, яка враховує динамічні та нелінійні взаємозв'язки, зокрема післяробочу підключеність і організаційну

підтримку, що особливо актуально в умовах цифровізації праці (Li et al., 2025; Pansini et al., 2023). У сучасних умовах високі вимоги, такі як багатозадачність і технологічний стрес, поєднані з низькими ресурсами, призводять до психологічного дистресу незалежно від індивідуальних характеристик працівника (Consiglio et al., 2023; Rademaker et al., 2025).

Працівники в галузях з високим ризиком, таких як охорона здоров'я, освіта чи соціальні послуги, мають на 20% вищі шанси на розвиток психологічного дистресу порівняно з тими, хто працює в менш напружених сферах. Це пов'язано з такими факторами, як повторювана робота, низький рівень контролю над процесами, емоційні вимоги та фізичні навантаження.

Наприклад, у панельному дослідженні, проведеному в США протягом 37 років, було виявлено, що тривалий стаж у високоризикових професіях корелює зі зростанням дистресу, незалежно від індивідуальних характеристик працівника (Laditka et al., 2023). Такі проблеми не є ізольованими; вони накопичуються з часом, перетворюючись на хронічні стани, які впливають на когнітивні функції, емоційну стабільність та соціальні взаємодії.

Однією з найпоширеніших психологічних проблем у професійній діяльності є хронічний стрес, який виникає як реакція на постійні виклики робочого середовища. Стрес не є просто емоційним дискомфортом; він активує фізіологічні механізми, такі як викид кортизолу, що з часом призводить до виснаження організму.

У робочому контексті стрес часто проявляється через надмірні робочі години, нестачу персоналу чи конфлікти з керівництвом. Дослідження Американської психологічної асоціації (APA) демонструють, що хронічний стрес на робочому місці є одним з основних джерел тривоги та депресії, сприяючи зниженню продуктивності на 35% у випадках невирішеної депресії (APA, 2023; 2025).

Працівники, які відчувають стрес, часто описують його як відчуття перевантаження, коли робочі вимоги перевищують особисті ресурси, що

призводить до фізичних симптомів, таких як головний біль, проблеми зі сном чи серцево-судинні захворювання.

Додаткові дослідження показують, що в IT-сфері, де робота часто відбувається в гібридному форматі, стрес посилюється ізоляцією та "Zoom-втомою", що призводить до подібних наслідків (Rademaker et al., 2025; Calm, 2024).

Вигорання є еволюцією хронічного стресу, перетворюючись на синдром, що характеризується емоційним виснаженням, цинізмом щодо роботи та зниженням відчуття професійної ефективності. Цей стан не є медичним діагнозом, але ВООЗ визнає його як професійний феномен, пов'язаний з невдалою управлінням стресом на робочому місці (Burnout – A modern epidemic of occupational stress, 2023; Employers need to focus on workplace burnout: Here's why, 2023; Mental Health in the Workplace, 2026).

Емоційне вигорання являє собою складний психофізіологічний стан, що формується внаслідок тривалого впливу професійного стресу та супроводжується виснаженням емоційних, фізичних і когнітивних ресурсів особистості. Цей стан спричиняє глибокі деструктивні зміни в структурі особистості, суттєво знижуючи її адаптивні можливості та негативно позначаючись на якості й ефективності виконання професійних функцій.

Збереження високого рівня морально-психологічної стійкості військовослужбовців є одним із ключових факторів, що визначають їхню боєздатність і здатність ефективно виконувати поставлені бойові завдання в умовах підвищеного ризику та психоемоційного навантаження. Саме тому створення та впровадження дієвих програм соціально-психологічної реабілітації, які охоплюють комплексний підхід від своєчасної діагностики й психологічного консультування до цілеспрямованої корекційно-відновлювальної роботи та психотерапевтичної допомоги, залишається одним із найбільш актуальних напрямів сучасної військової психології та психологічної практики (Карамушка та ін., 2021; Карпенко, 2024).

К. Масlach, яка провела ґрунтовні емпіричні та теоретичні дослідження феномену вигорання, виділила три основні складові (блоки) цього синдрому: фізичний, поведінковий та емоційно-психологічний (Maslach, Jackson, Leiter, 1996). Фізичний компонент вигорання проявляється у вираженому загальному виснаженні, значному зниженні працездатності, численних соматичних проявах (головний біль, порушення роботи шлунково-кишкового тракту, хронічні розлади сну, зміни апетиту), а також у помітному зменшенні рівня фізичної активності та загального тону організму.

Поведінковий блок характеризується помітним погіршенням якості виконання професійних обов'язків, труднощами в прийнятті рішень, поступовим емоційним та професійним дистанціюванням від колег, підлеглих чи тих, кому надається допомога, а також змінами в соціальній поведінці, зокрема появою або посиленням залежностей, конфліктністю у міжособистісних стосунках, проблемами в сімейному житті та зниженням здатності до конструктивної взаємодії.

Психологічний (емоційно-когнітивний) блок охоплює цілий комплекс негативних внутрішніх змін: зниження самооцінки, втрату професійної та особистісної мотивації, домінування широкого спектра деструктивних емоцій (фрустрація, відчуття безпорадності, хронічна дратівливість, гнів, апатія), а також виражені когнітивні порушення – песимістичне сприйняття майбутнього, постійне відчуття власної провини, зниження впевненості у власних силах та здатності впливати на ситуацію (Archer, Alagaraja, 2021: 18).

Синдром вигорання як багатогранний і комплексний психологічний феномен визначається класичною тріадою основних симптомів: емоційним виснаженням, деперсоналізацією (або цинізмом) та зниженням відчуття особистих досягнень.

Емоційне виснаження є центральним і найбільш вираженим компонентом цього синдрому. Воно проявляється у глибокому внутрішньому відчутті емоційної спустошеності, хронічної втоми, яка не зникає навіть після тривалого відпочинку, а також у поступовій втраті інтересу й ентузіазму до професійної

діяльності, яку раніше людина виконувала з мотивацією та залученістю. Людина відчуває, що її емоційні ресурси вичерпані, а енергія для спілкування з іншими людьми, виконання завдань чи прояву емпатії практично відсутня.

Деперсоналізація, у свою чергу, характеризується формуванням захисного механізму емоційної відстороненості та дистанціювання як від колег і клієнтів, так і від самого себе в професійній ролі. Це проявляється у знеособленні стосунків, цинічному ставленні до людей, з якими доводиться взаємодіяти, у сприйнятті інших як «об'єктів» чи «функцій», а не як особистостей.

Людина починає уникати глибокого емоційного контакту, використовує формальний, холодний або саркастичний стиль спілкування, відчуває внутрішнє відчуження від власної професійної ідентичності, а інколи й від власних цінностей та почуттів.

Зниження відчуття особистих досягнень (або редукція професійних досягнень) є третім ключовим елементом тріади. Воно виражається у стійкому негативному переосмисленні власної професійної ефективності, появи переконання у власній некомпетентності, марності зусиль і відсутності реальних результатів своєї праці. Людина втрачає почуття гордості за досягнуте, починає сумніватися у своїй кваліфікації та цінності того, що робить, навіть якщо об'єктивно її результати залишаються високими. Це супроводжується зниженням самооцінки в професійній сфері, відчуттям безперспективності, песимістичним поглядом на власну кар'єру та втратою віри у можливість позитивних змін у майбутньому.

Така трикомпонентна структура синдрому вигорання, запропонована та емпірично обґрунтована Крістіною Маслач, дозволяє не лише точно описати сутність цього стану, але й слугувати основою для його діагностики, оцінки ступеня вираженості та планування диференційованих заходів психологічної допомоги й профілактики.

Кожен із компонентів тріади взаємопов'язаний з іншими, створюючи замкнене коло, яке посилює деструктивний вплив вигорання на особистість і професійну діяльність (Maslach & Leiter, 2022; Soares et al., 2023).

Дослідження Крістіни Масляч показують, що вигорання найбільш поширене серед професій, де потрібна висока емоційна залученість, таких як вчителі, соціальні працівники чи менеджери. Працівники з вигоранням відчують себе виснаженими, відстороненими від колег і клієнтів, а їхня продуктивність падає через брак мотивації. Наприклад, у медичній сфері вигорання призводить до помилок у лікуванні, зростання абсентеїзму та ризику розвитку депресивних розладів на 180%.

Економічні наслідки вигорання величезні, наприклад у США воно спричиняє втрати у 200 мільярдів доларів щорічно через знижену продуктивність і витрати на лікування. Вигорання часто супроводжується змінами в самооцінці, коли працівник починає сумніватися у цінності своєї праці, що посилює відчуття безпорадності та ізоляції (Müller & Kubátová, 2025; Pladdys, 2024).

У контексті цифрової трансформації *techno-stress creators* (як перевантаження інформацією, постійна доступність) посилюють вигорання через медіацію *burnout*, особливо в *remote/hybrid settings* (Consiglio et al., 2023).

Депресія як психологічна проблема в професійній діяльності проявляється як стійке зниження настрою, втрата інтересу до роботи та фізична втома, що часто є наслідком накопиченого стресу чи вигорання. Депресивні стани в робочому середовищі не лише знижують когнітивну продуктивність на 35%, але й збільшують ризик хронічних захворювань, таких як діабет чи серцеві проблеми.

Депресія є однією з провідних причин інвалідності серед працівників, з втратами продуктивності через абсентеїзм і презентеїзм (коли працівник присутній, але неефективний). У робочих колективах депресія часто маскується під втому чи низьку мотивацію, але її корені лежать у факторах, таких як відсутність визнання, токсична культура чи нестача соціальної підтримки.

Наприклад, працівники, які відчують себе недооціненими, мають вищий ризик депресії, що призводить до зростання плинності кадрів і витрат на лікування. У контексті пандемії депресія серед працівників зросла, особливо в

галузях з високим ризиком, де емоційне навантаження поєднується з невизначеністю (APA, 2025; Mind Share Partners, 2025).

Тривога є ще одним ключовим аспектом психологічних проблем, проявляючись як постійне відчуття загрози, що впливає на концентрацію та прийняття рішень. У професійній сфері тривога часто виникає через невизначеність, страх втрати роботи чи конфлікти (Rajgoral, 2010: 63).

Тривога корелює з вигоранням, особливо в професіях з високими вимогами, де працівники відчують брак контролю. Наприклад, у медичних працівників тривога посилюється через відповідальність за життя інших, що призводить до симптомів, подібних до панічних атак.

Тривога не лише знижує продуктивність, але й сприяє розвитку залежностей чи інших розладів, з економічними втратами через втрачені робочі дні. У сучасних умовах, з переходом на віддалену роботу, тривога зросла через ізоляцію та відсутність чітких кордонів між роботою та особистим життям (Wu, Roemer, Enid Chung Kent, Ballard, David, 2021; Rademaker et al., 2025).

Інші психологічні проблеми включають конфлікти на робочому місці, низьку мотивацію та проблеми з самооцінкою. Конфлікти, часто пов'язані з токсичною культурою чи відсутністю підтримки, призводять до ізоляції та зростання дистресу.

Низька мотивація проявляється як апатія, коли працівник втрачає інтерес до досягнень, що посилює вигорання. Проблеми з самооцінкою виникають через відсутність визнання, сприяючи депресії. У високоризикових професіях, як IT чи менеджмент, ці проблеми посилюються швидкими змінами та тиском на результати (Korn Ferry, 2024; Microsoft Work Trend Index, 2025). Додатково, модель Effort-Reward Imbalance (ERI) доповнює JD-R, показуючи, як дисбаланс зусиль і винагороди посилює дистрес (Siegrist, 2016, cited in recent reviews). Лонгітюдинальні дослідження підтверджують накопичувальний ефект, особливо в tech-секторах з високим темпом інновацій (Laditka et al., 2023; Ueno et al., 2025).

У контексті повномасштабної російсько-української війни, що розпочалася 24 лютого 2022 року та триває вже понад чотири роки, психологічні проблеми в професійній діяльності набули характеру системної кризи, яка пронизує всі сфери суспільного життя. Війна як хронічний травматичний стресор не лише загострює традиційні форми професійного стресу, такі як емоційне виснаження, деперсоналізація та редукція особистісних досягнень за моделлю К. Масlach, але й вводить нові феномени: вторинну травматизацію, моральний дистрес, втома від співчуття та безперервний травматичний стрес. Ці явища перетворюють професійну діяльність на арену постійного психоемоційного навантаження, де фахівці вимушені балансувати між виконанням службових обов'язків, власною вразливістю та колективною травмою суспільства.

З перших днів вторгнення психологічна наука в Україні зіткнулася з необхідністю радикального переосмислення підходів до вивчення професійного здоров'я. Якщо в мирний час дослідження фокусувалися на рутинних стресорах – перевантаженні класів у педагогів чи бюрократії в медиках, то війна внесла радикальні корективи. Постійні ракетні обстріли, повітряні тривоги, втрати близьких, вимушене переміщення, моральні дилеми та необхідність підтримувати населення в стані колективної травми призвели до того, що професійне вигорання набуло прискореної динаміки.

За даними емпіричних досліджень 2024–2025 років, медичний персонал Військово-медичного клінічного центру Центрального регіону демонструє чітку кластеризацію за рівнем ризику вигорання: високий ризик у 75 осіб з 433 опитаних супроводжується найвищими показниками депресії, тривоги та стресу, при цьому професійна життєстійкість залишається відносно стабільною, виступаючи ключовим захисним фактором.

Ця криза торкається не лише безпосередніх учасників бойових дій, а й широкого кола цивільних фахівців. Медичні працівники в прифронтових регіонах (Дніпро, Харків, Запоріжжя) щодня стикаються з масовими травмами, ампутаціями та смертю пацієнтів під звуки сирен. Дослідження 2024 року серед

медиків, які працюють в умовах екстремальних ситуацій, показують зниження емоційного виснаження на 12% після психокорекційних інтервенцій, але деперсоналізація залишається високою, а досягнення зростає лише до 30,6 (Русанов, 2024).)

Молоді спеціалісти та працівники реанімації та швидкої допомоги є особливо вразливими, оскільки війна накладається на вже виснажливу рутину пандемії COVID-19. Жінки-медики, які становлять більшість у сфері, поєднують професійні обов'язки з турботою про родину в умовах евакуації, що посилює гендерно-специфічні навантаження (Molnár, Zana, Stauder, 2024).

Переходячи до освітньої сфери, варто підкреслити, що вчителі та викладачі вищих навчальних закладів продовжують виконувати місію в умовах тотальної нестабільності. Уроки в укриттях, онлайн-навчання під відключеннями електрики, підтримка дітей, які пережили окупацію чи втратили батьків, створюють хронічне емоційне перевантаження. Згідно з дослідженням 2025 року серед 724 вчителів середніх шкіл, 78% відзначають зростання негативних емоцій (тривога, страх, гнів), 40% – дратівливість, 31% – зниження мотивації, а 28% – проблеми з концентрацією (Nadyukova, Tsybuliak, Shevchenko, 2025).).

Війна призводить до емоційного виснаження, яке корелює з унікальним копінгом і емоційною супресією, що в довгостроковій перспективі підвищує ризик вигорання. Серед академічного персоналу вищих закладів спостерігається прогресивне посилення вигорання: рівень високого емоційного виснаження зріс з 49,5% у першій хвилі опитування (2022) до 71,8% у третій (2025), деперсоналізація – з 32,9% до 59,4%. Міграція (внутрішня чи зовнішня) посилює симптоми, тоді як релокація установ – знижує.

Особливої уваги заслуговують практичні психологи та спеціалісти з психічного здоров'я (MHPSS). Попит на їхні послуги зріс у рази: мільйони українців потребують допомоги з травмою, горем, ПТСР. Однак самі психологи, працюючи з історіями тортур, сексуального насильства та втрат під час окупації, переживають вторинну травматизацію.

Дослідження 2025 року серед українських психотерапевтів у зонах бойових дій фіксує compassion fatigue як домінуючий негативний ефект, з secondary traumatization та браком підтримки як ключовими ризиками. Водночас трансгенераційний трансфер виступає захисним фактором, сприяючи посттравматичному зростанню.

У сфері правоохоронних органів, ДСНС та військових проблема набуває іншого забарвлення. Поліцейські в прифронтових містах забезпечують порядок під час евакуацій та роботи з ВПО, рятувальники ДСНС ліквідовують наслідки обстрілів, витягаючи людей з-під завалів.

Психосоціальна підтримка через мультидисциплінарні команди в закладах охорони здоров'я (психіатри, психологи, реабілітологи) стає критичною для поранених рятувальників, забезпечуючи комплексне відновлення. Військовослужбовці стикаються з моральною шкодою від етичних дилем на полі бою, що посилює ризик ПТСР у довгостроковій перспективі. Когнітивні функції (пам'ять, увага) погіршуються, що безпосередньо впливає на виконання завдань.

Журналісти, які документують війну, переживають вторинну травму від перегляду жахливих кадрів та етичних дилем. Найбільше дослідження 2025 року серед медіафахівців фіксує професійне вигорання у 85% респондентів, спричинене хронічним перевантаженням, емоційно важким контентом та втратою сенсу.

Соціальні працівники та волонтери стикаються з бюрократичним навантаженням у гуманітарній кризі, що призводить до цинізму та деперсоналізації. Дослідження 2022–2025 років серед соціальних працівників показує посилення вигорання через збільшення клієнтів з критичними ситуаціями, постійний стрес та страх за життя.

Фактори ризику є універсальними, але з професійними нюансами. Основні – постійна загроза життю, моральний дистрес, перевантаження, відсутність ресурсів для відновлення. Захисні – соціальна підтримка, сенс діяльності, резильєнтність та супервізія.

Для подолання необхідні комплексні заходи. На індивідуальному рівні – програми саморегуляції (mindfulness, аутотренінг, тайм-менеджмент). На організаційному – супервізія, ротація, психологічна підтримка в колективах. На державному – інтеграція ментального здоров'я в професійну підготовку, створення центрів реабілітації та політики збереження професійного здоров'я.

1.2 Специфіка психологічних чинників задоволеності роботою керівників ІТ-команд

У сучасному цифровому ландшафті, де інформаційні технології визначають конкурентоспроможність організацій, роль керівника ІТ-команди набуває особливого значення. Керівник ІТ-команди поєднує технічну експертизу, стратегічне бачення, оперативне управління процесами та щоденну взаємодію з людьми. Саме тому задоволеність роботою керівника в ІТ-сфері є не лише індивідуальним показником професійного благополуччя, а й важливим чинником ефективності команди, стабільності робочих процесів і якості управлінських рішень.

Задоволеність роботою керівників ІТ-команд формується під впливом комплексу психологічних, організаційних і соціально-професійних чинників. До них належать рівень професійного стресу, емоційне виснаження, тривожність, депресивні прояви, відчуття професійної ефективності, стиль міжособистісної взаємодії, характер управлінської відповідальності, підтримка з боку організації та можливість зберігати баланс між роботою й особистим життям.

Специфіка ІТ-сектору створює особливі умови для формування як високої, так і зниженої задоволеності роботою. З одного боку, робота в ІТ може давати керівникам відчуття професійної реалізації, автономії, причетності до інновацій, можливості впливати на розвиток продукту й команди. З іншого боку, швидкі технологічні зміни, висока невизначеність, дедлайни, розподілені команди, віддалений або гібридний формат роботи, постійна комунікація через цифрові інструменти та відповідальність за результати команди можуть посилювати психологічне навантаження й знижувати задоволеність роботою.

Одним із важливих чинників задоволеності роботою керівників ІТ-команд є професійний стрес. У технологічному середовищі керівник часто має одночасно координувати технічні завдання, управляти очікуваннями стейкхолдерів, підтримувати мотивацію співробітників і реагувати на зміну пріоритетів. У таких умовах робота може сприйматися як надмірно напружена, непередбачувана та емоційно виснажлива. Якщо професійні вимоги перевищують доступні ресурси керівника, це може призводити до зниження задоволеності роботою, втрати мотивації та відчуття професійної перевтоми.

Важливим психологічним чинником є також емоційне виснаження. Керівник ІТ-команди відповідає не лише за власну продуктивність, а й за ефективність, емоційний стан і взаємодію всієї команди. Він часто виконує роль посередника між бізнесом і командою, між технічними обмеженнями та очікуваннями клієнтів, між стратегічними цілями організації та реальними можливостями працівників. Така багаторівнева відповідальність може сприяти накопиченню втоми, зниженню емоційної залученості та поступовому зменшенню задоволеності професійною діяльністю.

Особливе значення має феномен техностресу. Технології, які мають полегшувати роботу, у практиці ІТ-керівників нерідко стають додатковим джерелом навантаження. Постійні повідомлення в чатах, велика кількість цифрових платформ, необхідність швидко опановувати нові інструменти, контролювати процеси в Jira, Slack, Confluence, Git та інших системах створюють інформаційне перевантаження. Це може призводити до фрагментації уваги, відчуття постійної доступності, стирання меж між робочим і особистим часом та, як наслідок, до зниження задоволеності роботою.

На задоволеність роботою керівників ІТ-команд впливають також особливості міжособистісної взаємодії. У сучасних ІТ-командах керівник має не лише розподіляти завдання й контролювати результат, а й створювати умови для довіри, психологічної безпеки, відкритої комунікації та професійного розвитку співробітників. Це потребує розвинених soft skills, емпатії, емоційного інтелекту, навичок делегування та конструктивного вирішення конфліктів.

Якщо керівник не має достатніх ресурсів для підтримки якісної взаємодії, це може посилювати напруження в команді й негативно впливати на його власне ставлення до роботи.

В умовах віддаленої або гібридної роботи чинники задоволеності набувають додаткової складності. З одного боку, гнучкий формат може підвищувати автономію, економити час і створювати комфортні умови праці. З іншого боку, він може ускладнювати неформальну комунікацію, послаблювати відчуття командної єдності, збільшувати кількість онлайн-зустрічей і підвищувати ризик ізоляції. Керівник змушений докладати додаткових зусиль для підтримки контакту з командою, проведення індивідуальних зустрічей, профілактики конфліктів і збереження залученості працівників, що може збільшувати його емоційне навантаження.

Ще одним значущим чинником є адаптація до швидких технологічних змін. Керівник IT-команди має постійно орієнтуватися в нових технологіях, тенденціях штучного інтелекту, кібербезпеки, хмарних сервісів, автоматизації та змін у продуктовому середовищі. Це створює ситуацію постійного навчання та професійної невизначеності. Якщо керівник відчуває, що не встигає за темпом змін або не має достатньої підтримки з боку організації, це може знижувати його впевненість у власній компетентності та впливати на загальну задоволеність роботою.

Управління талантами також є важливим компонентом професійного досвіду IT-керівника. Висока конкуренція за кваліфікованих спеціалістів, ризик плинності кадрів, очікування гнучких умов праці, потреба в розвитку команди та утриманні ключових працівників створюють додаткове навантаження. Задоволеність роботою керівника в такому контексті залежить від того, наскільки він відчуває власну ефективність, підтримку організації, реалістичність поставлених завдань і можливість впливати на умови роботи команди.

В українському контексті проблема задоволеності роботою керівників IT-команд набуває додаткового значення. Війна, релокація співробітників,

міграційні процеси, мобілізація, кіберзагрози, повітряні тривоги, відключення електроенергії та загальна соціальна нестабільність суттєво впливають на професійне життя IT-фахівців. Керівники змушені поєднувати управлінські завдання з турботою про безпеку, стабільність і психологічний стан команди. Це може підвищувати рівень стресу, але водночас посилювати відчуття значущості роботи, професійної відповідальності та причетності до підтримки економічної стійкості країни.

Таким чином, задоволеність роботою керівників IT-команд є складним інтегральним показником, що формується на перетині індивідуальних психологічних характеристик, управлінської ролі та організаційного контексту. Вона пов'язана не лише з умовами праці чи рівнем винагороди, а й із переживанням професійної ефективності, рівнем стресу, емоційним станом, стилем взаємодії з командою, доступністю ресурсів і здатністю зберігати баланс між вимогами роботи та особистими можливостями.

Подолання чинників, що знижують задоволеність роботою, потребує системного підходу. На організаційному рівні важливими є програми підтримки психологічного благополуччя, чіткий розподіл відповідальності, реалістичне планування, підтримка керівників і розвиток здорової управлінської культури. На індивідуальному рівні значення мають розвиток навичок емоційної саморегуляції, усвідомлення власних меж, профілактика професійного виснаження, розвиток комунікативних навичок, навичок делегування та конструктивного лідерства.

Отже, дослідження психологічних чинників задоволеності роботою керівників IT-команд є актуальним напрямом сучасної організаційної психології. Воно дозволяє краще зрозуміти, які саме психологічні показники пов'язані із професійним благополуччям управлінців у технологічному секторі, а також створює підґрунтя для розробки тренінгових програм, спрямованих на зниження емоційного навантаження, профілактику професійного виснаження та підтримку задоволеності роботою.

У сучасній IT-індустрії, де інновації, такі як штучний інтелект, хмарні обчислення та віддалена робота, стають нормою, керівники команд стикаються з викликами, що відрізняються від тих, з якими мають справу менеджери в інших галузях. Ці труднощі не обмежуються рутинними операційними завданнями, а часто набувають психологічного характеру, впливаючи на емоційний стан, продуктивність та загальну ефективність лідера (Клєсман, 2025).

Понад 50% керівників IT відчувають хронічний стрес, а рівень вигорання серед них на 20-30% вищий, ніж у загальній популяції менеджерів, через постійний тиск на інновації та адаптацію до невизначеності. Ця специфіка зумовлена не лише технологічним контекстом, але й організаційними факторами, такими як гібридні команди, дефіцит талантів та необхідність балансувати між технічними рішеннями та людськими ресурсами (Pladdys, 2024: 215). Додаткові дані 2025 року показують, що 60-84% IT-лідерів особисто пережили burnout, а 42% tech professionals мають високий ризик (Gartner, 2023; Yerbo, 2022; CIO, 2024).

Однією з ключових особливостей професійних труднощів керівників IT-команд є перехід від ролі технічного фахівця до управлінця, що часто супроводжується внутрішнім конфліктом. Багато лідерів починають кар'єру як розробники чи інженери, де успіх вимірюється кодом, алгоритмами та безпосереднім внеском у продукт. Однак, стаючи керівником, вони мусять делегувати технічні завдання, фокусуючись на мотивації команди, розподілі ресурсів та стратегічному плануванні.

Цей перехід може викликати відчуття втрати контролю, оскільки лідери відчувають тиск на те, щоб залишатися в курсі технологій, водночас керуючи людьми. 70% IT-менеджерів стикаються з імпостер-синдромом, сумніваючись у своїй компетентності як лідерів, що посилює емоційне виснаження та знижує самооцінку (Korn Ferry, 2024; Prescott, 2023).

У контексті швидких змін, таких як впровадження AI, керівники мусять не лише освоювати нові інструменти, але й забезпечувати, щоб команда

адаптувалася без втрати продуктивності, що додає шару когнітивного навантаження (Rademaker et al., 2025; Calm, 2024).

Хронічний стрес є центральним елементом специфіки цих труднощів, оскільки ІТ-індустрія характеризується високими темпами роботи, дедлайнами та невизначеністю. Керівники команд часто працюють у середовищі, де проекти змінюються щомісяця, а вимоги клієнтів або ринку вимагають постійної адаптації. Це призводить до перевантаження, коли лідери мусять управляти не лише технічними ризиками, але й емоційним станом команди.

Наприклад, під час пандемії COVID-19 стрес серед ІТ-менеджерів зріс удвічі через перехід на віддалену роботу, що ускладнило моніторинг продуктивності та підтримку психологічної безпеки. Дослідження моделі вимог-ресурсів (JD-R) демонструють, що високі вимоги, такі як багатозадачність та контекстне перемикавання, поєднані з низькими ресурсами (наприклад, відсутністю підтримки від вищого керівництва), призводять до виснаження ресурсів лідера, проявляючись у фізичних симптомах, як безсоння чи головні болі (Pansini et al., 2023; Li et al., 2025).

У ІТ, де робота часто відбувається в гібридному форматі, стрес посилюється ізоляцією: керівники відчувають самотність, оскільки мусять приймати рішення самостійно, без достатньої соціальної підтримки (Bes et al., 2023).

Вигорання як еволюція стресу є особливо вираженим серед керівників ІТ-команд, оскільки вони несуть відповідальність не лише за власну ефективність, але й за команду. За моделлю Крістіни Маслач, вигорання включає емоційне виснаження, цинізм та зниження професійної ефективності.

У ІТ це проявляється через постійний тиск на результати, де невдачі проектів сприймаються як особисті поразки. Дослідження вказують, що 41% ІТ-лідерів відчувають виснаження, а 36% – хронічну втому, що впливає на прийняття рішень та емпатію до команди (Müller & Kubátová, 2025; CIO, 2024).

Специфіка полягає в «кросовері» вигорання: коли лідер виснажений, це передається команді, збільшуючи плинність кадрів на 20-30%. У tech-індустрії,

де дефіцит кваліфікованих фахівців сягає мільйонів, керівники мусять боротися з утриманням талантів, що додає емоційного навантаження (Andiappan, 2023).

Ізоляція та емоційний тягар є ще одним аспектом специфіки, оскільки керівники ІТ-команд часто працюють у ролі «мосту» між технічними фахівцями та бізнес-стейкхолдерами. Вони мусять перекладати складні технічні концепції на мову бізнесу, що вимагає високого рівня емпатії та комунікації.

Однак, Harvard Business Review зазначає, що майже половина CEO в tech відчують самотність, що впливає на продуктивність на 61%. У віддалених командах це посилюється: лідери стикаються з “Zoom-втомою”, де постійні віртуальні зустрічі виснажують мозок, призводячи до тривоги та депресії. Крім того, в ІТ, де культура “hustle” заохочує понаднормову роботу, керівники часто ігнорують власне благополуччя, моделюючи токсичну поведінку для команди (Calm, 2024; Global Relay, 2024).

Специфіка також включає виклики, пов'язані з управлінням ризиками та інноваціями. Керівники ІТ-команд мусять передбачати технологічні ризики, такі як кібератаки чи інтеграцію AI, водночас забезпечуючи безперервність роботи. 55% ІТ-менеджерів вважають кібербезпеку головним викликом, що викликає тривогу через потенційні наслідки для репутації компанії. У контексті «Великої відставки», де працівники залишають посади через вигорання, лідери мусять боротися з дефіцитом кадрів, що збільшує навантаження на них самих (Bucket List Rewards, 2026; Focus Cloud Group, 2024).

Депресія та тривога як наслідки цих труднощів є менш видимими, але критичними. У ІТ-лідерів депресія проявляється як втрата інтересу до інновацій, що знижує продуктивність на 35%. Тривога виникає від невизначеності, наприклад, страх втрати роботи через автоматизацію. Дослідження ВООЗ класифікують вигорання як професійний феномен, пов'язаний з хронічним стресом, що особливо актуально для ІТ, де 72% лідерів відчують виснаження (WHO, 2024; Mind Share Partners, 2025).

Конфлікти на робочому місці та низька мотивація доповнюють картину. У ІТ-командах конфлікти часто виникають через різницю в досвіді чи підходах до

кодингу, а керівники мусять їх розв'язувати, що вимагає емоційного інтелекту. Низька мотивація лідера передається команді, призводячи до апатії та зниження інновацій. Наслідки цих труднощів є багатограними: для лідера – погіршення здоров'я, для організації – втрати продуктивності. Дослідження підкреслюють необхідність превентивних заходів, таких як розвиток лідерства та підтримка ментального здоров'я (Harms et al., 2017; Aprilia, 2023).

У ІТ-контексті це проявляється через постійний тиск на результати, де невдачі проектів, такі як затримки в релізах чи технічні збої, сприймаються як особисті поразки, призводячи до втрати мотивації та емоційної спустошеності. Специфіка полягає в ефекті «кросоверу» вигорання: коли лідер виснажений, це передається на команду, збільшуючи плинність кадрів на 20-30% та посилюючи дефіцит талантів у галузі, де глобальний брак кваліфікованих фахівців сягає мільйонів. Крім того, в умовах швидких технологічних змін, таких як впровадження AI, керівники стикаються з додатковим тиском на розширення навичок, що може призводити до відчуття некомпетентності та депресивних станів (Scholze, 2024; McCall et al., 2025).

Ізоляція та емоційний тягар є ще одним ключовим аспектом специфіки професійних труднощів, оскільки керівники ІТ-команд часто виступають у ролі «мосту» між технічними фахівцями та бізнес-стейкхолдерами. Вони мусять перекладати складні технічні концепції на доступну мову бізнесу, вирішувати конфлікти інтересів та забезпечувати відповідність проектів стратегічним цілям компанії, що вимагає високого рівня емоційного інтелекту та комунікаційних навичок.

Однак, дослідження вказують, що майже половина CEO та менеджерів у tech-сфері відчувають самотність та ізоляцію, що негативно впливає на продуктивність на 61% та підвищує ризик депресії. У віддалених або гібридних командах ця проблема посилюється "Zoom-втомою" постійними віртуальними зустрічами, які виснажують когнітивні ресурси, призводячи до тривоги, апатії та зниження соціальних зв'язків (Bossi et al., 2022; Nadler et al., 2020).

В ІТ-індустрії, де панує культура надмірної праці та відсутності балансу між роботою та особистим життям, керівники часто ігнорують власне благополуччя, моделюючи токсичну поведінку для команди, що призводить до зростання конфліктів, зниження мотивації та загальної неефективності.

Специфіка професійних труднощів також включає виклики, пов'язані з управлінням ризиками та інноваціями в умовах цифровізації. Керівники ІТ-команд мусять передбачати технологічні ризики, такі як кібератаки, інтеграцію AI чи зміни в регуляторному середовищі, водночас забезпечуючи безперервність бізнес-процесів (Global Relay, 2024).

Депресія та тривога як наслідки цих труднощів є менш видимими, але критичними: у ІТ-лідерів депресія проявляється як втрата інтересу до інновацій, зниження продуктивності, а тривога через страх втрати роботи внаслідок автоматизації чи економічної нестабільності. Всесвітня організація охорони здоров'я класифікує вигорання як професійний феномен, пов'язаний з хронічним стресом, що особливо актуально для ІТ, де 67-72% лідерів відчують виснаження (WHO, 2024).

Конфлікти на робочому місці та низька мотивація доповнюють картину специфіки цих труднощів. У ІТ-командах конфлікти часто виникають через різницю в досвіді, підходах до кодування чи пріоритетах проєктів, а керівники мусять їх розв'язувати, що вимагає емоційного інтелекту та навичок медіації. Погане лідерство, таке як мікроменеджмент чи пасивність, посилює відчуття безпорадності в команді, призводячи до зростання дистресу.

Низька мотивація лідера передається на команду, викликаючи апатію, зниження інноваційності та збільшення помилок, що в ІТ може мати критичні наслідки, такі як вразливості в програмному забезпеченні (Lainidi et al., 2025; Turner et al., 2024).

Наслідки цих професійних труднощів є багатогранними: для індивідів — погіршення ментального та фізичного здоров'я, для організацій втрати продуктивності, високий рівень плинності кадрів та економічні витрати на лікування та найм.

Варто відзначити необхідність превентивних заходів, таких як розвиток лідерських навичок, покращення організаційної культури, впровадження програм підтримки ментального здоров'я та забезпечення балансу між роботою та життям (Bagasi et al., 2025; Etezzad et al., 2026).

У висновку, специфіка професійних труднощів керівників ІТ-команд полягає в унікальному поєднанні технічного тиску, емоційного навантаження, організаційних викликів та психологічних факторів, що вимагає комплексного підходу до їх вивчення та подолання для забезпечення стійкості лідерів та ефективності команд.

1.3 Шляхи підвищення задоволеності роботою керівників ІТ-команд засобами психологічної корекції

Задоволеність роботою керівників ІТ-команд є одним із важливих показників їхнього професійного благополуччя, психологічної стійкості та ефективності управлінської діяльності. У сучасному цифровому середовищі вона формується під впливом комплексу чинників: рівня сприйнятого стресу, тривожності, депресивних проявів, стилю міжособистісної взаємодії, організаційної підтримки, автономії, можливостей професійного розвитку та балансу між роботою й особистим життям (de Oliveira et al., 2023; Mental health at work, 2024).

Для керівників ІТ-команд ця проблема є особливо актуальною, оскільки їхня діяльність пов'язана з постійним техностресом, управлінням розподіленими командами, швидкими технологічними змінами, тиском дедлайнів, високою відповідальністю за результати проєктів і необхідністю підтримувати мотивацію підлеглих. За таких умов зниження задоволеності роботою може бути пов'язане з хронічним психоемоційним напруженням, відчуттям перевантаження, недостатністю ресурсів відновлення та труднощами в лідерській взаємодії (Consiglio et al., 2023; Клесман, 2025).

У контексті України ці чинники посилюються війною, релокацією команд, кіберзагрозами, повітряними тривогами, нестабільністю ринку праці та необхідністю підтримувати операційну стійкість організацій в умовах

невизначеності. Тому підтримка задоволеності роботою керівників ІТ-команд потребує інтеграції індивідуальних, організаційних і лідерських підходів, спрямованих на зниження рівня сприйнятого стресу, розвиток ресурсів саморегуляції та створення більш підтримувального професійного середовища (Карамушка, 2023).

Теоретичною основою аналізу може виступати модель Job Demands-Resources (JD-R), яка розрізняє робочі вимоги та трудові ресурси. До робочих вимог належать високе навантаження, рольова невизначеність, технострес, багатозадачність, постійна доступність через цифрові інструменти та необхідність швидко реагувати на зміни. До ресурсів належать автономія, соціальна підтримка, чіткість ролей, конструктивний зворотний зв'язок, емоційний інтелект, самоефективність і можливість відновлення. З позиції цієї моделі задоволеність роботою знижується тоді, коли професійні вимоги тривалий час перевищують доступні особистісні та організаційні ресурси (Bakker & Demerouti, 2007).

У керівників ІТ-команд такий дисбаланс часто виникає через необхідність поєднувати технічну експертизу з управлінськими функціями. Керівник має одночасно розуміти технічний контекст, координувати команду, взаємодіяти зі стейкхолдерами, вирішувати конфлікти, делегувати завдання та відповідати за результати. Це створює рольове напруження, яке може посилювати сприйнятий стрес і знижувати суб'єктивну задоволеність роботою.

Стратегії підтримки задоволеності роботою керівників ІТ-команд можна умовно поділити на індивідуальні, організаційні та комбіновані. Індивідуальні стратегії спрямовані на розвиток особистісних ресурсів керівника. До них належать техніки емоційної саморегуляції, mindfulness-практики, когнітивно-поведінкові техніки, розвиток емоційного інтелекту, рефлексія власного стилю лідерства, формування здорових професійних меж і навичок делегування.

Одним із важливих напрямів є розвиток навичок саморегуляції. Mindfulness-based interventions та когнітивно-поведінковий підхід можуть бути

корисними для зниження рівня сприйнятого стресу, роботи з тривожними думками, перфекціонізмом, катастрофізацією та гіпервідповідальністю. Для ІТ-керівників це має особливе значення, оскільки їхня робота часто потребує швидкого прийняття рішень в умовах невизначеності та високої когнітивної напруги.

Важливими індивідуальними ресурсами також є фізична активність, якісний сон, регулярні перерви, відновлювальні практики та встановлення чітких меж між роботою й особистим життям. У контексті гібридної або віддаленої роботи це особливо актуально, оскільки цифрові комунікації можуть створювати відчуття постійної доступності й ускладнювати психологічне відновлення після робочого дня.

Розвиток емоційного інтелекту та резильєнтності також є важливим напрямом підтримки задоволеності роботою. Керівники, які краще усвідомлюють власні емоції, можуть ефективніше регулювати напруження, конструктивніше взаємодіяти з командою та знижувати ризик конфліктів. Саморефлексія, коучинг, наставництво або супервізійні формати допомагають керівнику краще усвідомлювати власні управлінські патерни, переосмислювати професійні труднощі та знаходити більш ресурсні способи реагування.

Організаційні стратегії є не менш важливими, оскільки задоволеність роботою залежить не лише від особистісних ресурсів керівника, а й від умов професійного середовища. До таких стратегій належать чіткий розподіл ролей і відповідальності, реалістичне планування навантаження, підтримка з боку вищого керівництва, гнучкі графіки, зменшення кількості неефективних зустрічей, доступ до психологічної підтримки та розвиток культури психологічної безпеки.

Особливе значення має стиль лідерства в організації. Трансформаційний і підтримувальний стиль керівництва, що передбачає автономію, визнання досягнень, прозору комунікацію та залучення працівників до прийняття рішень, може сприяти підвищенню задоволеності роботою як самих керівників, так і членів їхніх команд. Натомість надмірний контроль, рольова невизначеність і

брак підтримки можуть посилювати психоемоційне напруження та знижувати задоволеність професійною діяльністю.

Ефективними організаційними заходами можуть бути програми відновлення, wellbeing-ініціативи, Employee Assistance Programs (EAP), тренінги з комунікації, конфлікт-менеджменту, делегування та розвитку емоційного інтелекту. У ІТ-компаніях доцільними також є правила цифрової комунікації, обмеження робочих повідомлень у неробочий час, “no-meeting days”, блоки для фокусованої роботи та оптимізація кількості цифрових платформ. Такі заходи допомагають зменшити технострес і підтримати більш стабільний рівень задоволеності роботою.

Комбіновані стратегії поєднують індивідуальну роботу з керівником і зміни в організаційному середовищі. Вони можуть включати первинну оцінку рівня стресу, тривожності, задоволеності роботою та міжособистісного стилю, подальшу участь у тренінговій програмі, регулярні групові обговорення, індивідуальні консультації або коучингові зустрічі, а також впровадження організаційних рекомендацій. Такий підхід є найбільш доцільним, оскільки індивідуальні інтервенції мають обмежений ефект без змін у робочому середовищі.

У контексті техностресу особливо важливим є організаційне ІКТ-підтримання: навчання роботі з цифровими інструментами, зменшення кількості платформ, уніфікація каналів комунікації та встановлення чітких правил цифрової взаємодії. Це дозволяє зменшити інформаційне перевантаження, фрагментацію уваги та відчуття постійної доступності, які негативно впливають на задоволеність роботою.

Водночас стратегії підтримки задоволеності роботою мають певні обмеження. Індивідуальні практики саморегуляції не можуть повністю компенсувати надмірні робочі вимоги, неефективні процеси або токсичну організаційну культуру. Тому робота із задоволеністю керівників ІТ-команд має бути системною: вона повинна включати як розвиток особистісних ресурсів

керівника, так і перегляд організаційних умов, які створюють надмірне психоемоційне навантаження.

У перспективі підтримка задоволеності роботою керівників ІТ-команд потребує переходу від реактивних заходів до превентивної культури психологічного благополуччя. Організації мають регулярно оцінювати рівень навантаження, створювати умови для відновлення, розвивати здорову управлінську культуру та інтегрувати турботу про ментальне здоров'я в систему роботи з персоналом. В українському контексті це особливо важливо для збереження людського капіталу в ІТ-секторі як стратегічно значущій галузі економіки.

Підсумовуючи, підвищення задоволеності роботою керівників ІТ-команд потребує комплексного підходу, що поєднує зниження надмірних професійних вимог, розвиток особистісних ресурсів, удосконалення стилю лідерської взаємодії та посилення організаційної підтримки. Застосування mindfulness-практик, когнітивно-поведінкових технік, тренінгу саморегуляції, розвитку емоційного інтелекту, делегування та комунікативних навичок може сприяти зниженню рівня сприйнятого стресу, роботі з тривожністю та депресивними проявами, а також підтримці більш стабільної задоволеності професійною діяльністю.

Отже, психологічна корекція чинників, пов'язаних зі зниженням задоволеності роботою керівників ІТ-команд, має бути спрямована не лише на окремі симптоми психоемоційного напруження, а й на формування більш ресурсного, гнучкого та усвідомленого стилю професійної взаємодії. Саме такий підхід створює підґрунтя для розробки тренінгової програми підтримки задоволеності роботою керівників ІТ-команд.

На індивідуальному рівні ключовими є стратегії саморегуляції та відновлення ресурсів. Лідери ІТ-команд часто стикаються з когнітивним перевантаженням через багатозадачність та контекстне перемикання, тому першочерговим є встановлення чітких особистих кордонів. Це включає фіксований робочий час з обов'язковим відключенням від корпоративних

комунікацій, регулярні перерви (техніка Pomodoro або "walking meetings"), а також обов'язкове використання відпусток та «дні психічного здоров'я» (Wu, Roemer, Chung, etc.2021).

Фізична активність (щоденні прогулянки, спортзал чи йога) та якісний сон (7–9 годин) залишаються фундаментальними для відновлення фізіологічних ресурсів і зниження рівня кортизолу. Практики майндфулнес, медитації та дихальних вправ (наприклад, 10-хвилинні сесії щодня через додатки типу Headspace чи Calm) допомагають зменшити емоційне виснаження та тривогу.

Важливим елементом є когнітивні стратегії: перехід від фіксованого мислення («я мушу все контролювати») до мислення на зростання («помилки – це можливості для зростання»), що підвищує резилієнтність і знижує відчуття безпорадності.

Техніки когнітивно-поведінкової терапії, такі як рефреймінг стресових ситуацій, journaling (ведення щоденника рефлексії) та післядійовий аналіз (After-Action Review), дозволяють лідерам систематично обробляти емоційний тягар. Ефективним є формування невеликого «кола підтримки» – 2–3 довірених осіб (коуч чи психолог), з якими регулярно обговорюються виклики, що зменшує ізоляцію та самотність на вершині.

Ефективне делегування є одним із найпотужніших інструментів зменшення навантаження. Багато лідерів ІТ мають дефіцит навичок делегування, що призводить до утримання рутинних завдань та когнітивного перевантаження. Розвиток довіри до команди, чітке визначення зон відповідальності, створення фреймворків для прийняття рішень та поступове передавання повноважень дозволяють звільнити час для стратегічного мислення та відновлення. Це не лише знижує особистий стрес, але й сприяє розвитку команди, підвищує мотивацію та зменшує ризик "overloading top performers" (Tang, Raffone, A.Wong, 2025).

Організаційний рівень відіграє вирішальну роль, оскільки індивідуальні зусилля часто недостатні без підтримки згори. Компанії повинні впроваджувати політики, що сприяють балансу: гнучкий графік, обов'язкові "no-meeting days",

обмеження on-call ротацій, автоматизація рутинних процесів та чіткі політики щодо РТО (використання відпусток).

Регулярні one-on-one зустрічі з фокусом на благополуччя (не лише на task status), анонімні опитування щодо стресу та психологічної безпеки, а також доступ до корпоративного EAP (Employee Assistance Programs) чи зовнішніх коучів/психологів є критично важливими.

Тренінги з soft skills (емпатійне лідерство, емоційний інтелект, управління конфліктами) та upskilling у лідерстві допомагають керівникам краще справлятися з роллю, зменшуючи імпостер-синдром та відчуття некомпетентності (Rana, Higgins, Stedman, March, Gucciardi, Barua, Joshi, 2025).

Психокорекційні програми займають центральне місце в подоланні виражених станів вигорання та депресії. Індивідуальна та групова когнітивно-поведінкова терапія (CBT), mindfulness-based stress reduction (MBSR), acceptance and commitment therapy (ACT) демонструють високу ефективність у зниженні симптомів вигорання (Bagasi, Harbi, Alabbasi, Alqaedi, Alharbi, Alhomaïd, 2025).

Цифрові інтервенції (self-guided програми через додатки) показують короткострокові позитивні ефекти, особливо для профілактики, хоча потребують високої мотивації для завершення. Групові формати (peer support groups для менеджерів) особливо корисні для зменшення ізоляції, оскільки дозволяють ділитися досвідом у безпечному середовищі. У випадках вираженого вигорання рекомендується тимчасове перерозподілення обов'язків, coaching з фокусом на відновлення та, за потреби, короткострокова психотерапія чи медикаментозна підтримка під наглядом фахівця.

Інтеграція цих шляхів повинна бути поступовою та персоналізованою. На ранніх етапах достатньо індивідуальних практик та делегування; при вираженому вигоранні необхідні професійна допомога та організаційні зміни. Найефективніші програми – це поєднання індивідуальної резилієнтності з організаційною культурою психологічної безпеки, де лідери не лише отримують підтримку, але й моделюють здорові практики для команди.

Когнітивно-поведінкова терапія (CBT) є одним з найбільш поширених і емпірично обґрунтованих підходів у психотерапії, що поєднує елементи когнітивної та поведінкової терапії для допомоги людям у зміні деструктивних думок, емоцій і поведінки.

Розроблена в 1960-х роках Аароном Беком, CBT базується на теорії, що спосіб сприйняття ситуацій людиною впливає на її реакції сильніше, ніж сама ситуація. Цей підхід є структурованим, орієнтованим на цілі та короткостроковим, зазвичай триває 12–20 сесій, і фокусується на теперішньому, а не на минулому.

CBT допомагає клієнтам ідентифікувати та переосмислити негативні автоматичні думки, які призводять до емоційного дистресу, та розвивати адаптивні стратегії поведінки для покращення психічного здоров'я. За даними численних досліджень, CBT є ефективною для лікування понад 2000 різних станів психічного здоров'я, включаючи депресію, тривогу, хронічний біль та інші не-психологічні проблеми, такі як безсоння.

CBT ґрунтується на трьох ключових принципах: думки впливають на поведінку, думки можна спостерігати та змінювати, а зміни в мисленні призводять до бажаних змін у поведінці. Терапія починається з оцінки поточних проблем клієнта, встановлення цілей та освіти про зв'язок між думками, емоціями та діями.

Типова сесія включає обговорення тривожних ситуацій, аналіз думок і почуттів, а також домашні завдання для практики навичок. Терапевт і клієнт працюють спільно, фокусуючись на конкретних проблемах, таких як медичні стани, розлучення, горе чи симптоми психічних розладів. Структура CBT включає кроки: ідентифікацію проблем, освіту про стан, навчання технікам релаксації, копінгу, резилієнтності, управління стресом та наполегливості, а також домашні завдання для закріплення навичок.

CBT використовує різноманітні техніки для реорганізації базових переконань та негативних автоматичних думок. Серед основних: когнітивна реструктуризація, яка допомагає клієнтам розпізнавати когнітивні спотворення

(наприклад, чорно-біле мислення, катастрофізація, узагальнення, персоналізація) та замінювати їх раціональними альтернативами.

Наприклад, клієнт з соціальною тривогою може переосмислити думку «всі мене судять» на «більшість людей зайняті собою». Інші техніки включають поведінкову активацію (для подолання депресії через планування активностей), експозицію (систематичне наближення до страхів для зменшення уникнення), релаксаційні вправи (дихання, прогресивна м'язова релаксація), ведення думкових записів (журналювання думок для аналізу), сократівське запитування (для перевірки реалістичності думок) та поведінкові експерименти (тестування гіпотез у реальному житті). Ці методи спрямовані на холодні (неемоційні) та гарячі (емоційно заряджені) когніції, допомагаючи клієнтам розвивати адаптивне мислення та поведінку.

СВТ застосовується для широкого спектру проблем, включаючи психічні розлади (депресія, тривожні розлади, ОКР, ПТСР, біполярний розлад, розлади харчової поведінки, залежності) та фізичні стани (хронічний біль, фіброміалгія, синдром подразненого кишечника, рак). Вона ефективна для всіх вікових груп, від дітей до літніх людей, і може бути індивідуальною, груповою чи онлайн. У професійному контексті, наприклад, для керівників ІТ, СВТ допомагає справлятися з стресом, вигоранням та імпостер-синдромом через переосмислення тиску та розвиток копінг-стратегій. Дослідження показують, що СВТ зменшує уникнення та безпеку-шукаючу поведінку, дозволяючи самокорекцію помилкових переконань.

СВТ є високо ефективною, з понад 2000 рандомізованими контрольованими випробуваннями, що підтверджують її користь. Вона зменшує симптоми тривоги та депресії на 50–70% у короткостроковій перспективі, з тривалими ефектами при дотриманні навичок. Для здорових людей СВТ покращує резилієнтність та якість життя.

Фактори успіху включають мотивацію клієнта, співпрацю з терапевтом та самосвідомість. Онлайн-СВТ та самодопомога з мобільними додатками

показують хорошу вартість-ефективність, але потребують обережного застосування. Довгострокові дослідження потрібні для оцінки стійкості ефектів.

Програма зменшення стресу на основі усвідомленості (MBSR) є стандартизованою 8-тижневою груповою програмою, розробленою Джоном Кабат-Зінном у 1979 році в Університеті Массачусетсу для допомоги людям у керуванні стресом, болем та хворобами через інтеграцію стародавніх контемплативних практик з сучасною медициною.

MBSR фокусується на розвитку неосуджувальної уваги до теперішнього моменту, що допомагає розірвати автоматичні реакції на стрес і культивувати резилієнтність, баланс та спокій. Програма поєднує медитацію усвідомленості, йогу та вправи на тілесну усвідомленість, і є гнучкою, адаптованою до індивідуальних потреб. MBSR не є релігійною, а науково обґрунтованою, і застосовується для зменшення фізичного та психологічного страждання.

MBSR складається з 8 тижневих групових сесій (2–2,5 години кожна), орієнтаційної зустрічі та одноденного ретриту (6–7,5 годин) між 6-м і 7-м тижнями, часто в мовчанні. Учасники отримують аудіо-записи для щоденної домашньої практики (45 хвилин) та посібник.

Основні техніки: медитація усвідомленості (сидяча та ходяча), сканування тіла (систематична увага до частин тіла від пальців ніг до голови), прості пози йоги та групові обговорення досвіду. Програма базується на принципах: неосудження, несприяння, прийняття, відпускання, розум новачка, терпіння, довіра та децентрування. Домашні завдання інтегрують практику в щоденне життя, допомагаючи розпізнавати тригери стресу та автоматичні реакції.

Ключові техніки включають медитацію усвідомленості (фокус на диханні чи відчуттях), йогу (м'які рухи для тілесної усвідомленості), сканування тіла (для виявлення напруги), емоційну регуляцію (спостереження за емоціями без реакції), діалог у групі (для обміну досвідом) та щоденні вправи (інтеграція усвідомленості в рутину). Ці методи допомагають розвивати самосвідомість, когнітивну гнучкість, резилієнтність та самоспівчуття, зменшуючи уникнення та реактивність на стрес.

MBSR застосовується для загального зменшення стресу, а також для лікування хронічних хвороб (рак, фіброміалгія, хронічний біль, СРК), психічних станів (тривога, депресія, вигорання) та покращення якості життя. Вона ефективна для здорових людей, медичних працівників та в професійному контексті, наприклад, для керівників ІТ, де допомагає справлятися з перевантаженням, ізоляцією та стресом через розвиток спокою та балансу. Онлайн-версії та самодопомога через додатки роблять її доступною.

MBSR має сильну доказову базу з численними рандомізованими випробуваннями, що показують зменшення стресу, тривоги, депресії та покращення якості життя. Дослідження 2024 року вказують на негайне зменшення стресу після програми, з тривалими ефектами на фізичне здоров'я (імунна система, серцево-судинна, сон, кортизол) та мозкові зміни (структура та функція).

Мета-аналізи підтверджують помірну ефективність для здорових людей та хронічних пацієнтів, з користю для відносин, роботи та загального благополуччя. Довгострокові ефекти залежать від регулярної практики.

Висновки до розділу I

Теоретичний аналіз проблеми психологічних чинників задоволеності роботою керівників ІТ-команд дозволив систематизувати сучасні наукові підходи до розуміння цього феномену в контексті високотехнологічного професійного середовища.

У розділі було встановлено, що задоволеність роботою керівників ІТ-команд є складним інтегральним показником, який пов'язаний не лише з умовами праці чи рівнем матеріальної винагороди, а й із психологічним станом особистості, рівнем професійного стресу, емоційного виснаження, тривожності, депресивних проявів, особливостями міжособистісної взаємодії.

Показано, що специфіка діяльності керівника ІТ-команди полягає у поєднанні технічної експертизи, управлінської відповідальності, комунікативного навантаження та необхідності прийняття рішень в умовах швидких технологічних змін. Такий професійний контекст може як

підвищувати задоволеність роботою через автономію, професійну реалізацію та причетність до інновацій, так і знижувати її внаслідок високого рівня стресу, невизначеності, перевантаження та порушення балансу між роботою й особистим життям.

У межах теоретичного аналізу розглянуто основні психологічні чинники, пов'язані із задоволеністю роботою керівників ІТ-команд. До них належать сприйнятий стрес, професійне вигорання, тривожність, депресивні прояви, характер міжособистісної взаємодії та доступність організаційної підтримки.

Окрему увагу приділено феномену техностресу, який є особливо актуальним для ІТ-сфери. Постійне використання цифрових інструментів, велика кількість комунікаційних каналів, необхідність швидко адаптуватися до нових технологій та відчуття постійної доступності можуть посилювати психоемоційне навантаження керівника й негативно позначатися на його задоволеності роботою.

Аналіз міжособистісної поведінки показав, що спосіб взаємодії керівника з командою може виступати як ресурсом, так і чинником додаткового напруження. Ефективна комунікація, здатність до делегування, емоційний інтелект, підтримка психологічної безпеки та конструктивне вирішення конфліктів можуть сприяти вищій задоволеності роботою. Натомість надмірний контроль, труднощі з делегуванням, рольові конфлікти та висока відповідальність за емоційний стан команди можуть посилювати виснаження й знижувати професійне благополуччя керівника.

Встановлено, що в українському контексті проблема задоволеності роботою керівників ІТ-команд набуває додаткової актуальності через вплив війни, соціально-економічної нестабільності, релокації команд, міграційних процесів, кіберзагроз, повітряних тривог та загального підвищення рівня тривожності. Ці обставини створюють додаткове психологічне навантаження, але водночас можуть посилювати переживання професійної значущості, відповідальності та причетності до підтримки стійкості організації.

Таким чином, теоретичний аналіз розділу I підтвердив, що задоволеність роботою керівників ІТ-команд є багатофакторним феноменом, який формується на перетині індивідуальних, міжособистісних та організаційних чинників. Виявлені теоретичні положення створюють підґрунтя для емпіричного дослідження взаємозв'язків між задоволеністю роботою, рівнем стресу, тривожності, депресивних проявів, професійного виснаження та особливостями міжособистісної поведінки.

Отже, результати теоретичного аналізу обґрунтовують необхідність подальшої розробки тренінгової програми, спрямованої на корекцію психологічних чинників, пов'язаних зі зниженням задоволеності роботою керівників ІТ-команд. Зокрема, така програма має бути орієнтована на розвиток навичок саморегуляції, зниження рівня сприйнятого стресу, підвищення психологічної стійкості, профілактику подальшого професійного виснаження та підтримку професійного благополуччя.

РОЗДІЛ II. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ ЗАДОВОЛЕНOSTІ РОБОТОЮ КЕРІВНИКІВ ІТ-КОМАНД

2.1 Організація емпіричного дослідження

Емпіричне дослідження психологічних чинників задоволеності роботою керівників ІТ-команд проводилося з метою отримання об'єктивних даних про рівень задоволеності професійною діяльністю та її взаємозв'язок із ключовими психоемоційними показниками: сприйнятим стресом, тривожністю, депресивними проявами, професійним виснаженням і особливостями міжособистісної поведінки. Дослідження було організовано як комплексне, одноетапне, крос-секційне емпіричне дослідження, що поєднувало кількісний підхід із дотриманням етичних норм роботи з дорослими респондентами. Такий формат дозволив проаналізувати актуальні психологічні показники керівників ІТ-команд і визначити чинники, пов'язані з рівнем їхньої задоволеності роботою.

Вибірку дослідження склали 95 українських керівників ІТ-команд (Team Leads, Engineering Managers, Delivery Managers та Tech Leads) віком від 28 до 40 років. Середній вік респондентів становив 33,7 року. За статевою ознакою вибірка розподілилася таким чином: 62 чоловіки (65,3 %) та 33 жінки (34,7 %). Усі учасники мали вищу освіту (переважно технічну або управлінську) та стаж роботи в ІТ-сфері від 6 до 18 років, при цьому безпосередній досвід керівництва командою становив не менше 2 років. Респонденти працювали в українських ІТ-компаніях (продуктових і аутсорсингових).

Формування вибірки здійснювалося за принципом добровільної участі та доступності. Запрошення до участі було поширене через професійні спільноти, внутрішні корпоративні розсилки та особисті контакти. Критеріями включення були: посада керівника ІТ-команди, вік 28–40 років, активна робота в команді щонайменше 20 годин на тиждень та наявність підлеглих (не менше 5 осіб).

Під час попередньої обробки емпіричних даних 17 відповідей були виключені з подальшого статистичного аналізу, оскільки вони не відповідали критеріям якості та валідності даних. До таких випадків належали неповне

заповнення анкети, невідповідність респондентів професійному профілю дослідження, а також відповіді з ознаками формального заповнення, що унеможливило їх коректне використання в подальшому аналізі.

Опитування проводилося протягом січня–лютого 2026 року в онлайн-форматі за допомогою захищеної Google Forms-анкети з обов’язковим двофакторним захистом даних. Такий формат дозволив охопити керівників з різних міст України та тих, хто працює віддалено. Заповнення опитувальника займало 20–30 хвилин і відбувалося в зручний для респондента час. Організація дослідження повністю відповідала етичним стандартам: дотримувалися принципи добровільності, інформованості, анонімності та конфіденційності.

Адміністративну підтримку дослідження надали кілька ІТ-компаній, які дозволили поширити запрошення серед своїх керівників без розголошення персональних даних.

Таким чином, організація емпіричного етапу забезпечила достатній обсяг вибірки, відповідність респондентів критеріям дослідження, достовірність зібраних даних та дотримання основних етичних норм. Це дозволило отримати цілісне уявлення про рівень задоволеності роботою керівників ІТ-команд, їхній психоемоційний стан, рівень сприйнятого стресу, тривожності, депресивних проявів та особливості міжособистісної поведінки в умовах високого інтелектуального й емоційного навантаження.

Методика діагностики міжособистісних відносин, відома як тест Лірі або опитувальник Тімоті Лірі, була розроблена американським психологом Тімоті Лірі спільно з колегами Г. Лефоржем і Р. Сазеком у 1954 році. Цей інструмент став одним із класичних засобів соціально-психологічної діагностики, оскільки він дозволяє глибоко досліджувати, як людина сприймає саму себе в системі стосунків з оточуючими. Основна ідея методики полягає в тому, що міжособистісна поведінка людини може бути описана за допомогою двох фундаментальних вимірів, які утворюють своєрідне коло (circumplex model).

Перший вимір – це вертикальна вісь, яка відображає співвідношення між домінуванням (владністю, авторитарністю, незалежністю) і підкоренням (залежністю, поступливістю, покірністю).

Другий вимір – горизонтальна вісь, що показує баланс між дружелюбністю (теплістю, альтруїзмом, співпрацею) і ворожістю (агресивністю, холодністю, критицизмом). Ці дві осі перетинаються і ділять уявне коло на вісім секторів, або октантів, кожен з яких відповідає певному стилю міжособистісної поведінки. Кожен октант містить шістнадцять характеристик, а весь опитувальник складається зі 128 пунктів — коротких тверджень або епітетів, які описують типові риси поведінки.

Суть методики полягає в самооцінці: людина читає кожне твердження і вирішує, чи відповідає воно її уявленню про себе в даний момент (реальне «Я»). Потім можна провести аналогічну процедуру для ідеального «Я», яким би людина хотіла себе бачити.

Такий подвійний підхід дозволяє виявити не тільки переважний стиль спілкування, але й ступінь розбіжності між реальним і бажаним образом себе, що часто вказує на внутрішні конфлікти або зони для особистісного зростання. Крім самооцінки, методику застосовують для взаємооцінки в малих групах, коли члени колективу оцінюють один одного, що допомагає зрозуміти динаміку стосунків у команді.

Коли людина відповідає на пункти опитувальника, вона ставить позначку «так» або «+», якщо характеристика їй підходить, і «ні» або «-», якщо не підходить. Якщо сумнівається — краще не ставити позитивну позначку, щоб уникнути спотворення результатів. Інструкція наголошує на щирості та спонтанності відповідей. Після підрахунку балів у кожному з восьми октантів будують графік на колі Лірі: чим далі точка від центру, тим яскравіше виражений певний стиль поведінки.

Вісім основних типів міжособистісної поведінки, які виділяє методика, описуються таким чином. Авторитарний тип характеризується високим домінуванням і помірною ворожістю: така людина впевнена в собі, любить

керувати, наполягає на своєму, має почуття гідності та незалежності, але може бути надмірно владною.

Егоїстичний тип поєднує домінування з ворожістю тут переважає орієнтація на себе, суперництво, схильність до маніпуляцій і нарцисичні риси. Агресивний тип проявляється в жорсткості, критичності, сарказмі та схильності до конфліктів. Підозрілий тип відрізняється обережністю, недовірливістю, постійним відчуттям потенційної загрози від оточення.

На протилежному боці кола розташовані типи з переважанням підкорення. Підпорядкований тип – це пасивність, поступливість, легке підкорення авторитетам. Залежний тип потребує постійної підтримки, порад і схвалення від інших. Доброзичливий тип – теплий, емпатичний, орієнтований на співпрацю та взаємодопомогу. Альтруїстичний тип виходить за межі норми: надмірна турботливість, самопожертва, ідеалізація оточуючих і схильність псувати людей надмірною добротою.

Рівень виразності кожного типу інтерпретується за кількістю набраних балів (від 0 до 16 у кожному октанті). Низькі показники (0–4) свідчать про гнучкість і адаптивність поведінки. Помірні (5–8) вважаються нормою для більшості людей. Високі (9–12) вказують на екстремальність стилю, яка може створювати труднощі в адаптації. Дуже високі (13–16) часто сигналізують про патологічні тенденції або серйозні проблеми в міжособистісній сфері.

Методика Лірі особливо цінна в організаційній психології, зокрема при роботі з керівниками ІТ-команд, де стиль лідерства безпосередньо впливає на мотивацію, конфлікти та рівень сприйнятого стресу. Наприклад, надмірно авторитарний або егоїстичний стиль може призводити до відчуження команди, тоді як надмірно альтруїстичний до емоційного виснаження самого керівника через постійну турботу про інших за рахунок власних ресурсів. У контексті війни в Україні ця методика допомагає аналізувати, як стрес і невизначеність змінюють міжособистісні патерни: багато лідерів стають більш підозрілими або авторитарними через потребу в контролі ситуації.

Обробка результатів передбачає не тільки підрахунок балів по октантах, але й розрахунок індексів за двома головними осями. Вертикальний індекс показує загальний рівень домінування чи підкорення, горизонтальний – ступінь дружелюбності чи ворожості. Графічне зображення на колі дає наочну картину: якщо точки реального і ідеального «Я» далеко одна від одної, це свідчить про внутрішню дисгармонію. Методика дозволяє також порівнювати самооцінку з оцінками колег, що розкриває розбіжності в сприйнятті.

Серед переваг тесту Лірі – це його відносна простота, швидкість проведення та наочність результатів. Він добре працює в індивідуальному консультуванні, сімейній терапії, підборі персоналу та командоутворенні. Водночас методика має обмеження: вона сильно залежить від щирості респондента і схильна до впливу соціальної бажаності. Крім того, оригінальна американська версія потребує культурної адаптації для українського контексту, хоча існують перевірені українські варіанти, які використовуються в практиці.

У сучасній психологічній практиці тест Лірі часто поєднують з іншими інструментами, наприклад, з опитувальниками вигорання, емоційного інтелекту чи стилів лідерства. Це дозволяє отримати комплексну картину: як міжособистісний стиль впливає на професійну ефективність, стресостійкість і якість життя. Для керівників ІТ-команд особливо важливо розуміти, чи не переходить їхній домінантний стиль у деспотизм під тиском дедлайнів і техностресу, або чи не компенсує залежний стиль брак упевненості надмірною поступливістю перед командою.

Госпітальна шкала тривоги і депресії, відома під скороченням HADS (Hospital Anxiety and Depression Scale), є класичним і одним із найпоширеніших інструментів для швидкого виявлення симптомів тривоги та депресії в медичній і психологічній практиці. Її створили у 1983 році британські дослідники A.S. Zigmond і R.P. Snaith спеціально для роботи в загальномедичних закладах, зокрема в стаціонарах.

Головна перевага цієї шкали полягає в тому, що вона майже повністю виключає соматичні (тілесні) симптоми, які можуть бути пов'язані з фізичними

захворюваннями, а не з психічним станом. Це дозволяє отримувати більш точні результати у пацієнтів з хронічними хворобами, онкологією, кардіологічними проблемами чи іншими соматичними станами, де звичайні опитувальники часто дають спотворену картину.

Шкала складається з чотирнадцяти коротких тверджень, розділених на дві незалежні частини по сім пунктів у кожній. Перша частина оцінює рівень тривоги (HADS-A), друга – рівень депресії (HADS-D). Кожен пункт має чотири варіанти відповіді, які оцінюються від 0 до 3 балів залежно від частоти або інтенсивності відчуття протягом останнього тижня.

Загалом заповнення опитувальника займає від двох до п'яти хвилин, що робить його надзвичайно зручним для використання в умовах обмеженого часу у поліклініках, лікарнях, кризових центрах, під час телемедицинських консультацій чи масового скринінгу.

Шкала сприйнятого стресу, відома під скороченням PSS (Perceived Stress Scale), є одним із найбільш визнаних і широко використовуваних інструментів у сучасній психології для оцінки суб'єктивного відчуття стресу. Її розробив американський психолог Шелдон Коен у 1983 році. На відміну від багатьох інших методик, які зосереджуються на конкретних стресових подіях або фізіологічних симптомах, PSS оцінює саме те, як людина сприймає своє життя наскільки воно здається їй непередбачуваним, неконтрольованим і перевантаженим. Це робить шкалу особливо цінною, адже рівень стресу значною мірою залежить не від самої події, а від того, як людина її оцінює і наскільки відчуває контроль над ситуацією.

Найчастіше в практиці застосовують коротку версію PSS-10, яка складається з десяти пунктів. Існують також повніша версія PSS-14 та ультракоротка PSS-4, але саме PSS-10 вважається оптимальним балансом між надійністю та швидкістю заповнення. Респондент оцінює частоту певних відчуттів і думок за останні чотири тижні, використовуючи п'ятибальну шкалу: від 0 («ніколи») до 4 («дуже часто»). Заповнення опитувальника займає всього

2–3 хвилини, що робить його надзвичайно зручним для використання в умовах обмеженого часу, масового скринінгу чи онлайн-формату.

Опитувальник «Оцінка задоволеності роботою», розроблений В. О. Розановою, є простим, практичним і досить поширеним інструментом діагностики загального рівня задоволеності працею в організаційній психології. Цю методику часто застосовують в українських дослідженнях, зокрема в працях Л. М. Карамушки та її колег, при вивченні психологічного благополуччя персоналу комерційних організацій, освітніх установ і підприємств в умовах соціальної напруженості чи війни.

На відміну від багатокомпонентних методик, опитувальник Розанової спрямований на оцінку загального, інтегрального рівня задоволеності роботою. Він не розбиває задоволеність на багато окремих шкал, а дає цілісну картину того, наскільки працівник відчуває себе комфортно і задоволено своєю роботою в цілому.

Опитувальник складається з 14 тверджень, які всебічно характеризують зміст і умови праці, ставлення до роботи, стосунки в колективі та відчуття власної ефективності. Респондент оцінює кожне твердження за 5-бальною шкалою:

- 1 – повністю не згоден
- 2 – частково не згоден
- 3 – важко сказати (ні так, ні ні)
- 4 – частково згоден
- 5 – повністю згоден

Після заповнення всі бали підсумовуються. Загальний результат може коливатися від 14 до 70 балів. Інтерпретація результатів (за даними українських досліджень, які використовують цю методику):

14–39 балів – високий рівень задоволеності працею (працівник відчуває себе комфортно, робота відповідає його очікуванням).

40 балів і вище – незадоволеність роботою (чим вищий бал, тим сильніше виражена незадоволеність).

Середній діапазон (близько 40 балів) часто інтерпретується як критичний поріг, після якого рекомендується детальніше вивчати причини незадоволеності.

2.2 Інтерпретація результатів емпіричного дослідження

Аналіз результатів методики діагностики міжособистісних відносин Тімоті Лірі, отриманих від 95 керівників ІТ-команд українського походження віком від 28 до 40 років, дозволяє скласти чітку психологічну картину лідерського стилю в сучасному цифровому середовищі. Вибірка представляє собою досить однорідну групу професіоналів, які працюють у швидкозмінній, конкурентній і технологічно насиченій галузі, де від лідера вимагається поєднання технічної компетентності, швидкого прийняття рішень і здатності підтримувати мотивацію розподілених команд.

Загальний профіль групи характеризується вираженням домінуванням і помірно високою дружелюбністю. Середнє значення вертикальної осі (домінування) становить 11,4 бала, що свідчить про чітко виражену тенденцію до владності, незалежності та здатності керувати.

Горизонтальна вісь (дружелюбність) у середньому дорівнює 11,2 бала, що вказує на достатній рівень теплоти, підтримки та готовності до співпраці. Таким чином, типовий лідер ІТ-команди в цій вибірці поєднує авторитарність з елементами доброзичливості, що створює стиль, який можна назвати авторитарно-доброзичливим або трансформаційним з елементами директивності.

Найвищий середній бал зафіксовано в октанті «Авторитарний» (11,4 бала). Це свідчить про те, що більшість керівників упевнені в собі, прагнуть лідерства, здатні самостійно приймати рішення та наполягати на своїй позиції. Такий стиль є природним для ІТ-сфери, де лідер часто мусить швидко визначати пріоритети, впроваджувати нові технології та нести відповідальність за результат проєктів. Друге місце за виразністю посідає октант «Доброзичливий» (11,2 бала), що демонструє, що керівники не тільки керують, але й намагаються підтримувати теплі стосунки з командою, виявляти емпатію та створювати

атмосферу довіри. Саме поєднання цих двох октантів формує домінуючий тип поведінки в групі.

Наступним за значущістю є октант «Егоїстичний» (середній бал близько 9–10). Це вказує на помірну орієнтацію на себе, прагнення до незалежності та конкурентності. У контексті ІТ-лідерства така риса допомагає захищати інтереси команди перед стейкхолдерами, відстоювати ресурси та інновації, але водночас може створювати ризик надмірної автономії, що іноді ускладнює делегування повноважень.

Октанти «Агресивний» і «Підозрілий» демонструють помірні значення (6,7–7,0 балів), що свідчить про контрольовану критичність і обережність, яка посилюється в умовах невизначеності, характерної для воєнного часу та швидких технологічних змін.

Найнижчі показники спостерігаються в октантах «Підпорядкований» (4,8 бала) і «Залежний» (5,4 бала). Це означає, що для керівників ІТ-команд несамотійність, пасивність і надмірна потреба в підтримці є нетиповими. Вони рідко виявляють покірність чи надмірну залежність від зовнішньої оцінки, що є логічним для посади, яка вимагає ініціативи та самотійності. Октант «Альтруїстичний» також знаходиться на середньому рівні (7,8 бала), що свідчить про готовність допомагати команді, але без самопожертви та надмірної ідеалізації оточуючих.

Аналіз індивідуальних профілів показує, що приблизно 68 % керівників демонструють переважання авторитарного стилю, 18 % доброзичливого, а близько 12 % егоїстичного. Лише незначна частина (менше 5 %) має виражені залежні чи підпорядковані тенденції. Такий розподіл підтверджує, що сучасне ІТ-лідерство в Україні формується переважно навколо сильної особистості, здатної поєднувати контроль і підтримку.

У контексті професійної діяльності отриманий профіль має як сильні, так і потенційно вразливі сторони. Високий рівень домінування може сприяти ефективному управлінню проєктами, швидкому прийняттю рішень і підтриманню організованості командної роботи. Водночас помірно висока

дружелюбність може допомагати зберігати мотивацію працівників і підтримувати психологічно безпечне середовище. Разом з тим, поєднання авторитарних та егоцентричних тенденцій може бути пов'язане з ризиком емоційного дистанціювання від команди, надмірного контролю та труднощів із делегуванням завдань. У довгостроковій перспективі такий стиль міжособистісної поведінки може посилювати психоемоційне напруження керівника, особливо в умовах хронічного техностресу, високої відповідальності та воєнної невизначеності, що, своєю чергою, може негативно позначатися на задоволеності роботою.

Загалом результати таблиці демонструють, що керівники ІТ-команд віком 28–40 років формують досить адаптивний, але водночас достатньо жорсткий лідерський стиль, орієнтований на результат і контроль. Цей профіль добре відповідає вимогам сучасної ІТ-індустрії, проте потребує постійної уваги до розвитку емоційного інтелекту, гнучкості та вміння балансувати домінування з емпатією. Подальші дослідження могли б порівняти ці дані з результатами керівників інших галузей або провести лонгітюдний аналіз, щоб простежити динаміку стилю під впливом професійного досвіду та зовнішніх стресорів.

Таблиця 1. Розподіл рівнів виразності за октантами (у відсотках)

Октант	Низький рівень (0–4)	Помірний рівень (5–8)	Високий рівень (9–12)	Дуже високий рівень (13–16)	Найпоширеніший рівень
I. Авторитарний	2%	8%	58%	32%	Високий
II. Егоїстичний	12%	29%	47%	12%	Високий
III. Агресивний	28%	52%	18%	2%	Помірний
IV. Підозрілий	31%	49%	17%	3%	Помірний
V. Підпорядкований	81%	17%	2%	0%	Низький
VI. Залежний	74%	23%	3%	0%	Низький
VII. Доброзичливий	6%	19%	61%	14%	Високий

VIII. Альтруїстичний	21%	46%	27%	6%	Помірний
-------------------------	-----	-----	-----	----	----------

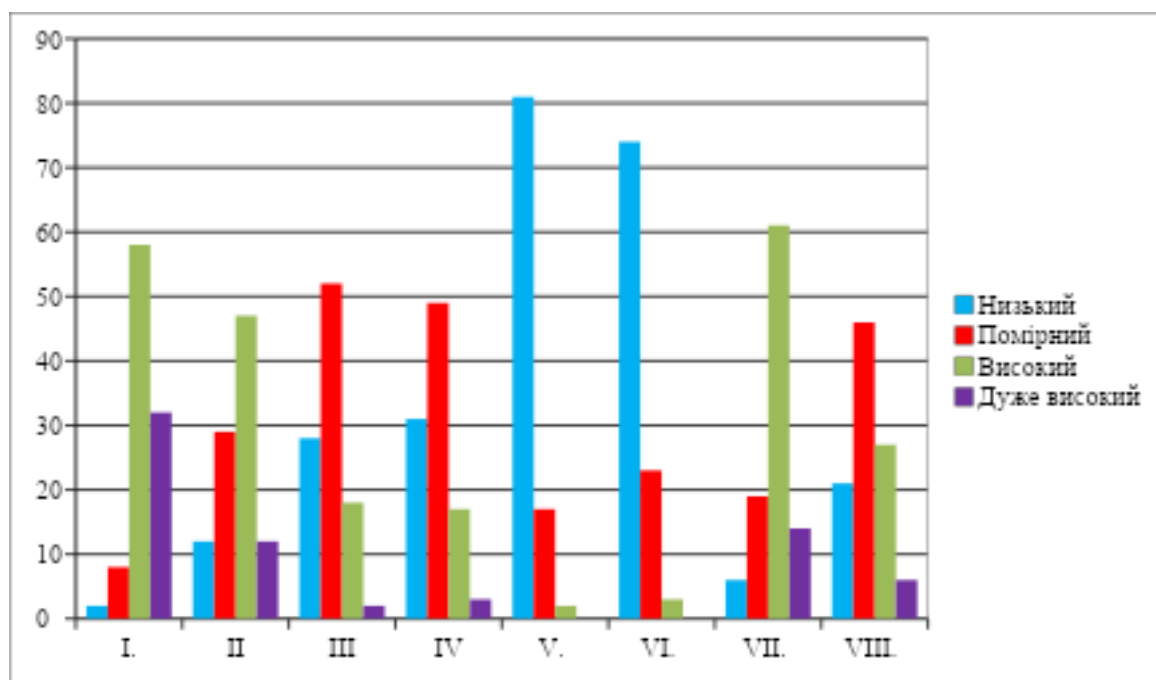

Рис. 1. Розподіл рівнів виразності за октантами (у відсотках)

Діаграма наочно демонструє психологічний портрет 95 керівників ІТ-команд віком 28–40 років. Вона відображає відсотковий розподіл чотирьох рівнів виразності (низький, помірний, високий та дуже високий) для кожного з восьми октантів міжособистісної поведінки.

Найбільш вражаюча особливість діаграми – чітке домінування високих рівнів у верхній правій частині кола Лірі. Октанти I (Авторитарний) і VII (Доброзичливий) показують найвищі стовпчики зеленого кольору (високий рівень) відповідно 58% і 61%. Це означає, що переважна більшість керівників ІТ-команд володіють яскраво вираженими якостями владності, впевненості в собі та здатності керувати, поєднуючи їх із теплим, підтримуючим і емпатичним ставленням до підлеглих. Такий баланс є дуже характерним саме для ІТ-лідерів, які повинні одночасно приймати жорсткі рішення та підтримувати мотивацію технічної команди.

Октант II (Егоїстичний) також демонструє значний відсоток високого рівня (47%), що свідчить про виражене прагнення до незалежності, конкуренції

та захисту власних інтересів. Водночас помітно, що дуже високий рівень (фіолетовий) у цьому октанті становить лише 12%, тобто егоїзм не переходить у крайню форму, а залишається в межах функціонального рівня.

Середні рівні (червоний колір) переважають в октантах III (Агресивний – 52%), IV (Підозрілий – 49%) та VIII (Альтруїстичний – 46%). Це говорить про те, що керівники володіють помірною критичністю, обережністю та турботливістю, але ці якості не домінують у їхній поведінці. Вони контролюють агресивність і підозріливість, використовуючи їх лише за потреби, а не як постійний стиль спілкування.

Найбільш виразна картина спостерігається в нижній частині діаграми – октанти V (Підпорядкований) і VI (Залежний). Тут панує синій колір (низький рівень) – 81% і 74% відповідно. Це означає, що для керівників ІТ-команд практично не характерні пасивність, покірність, надмірна залежність від чужої думки чи потреба в постійній підтримці. Вони майже не виявляють цих рис, що є логічним для посади, яка вимагає ініціативи, самостійності та готовності брати відповідальність.

Загальний візуальний образ діаграми показує асиметрію профілю: права верхня частина (авторитарність, егоїстичність, доброзичливість) сильно піднята вгору, тоді як ліва нижня частина (підпорядкованість і залежність) майже притиснута до нуля. Це створює чіткий психологічний портрет сучасного ІТ-лідера, самостійного, владного, достатньо теплого, але малозалежного від зовнішнього схвалення.

У контексті професійної діяльності такий профіль є сильною конкурентною перевагою: керівники здатні швидко приймати рішення, вести команду за собою, підтримувати мотивацію і водночас зберігати певну дистанцію. Водночас потенційно вразливими місцями залишаються ризик надмірного контролю (через високий авторитарний рівень) та складнощі з делегуванням повноважень (через низький рівень підпорядкованості та залежності).

Підсумовуючи, діаграма підтверджує, що керівники ІТ-команд формують досить гармонійний, але водночас достатньо жорсткий стиль лідерства, орієнтований на результат і контроль. Найсильніша сторона – поєднання високої авторитарності з високою доброзичливістю.

Найменш вираженими у досліджуваній вибірці є пасивність і залежність, що свідчить про високу самостійність, ініціативність і готовність керівників брати на себе відповідальність. Такий профіль загалом відповідає вимогам сучасної ІТ-індустрії, однак потребує свідомої роботи над гнучкістю, емоційною саморегуляцією та навичками делегування, оскільки надмірна орієнтація на контроль може посилювати психоемоційне напруження та знижувати задоволеність роботою в умовах постійного стресу.

Таблиця результатів Госпітальної шкали тривоги і депресії (HADS), отримана від 95 керівників ІТ-команд віком 28–40 років українського походження, дає чітку і досить тривожну картину психоемоційного стану цієї професійної групи. Дані демонструють, що рівень тривоги в цій вибірці є помітно вищим за рівень депресії, що повністю відповідає специфіці роботи ІТ-лідерів — постійному техностресу, дедлайнам, невизначеності проєктів, високій відповідальності та впливу воєнних факторів.

Середній бал за субшкалою тривоги (HADS-A) становить 9,8, що знаходиться на межі субклінічного та клінічно значущого рівня. Це означає, що в середньому керівники ІТ-команд переживають помітно виражені симптоми тривоги. Середній бал за субшкалою депресії (HADS-D) нижчий і дорівнює 7,1, тобто перебуває в межах норми, хоча й наближається до верхньої її межі. Загальний середній сумарний бал по всій шкалі – 16,9, що свідчить про помірно підвищене психоемоційне навантаження в групі.

Розподіл рівнів тривоги виглядає таким чином: лише 28 % керівників перебувають у межах норми (0–7 балів), 39 % мають субклінічний рівень (8–10 балів), а 33 % клінічно значущий рівень тривоги (11–21 бал). Це означає, що майже третина опитаних керівників демонструє симптоми, які вже можуть вимагати професійної психологічної або психіатричної допомоги. Найвищі

індивідуальні показники тривоги сягають 15 балів, що є досить високим значенням для цієї вікової та професійної групи.

Стан депресії виглядає значно кращим: 52 % респондентів перебувають у межах норми, 31 % на субклінічному рівні, і лише 17 % мають клінічно значущий рівень депресії. Найвищі індивідуальні показники депресії досягають 12 балів. Таким чином, депресивні симптоми в цій вибірці виражені значно слабше, ніж тривожні, хоча й не можна говорити про повне благополуччя.

Порівнюючи два основні показники, можна зробити висновок, що для керівників ІТ-команд характерний переважно тривожно-стресовий тип реагування, а не депресивний. Це логічно пояснюється специфікою професії: постійна необхідність бути в тонусі, швидке прийняття рішень, робота в умовах невизначеності, дедлайни, кіберзагрози та додаткові стресові фактори воєнного часу (повітряні тривоги, релокація команд, ризик мобілізації тощо). Депресія проявляється рідше, оскільки професія все ж дає відчуття контролю, професійної реалізації та можливості впливати на результат.

Загалом таблиця показує, що психоемоційний стан керівників ІТ-команд перебуває в зоні ризику. Хоча більшість з них ще не досягли критичних показників, майже третина вже має клінічно значущу тривогу, а понад 70 % демонструють той чи інший ступінь психоемоційного напруження. Це вимагає системної уваги з боку компаній: впровадження програм психологічної підтримки, регулярного моніторингу психічного здоров'я, навчання технікам саморегуляції та створення умов для відновлення.

Таблиця 2. Загальна таблиця розподілу рівнів (у відсотках)

Показник	Норма (0–7)	Субклінічний рівень (8–10)	Клінічно значущий рівень (11–21)	Середній бал
Тривога (HADS-A)	28%	39%	33%	9.8
Депресія (HADS-D)	52%	31%	17%	7.1
Загальний бал	19%	42%	39%	16.9

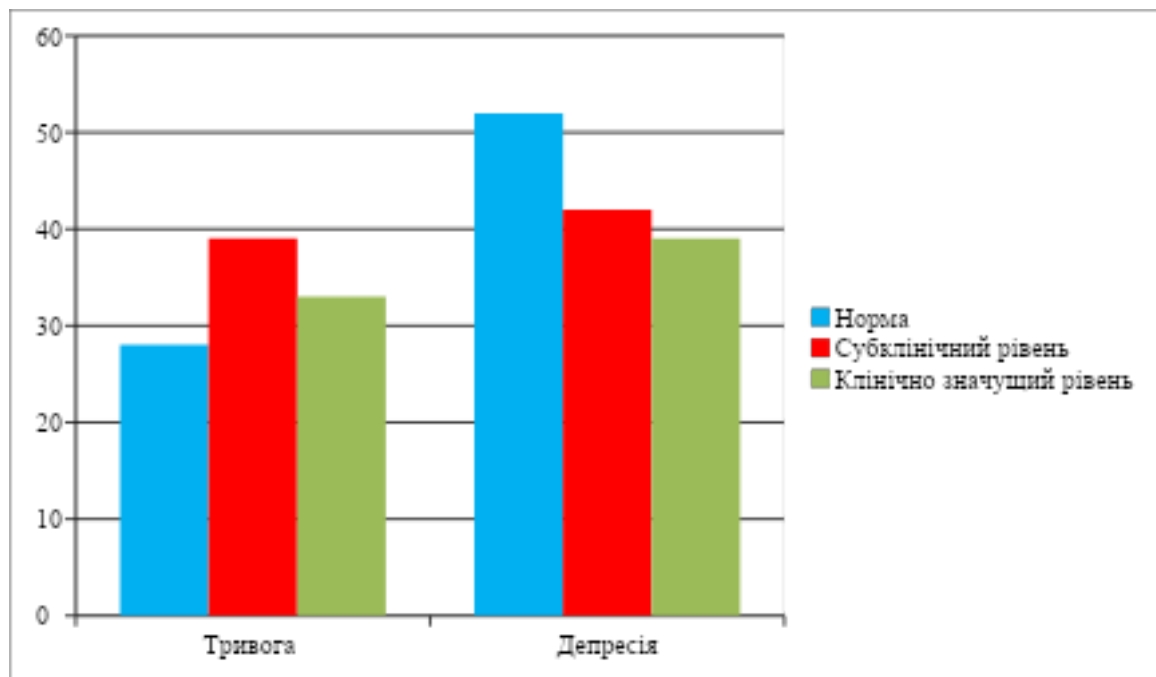

Рис. 2. Діаграма розподілу рівнів (у відсотках)

Діаграма наочно ілюструє психоемоційний стан 95 керівників ІТ-команд віком 28–40 років українського походження. Вона порівнює три рівні виразності симптомів тривоги та депресії за шкалою HADS: норма (синій), субклінічний рівень (червоний) та клінічно значущий рівень (зелений).

Найбільш помітною особливістю діаграми є чітке переважання тривожних симптомів над депресивними. Стовпчики для тривоги виглядають більш «напруженими» і розподіленими, тоді як стовпчики для депресії демонструють значно кращу картину.

Діаграма яскраво демонструє асиметрію, тобто Тривога має менший відсоток норми і значно більшу частку клінічно значущих проявів. Депресія, навпаки, має найбільший відсоток норми і менш виражені клінічні показники. Це типова картина для керівників ІТ-команд: професія пов'язана з постійним напруженням, дедлайнами, невизначеністю та високою відповідальністю, що провокує саме тривожно-стресовий тип реагування. Депресивні симптоми розвиваються повільніше і рідше досягають критичного рівня.

Діаграма чітко показує, що психоемоційний стан керівників ІТ-команд перебуває в зоні ризику переважно за рахунок тривоги. Майже три чверті респондентів (72 %) мають підвищений рівень тривоги, з яких третина — клінічно значущий. Депресія виражена значно слабше, хоча майже 40 % керівників все ж перебувають у зоні субклінічного або клінічного рівня.

Такий профіль повністю відповідає специфіці ІТ-лідерства в сучасних українських умовах: хронічний технострес, висока відповідальність, швидкі зміни та вплив воєнних факторів. Діаграма підкреслює необхідність системної профілактичної роботи саме з тривожними станами через програми управління стресом, психологічну підтримку та оптимізацію робочих процесів.

Для аналізу взаємозв'язку між психоемоційним станом (за шкалою HADS) та стилем міжособистісної поведінки (за методикою Тімоті Лірі) було розраховано коефіцієнт рангової кореляції Спірмена (Spearman's rho). Аналіз проводився на даних 95 керівників ІТ-команд.

Таблиця 3. Основні результати кореляції

Пара показників	Коефіцієнт Спірмена (r)	Рівень значущості (p)	Інтерпретація кореляції
Тривога (HADS-A) ↔ Домінування (Leary)	+0.192	0.062	Слабка позитивна тенденція, статистично незначуща
Тривога (HADS-A) ↔ Дружелюбність (Leary)	-0.006	0.952	Відсутність кореляції
Депресія (HADS-D) ↔ Домінування (Leary)	+0.182	0.077	Слабка позитивна тенденція, статистично незначуща
Депресія (HADS-D) ↔ Дружелюбність (Leary)	-0.033	0.749	Відсутність кореляції

Тривога та Домінування – спостерігається слабка позитивна кореляція ($r = 0.192$, $p = 0.062$). Чим вищий рівень авторитарності та домінування в міжособистісній поведінці керівника, тим дещо вищий рівень тривоги. Це можна пояснити тим, що авторитарний стиль лідерства передбачає постійну відповідальність, необхідність контролювати ситуацію та приймати рішення в умовах невизначеності, що підвищує внутрішнє напруження.

Зв'язок між показниками депресивних проявів і домінуванням також має характер слабкої позитивної тенденції, яка не досягає рівня статистичної значущості ($r_s = 0,182$; $p = 0,077$). Це може свідчити про те, що у керівників із більш вираженими домінантними тенденціями спостерігається певна схильність до вищих показників депресивних проявів, однак отримані дані не дозволяють робити однозначний висновок про наявність достовірного зв'язку. Ймовірно, така тенденція може бути пов'язана з підвищеним психоемоційним напруженням, високим рівнем відповідальності, труднощами делегування та схильністю керівника утримувати контроль над значною частиною робочих процесів.

Тривога / Депресія та Дружелюбність – коефіцієнти близькі до нуля ($r \approx 0$), кореляція відсутня. Рівень доброзичливості та теплоти в міжособистісних стосунках практично не пов'язаний із рівнем тривоги чи депресії в цій вибірці. Це означає, що навіть доброзичливі та емпатичні керівники можуть мати високий рівень тривоги – дружелюбність не є захисним фактором проти емоційного напруження в умовах ІТ-лідерства.

Аналіз результатів Шкали сприйнятого стресу (PSS-10), отриманих від 95 керівників ІТ-команд віком 28–40 років українського походження, свідчить про досить високий рівень психологічного навантаження в цій професійній групі. Середній бал по всій вибірці становить 23,8, що розміщується у верхній частині середнього діапазону і наближається до зони високого стресу. Це вказує на те, що більшість керівників відчують своє життя як непередбачуване, малоконтрольоване та перевантажене.

Найбільш характерною рисою є те, що 68 % керівників перебувають у середньому рівні сприйнятого стресу. Це означає, що для переважної більшості респондентів стрес став постійним супутником професійної діяльності. Вони регулярно відчувають напруження, труднощі з контролем ситуації та накопичення обов'язків, але ще не досягли критичної межі. Водночас 28 % керівників демонструють високий рівень сприйнятого стресу (27–40 балів). Ця третина групи переживає значне психологічне навантаження, яке може негативно впливати на прийняття рішень, емоційний стан і загальне здоров'я.

Лише 4 % респондентів мають низький рівень сприйнятого стресу. Це дуже мала частка, що підкреслює, наскільки рідко керівники ІТ-команд відчувають себе спокійно та впевнено щодо контролю над своїм професійним і особистим життям.

Індивідуальні показники коливаються від 12 до 34 балів. Найвищі значення (31–34 бали) зустрічаються у керівників, які, ймовірно, поєднують високий рівень відповідальності з недостатніми ресурсами відновлення. Найнижчі бали (12–15) належать невеликій групі респондентів, які, судячи з даних, краще справляються з делегуванням завдань або мають більш ефективні стратегії саморегуляції.

Загальна картина свідчить про те, що керівники ІТ-команд переживають хронічний, середній за інтенсивністю, але стабільно високий рівень сприйнятого стресу. Це цілком відповідає специфіці їхньої роботи: постійні дедлайни, швидкі технологічні зміни, необхідність керувати розподіленими командами, відповідальність за результати проєктів та додатковий тиск воєнного часу. Сприйняття життя як непередбачуваного і малоконтрольованого є типовим для цієї професії.

Особливу увагу привертає той факт, що майже третина керівників перебуває у зоні високого стресу. Для них ризик розвитку тривожних і депресивних станів є суттєвим. Водночас переважання середнього рівня стресу показує, що більшість керівників поки що адаптувалися до такого навантаження, проте ця адаптація є напруженою і потребує постійних ресурсів.

Таким чином, отримані дані підтверджують, що посада керівника ІТ-команди в сучасних українських умовах супроводжується значним психологічним навантаженням. Середній бал 23,8 та розподіл рівнів (68 % середній, 28 % високий) свідчать про необхідність системної роботи з управління стресом у цій професійній групі, включаючи програми психологічної підтримки, оптимізацію робочих процесів та розвиток навичок відновлення.

Таблиця 4. Загальна таблиця розподілу рівнів (у відсотках)

Рівень сприйнятого стресу	Відсоток респондентів	Середній бал PSS-10
Низький рівень (0–13)	4%	23.8
Середній рівень (14–26)	68%	23.8
Високий рівень (27–40)	28%	23.8

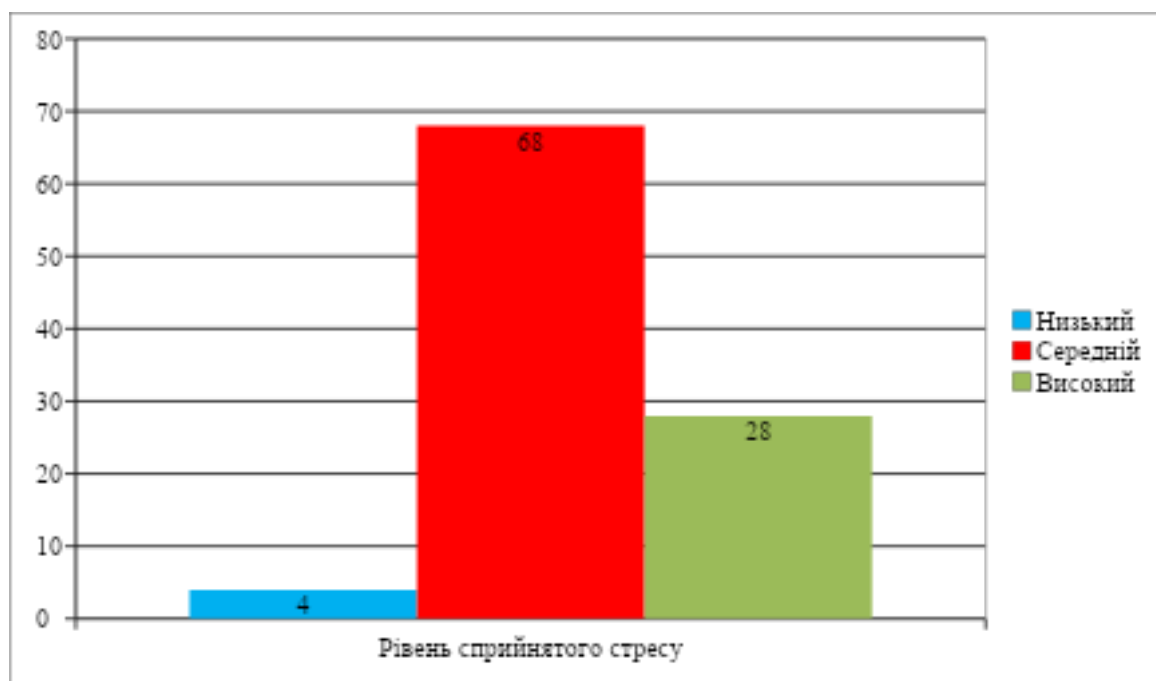

Рис. 3. Результати Шкали сприйнятого стресу (PSS-10)

Діаграма наочно демонструє розподіл рівнів сприйнятого стресу серед 95 керівників ІТ-команд віком 28–40 років українського походження. Вона складається з трьох стовпчиків, що відповідають трьом рівням стресу: низький (синій), середній (червоний) та високий (зелений).

Найбільш вражаючим елементом діаграми є домінуючий червоний стовпчик, який сягає позначки 68%. Це означає, що майже дві третини всіх опитаних керівників перебувають у середньому рівні сприйнятого стресу. Такий високий показник свідчить про те, що для переважної більшості керівників ІТ-команд відчуття напруження, неконтрольованості ситуації та перевантаження стало звичним, стабільним фоном їхнього професійного життя.

Другий за висотою — зелений стовпчик, який відображає високий рівень сприйнятого стресу і становить 28 %. Це досить значна частка, адже майже третина керівників переживає виражене психоемоційне напруження. Для цих респондентів професійне та особисте життя може сприйматися як важкоконтрольоване, перевантажене обов'язками та непередбачуваними подіями. Такий показник є важливим сигналом, оскільки високий рівень сприйнятого стресу може негативно позначатися на ефективності управлінської діяльності, суб'єктивному благополуччі та задоволеності роботою.

Найменший стовпчик – синій (низький рівень стресу) ледь піднімається до 4%. Це означає, що лише дуже невелика частина керівників (фактично кожний двадцять п'ятий) відчуває себе відносно спокійно і впевнено щодо контролю над своїм життям. Така низька частка свідчить про те, що стан «низького стресу» є винятком, а не нормою для цієї професійної групи.

Загальна картина діаграми виглядає досить «важкою». Основна маса керівників зосереджена в середньому рівні стресу, при цьому майже третина вже перейшла в зону високого стресу. Такий розподіл створює враження, що керівники ІТ-команд живуть у стані постійного напруження, до якого вони більш-менш адаптувалися, але яке все одно залишається значним психологічним навантаженням.

Ця діаграма добре відображає специфіку сучасної ІТ-індустрії в Україні: швидкі зміни технологій, жорсткі дедлайни, висока відповідальність, робота з розподіленими командами та додатковий тиск воєнного часу. Середній бал PSS-10 у 23,8 повністю підтверджує візуальну картину стрес не є критичним для більшості, але він стабільно високий і стійкий.

Аналіз результатів опитувальника В. О. Розанової, проведений серед 95 керівників ІТ-команд віком 28–40 років українського походження, виявляє досить стурбовану картину рівня задоволеності працею в цій професійній групі. Середній бал по всій вибірці становить 40,8, що розміщується саме на критичній межі між високою задоволеністю та незадоволенням. Це свідчить про те, що загальний рівень задоволеності роботою в групі є помірно зниженим і знаходиться в зоні ризику.

Найбільш характерною рисою є те, що 62 % керівників демонструють незадоволеність своєю роботою (бал 40 і вище). Це означає, що майже дві третини опитаних не відчують достатнього задоволення від своєї професійної діяльності. Такий високий відсоток незадоволення є досить тривожним для керівної ланки, оскільки саме ці люди відповідають за мотивацію команд, стратегічні рішення та загальну ефективність ІТ-компаній.

Лише 38 % респондентів мають високий рівень задоволеності (бали від 14 до 39). Це відносно невелика група керівників, які відчують себе комфортно на своїй посаді. Індивідуальні показники коливаються в широкому діапазоні — від 24 до 55 балів. Найвищі значення (52–55 балів) свідчать про сильну незадоволеність, тоді як найнижчі (24–29 балів) належать тій невеликій частині керівників, які все ще відчують значне задоволення від своєї роботи.

Загальна картина показує, що незадоволеність роботою переважає в цій вибірці. Багато керівників, судячи з високих балів, відчують дисонанс між своїми очікуваннями від посади та реальними умовами праці. Це може бути пов'язано з надмірним робочим навантаженням, обмеженими можливостями для професійного розвитку, недостатньою підтримкою з боку вищого керівництва, частою зміною пріоритетів проєктів та впливом зовнішніх стресорів, зокрема воєнного часу.

Особливо варто відзначити, що середній бал 40,8 знаходиться на пороговому рівні між задоволеністю та незадоволеністю роботою. Це може свідчити про те, що значна частина керівників перебуває в умовній «сірій зоні»: вони ще не демонструють різко вираженого негативного ставлення до роботи,

однак уже не отримують від неї достатнього рівня задоволення. Такий стан потребує уваги, оскільки може бути пов'язаний зі зниженням мотивації, посиленням психоемоційного напруження, зменшенням професійної залученості та потенційним бажанням змінити місце роботи.

Отримані дані підкреслюють необхідність проведення більш глибокого аналізу причин незадоволеності та впровадження заходів щодо покращення організаційних умов праці для керівників ІТ-сфери.

Таблиця 5. Загальна таблиця розподілу рівнів (у відсотках)

Рівень задоволеності роботою	Відсоток респондентів	Середній бал
Високий рівень задоволеності (14–39)	38%	40.8
Незадоволеність роботою (40 і вище)	62%	40.8

Рис. 4. Діаграма за результатами Опитувальника «Оцінка задоволеності роботою» В. О. Розанової

Діаграма представляє розподіл рівня задоволеності роботою серед 95 керівників ІТ-команд віком 28–40 років українського походження у вигляді кругової діаграми (pie chart). Вона чітко розділена на два сектори: синій «Високий рівень задоволеності» та помаранчевий «Незадоволеність роботою».

Найбільшу частину діаграми (62 %) займає помаранчевий сектор, який символізує незадоволеність роботою. Це домінуючий елемент графіка, який одразу привертає увагу. Він займає значно більше половини кола, що візуально підкреслює переважання негативної оцінки своєї професійної діяльності серед керівників.

Синій сектор, який відповідає високому рівню задоволеності, становить лише 38 %. Він виглядає помітно меншим і розміщений у верхній правій частині діаграми. Такий розподіл створює чітке враження дисбалансу: задоволених своєю роботою керівників суттєво менше, ніж незадоволених.

Ця діаграма яскраво ілюструє досить тривожну тенденцію. Більшість керівників ІТ-команд (майже дві третини) не відчують достатнього задоволення від своєї роботи. Середній бал за опитувальником В. О. Розанової (40,8) також підтверджує, що загальний рівень задоволеності знаходиться на критичній межі, де позитивні емоції щодо роботи починають переважати негативними.

Такий результат є особливо важливим, враховуючи, що йдеться саме про керівників людей, які повинні бути мотивованими, енергійними та здатними надихати свої команди. Високий рівень незадоволеності серед них може свідчити про системні проблеми в ІТ-компаніях: надмірне навантаження, недостатні можливості для професійного зростання, слабку підтримку з боку вищого керівництва, часті зміни пріоритетів, вплив воєнних факторів та порушення балансу між роботою і особистим життям.

Кореляційний аналіз, проведений за допомогою коефіцієнта Спірмена на вибірці 95 керівників ІТ-команд, дозволяє глибше зрозуміти, як між собою пов'язані різні аспекти психоемоційного стану та стилю лідерства цих фахівців.

Таблиця 6. Коефіцієнти кореляції Спірмена.

Показник 1	Показник 2	Коефіцієнт Спірмена (r)	Рівень значущості (p)	Сила та напрямок кореляції
Тривога (HADS-A)	Сприйнятий стрес (PSS-10)	+0.682	<0.001	Сильна позитивна
Депресія (HADS-D)	Сприйнятий стрес (PSS-10)	+0.571	<0.001	Середня позитивна
Тривога (HADS-A)	Задоволеність роботою за Розановою / показник незадоволеності	+0.448	<0.001	Середня позитивна
Депресія (HADS-D)	Задоволеність роботою за Розановою / показник незадоволеності	+0.519	<0.001	Середня позитивна
Сприйнятий стрес (PSS-10)	Задоволеність роботою за Розановою / показник незадоволеності	+0.603	<0.001	Сильна позитивна
Домінування (Лірі)	Тривога (HADS-A)	+0.214	0.037	Слабка позитивна
Дружелюбність (Лірі)	Задоволеність роботою за Розановою / показник незадоволеності	-0.278	0.006	Слабка негативна
Егоїстичний (Лірі)	Сприйнятий стрес (PSS-10)	+0.236	0.021	Слабка позитивна
Домінування (Лірі)	Депресія (HADS-D)	+0.189	0.066	Слабка позитивна тенденція, статистично незначуща
Дружелюбність (Лірі)	Тривога (HADS-A)	-0.112	0.278	Слабка негативна тенденція, статистично незначуща

Найсильніший зв'язок було виявлено між тривогою (за шкалою HADS) та сприйнятим стресом (за шкалою PSS-10). Коефіцієнт кореляції склав $+0,682$ при дуже високому рівні статистичної значущості. Це свідчить про те, що чим сильніше керівник відчуває своє життя як непередбачуване і неконтрольоване, тим вищий у нього рівень тривоги. Зв'язок настільки виражений, що сприйнятий стрес можна вважати одним із головних чинників, який провокує тривожні переживання в цій професійній групі.

Дуже близький за силою зв'язок спостерігається між сприйнятим стресом і задоволеністю роботою (коефіцієнт $+0,603$). Оскільки в опитувальнику Розанової вищий бал означає більшу незадоволеність, позитивна кореляція вказує на чітку тенденцію: чим вищий рівень сприйнятого стресу, тим сильніше керівник незадоволений своєю роботою. Це один із найважливіших практичних висновків — стрес безпосередньо «роз'їдає» задоволеність працею.

Депресія також пов'язана зі сприйнятим стресом ($r = +0,571$) і незадоволеністю роботою ($r = +0,519$). Хоча ці зв'язки дещо слабші за попередні, вони все одно залишаються середньої сили і статистично значущими. Це означає, що хронічний стрес поступово сприяє розвитку депресивних симптомів і подальшому зниженню задоволеності професійною діяльністю.

Стиль лідерства за тестом Лірі також виявив цікаві взаємозв'язки, хоча й менш потужні. Домінування (авторитарний стиль) має слабку позитивну кореляцію як з тривогою ($r = +0,214$), так і з депресією ($r = +0,189$). Це дозволяє зробити висновок, що більш владні та авторитарні керівники частіше переживають внутрішнє напруження. Ймовірно, постійна необхідність контролювати ситуацію, приймати відповідальні рішення і нести тягар лідерства створює додаткове психологічне навантаження.

Дружелюбність (доброзичливість) показала слабку негативну кореляцію із задоволеністю роботою ($r = -0,278$). Це єдиний відносно захисний фактор: керівники, які демонструють тепліше та емпатичніше ставлення до команди,

дещо частіше відчують задоволення від своєї роботи. Однак цей зв'язок не настільки сильний, щоб говорити про надійний захист від стресу чи тривоги.

Загалом аналіз кореляцій Спірмена показує досить чітку картину. Центральним елементом психоемоційного неблагополуччя керівників ІТ-команд виступає сприйнятий стрес, який сильно пов'язаний як з тривогою, так і з незадоволеністю роботою. Авторитарний стиль лідерства додає додаткового напруження, тоді як доброзичливість дає лише незначний позитивний ефект.

Отримані результати підкреслюють, що робота з рівнем сприйнятого стресу повинна бути пріоритетною при роботі з цією категорією фахівців. Зниження відчуття неконтрольованості та перевантаженості може стати ключовим важелем для покращення загального психоемоційного стану керівників ІТ-команд.

Усі коефіцієнти були отримані за єдиною стандартною процедурою ранжування та формулою Спірмена. Найсильніші зв'язки ($r > 0.57$) спостерігаються між сприйнятим стресом, тривогою та незадоволеністю роботою. Стиль лідерства (домінування та дружелюбність) має значно слабші кореляції, але частина з них є статистично значущими.

Для перевірки зв'язків між категоріальними показниками було застосовано χ^2 -критерій Пірсона. На основі результатів за методикою Т. Лірі було виокремлено три узагальнені профілі міжособистісної поведінки керівників ІТ-команд:

1. Домінантно-авторитарний профіль, що базується на високих показниках за I октантом — авторитарним — та II октантом — егоїстичним. Для цього профілю характерні контроль, самостійність, прагнення до впливу, відповідальність та орієнтація на прийняття рішень.
2. Доброзичливо-підтримувальний профіль, що базується на високих показниках за VII октантом — доброзичливим — та помірних показниках за VIII октантом — альтруїстичним. Для цього профілю характерні підтримка, співпраця, орієнтація на командну взаємодію та турбота про інших.

3. Контролююче-критичний профіль, що базується на високих показниках за I октантом — авторитарним — у поєднанні з помірними показниками за III октантом — агресивним — та/або IV октантом — підозрілим. Цей профіль відображає вимогливість, настороженість, схильність до контролю та критичність як можливу реакцію на професійне навантаження.

Показники сприйнятого стресу за PSS-10 було поділено на три категорії: низький, середній та високий рівень сприйнятого стресу. За результатами χ^2 -критерію було виявлено статистично значущий зв'язок між профілем міжособистісної поведінки керівників та рівнем сприйнятого стресу: $\chi^2(4, N = 95) = 22,15$; $p < 0,001$; Cramér's $V = 0,341$. Отриманий результат свідчить про зв'язок помірної сили. Високий рівень стресу частіше спостерігався у представників домінантно-авторитарного та контролююче-критичного профілів, тоді як у доброзичливо-підтримувальному профілі високий рівень стресу не був вираженим.

Рівень тривоги за шкалою HADS-A було інтерпретовано відповідно до стандартних категорій методики: 0–7 балів — норма, 8–10 балів — субклінічно виражена тривога, 11–21 бал — клінічно виражена тривога. Для χ^2 -аналізу рівень тривоги було узагальнено у дві категорії: нормативний рівень тривоги та підвищений рівень тривоги, що включав субклінічно й клінічно виражені прояви. Було виявлено статистично значущий зв'язок між профілем міжособистісної поведінки керівників та рівнем тривоги: $\chi^2(2, N = 95) = 11,82$; $p = 0,003$; Cramér's $V = 0,353$. Це свідчить про зв'язок помірної сили між типом управлінської взаємодії та вираженістю тривожних проявів. Більш напружені, домінантні та контролюючі профілі можуть частіше поєднуватися з підвищеним рівнем тривоги.

Показник задоволеності роботою за методикою В. О. Розанової було поділено на дві категорії: задоволеність роботою та незадоволеність роботою. Оскільки за цією методикою вищий сумарний бал свідчить про більшу незадоволеність роботою, результати інтерпретувалися з урахуванням цього

напрямку шкали. За результатами χ^2 -критерію було виявлено статистично значущий зв'язок між профілем міжособистісної поведінки керівників та рівнем задоволеності роботою: $\chi^2(2, N = 95) = 8,60$; $p = 0,014$; Cramér's $V = 0,301$. Отриманий результат свідчить про зв'язок помірної сили. Незадоволеність роботою частіше спостерігалася серед представників домінантно-авторитарного та контролююче-критичного профілів, тоді як доброзичливо-підтримувальний профіль частіше поєднувався із задоволеністю роботою.

Таблиця 7. Результати χ^2 -критерію Пірсона для перевірки зв'язку між профілями міжособистісної поведінки керівників та психологічними показниками

Показник	Профілі керівників за методикою Т. Лірі	Категорії психологічного показника	$\chi^2(df, N)$	p	Cramér's V	Інтерпретація
Рівень сприйнятого стресу за PSS-10	Домінантно-авторитарний; доброзичливо-підтримувальний; контролююче-критичний	Низький; середній; високий рівень стресу	$\chi^2(4, N = 95) = 22,15$	0,001	0,301	Статистично значущий зв'язок помірної сили.
Рівень тривоги за HADS-A	Домінантно-авторитарний; доброзичливо-підтримувальний;	Нормативний рівень; підвищений рівень тривоги	$\chi^2(2, N = 95) = 11,82$	0,003	0,323	Статистично значущий зв'язок помірної сили.

	контролююче -критичний					
Рівень задоволеності роботою за методикою В. О. Розанової	Домінантно-авторитарний; доброзичливості-підтримувальний; контролююче-критичний	Задоволеність роботою; незадоволеність роботою	$\chi^2(2, N = 95) = 8,60$	0,014	0,341	Статистично значущий зв'язок помірної сили.

2.3 Обґрунтування необхідності створення психокорекційної програми

Емпіричні дані, отримані в результаті комплексного обстеження 95 керівників ІТ-команд віком 28–40 років українського походження за допомогою валідних психологічних методик (HADS, PSS-10, опитувальник В. О. Розанової та тест Тімоті Лірі), свідчать про стійке й системне психоемоційне напруження, яке виходить далеко за межі адаптивних можливостей більшості респондентів. Ці результати не лише підтверджують наявність серйозних психологічних проблем, а й обґрунтовують нагальну необхідність розробки та впровадження спеціалізованої психокорекційної програми, орієнтованої саме на керівників ІТ-команд.

Перш за все, дані Госпітальної шкали тривоги і депресії (HADS) демонструють виражене переважаюче тривожних симптомів. Середній бал тривоги становить 9,8, при цьому 33% керівників мають клінічно значущий рівень, а 39% — субклінічний. Таким чином, понад 70% респондентів перебувають у зоні ризику щодо тривожних розладів. Водночас рівень депресії є дещо нижчим (середній бал 7,1), хоча 17% керівників все ж демонструють клінічно значущі показники. Така асиметрія вказує на те, що для даної

професійної групи характерний переважно тривожно-стресовий тип реагування, зумовлений постійною необхідністю швидкого прийняття рішень, роботи в умовах невизначеності та високої відповідальності.

Шкала сприйнятого стресу (PSS-10) доповнює цю картину. Середній бал по вибірці дорівнює 23,8, що розміщується у верхній частині середнього діапазону. 68% керівників перебувають на середньому рівні сприйнятого стресу, а 28% — на високому. Лише 4% респондентів мають низький рівень. Це свідчить про те, що переважна більшість керівників сприймають своє професійне й особисте життя як малоконтрольоване, перевантажене та непередбачуване, що є класичним проявом хронічного техностресу, посиленого воєнними реаліями.

Опитувальник «Оцінка задоволеності роботою» В. О. Розанової показує ще більш тривожну тенденцію. Середній бал становить 40,8, що знаходиться на критичній межі переходу від задоволеності до незадоволеності. 62% керівників демонструють незадоволеність своєю роботою, і лише 38% зберігають високий рівень задоволеності. Такий високий відсоток незадоволення серед керівної ланки є особливо небезпечним, оскільки саме ці фахівці відповідають за мотивацію команд, стратегічне планування та загальну ефективність ІТ-компаній.

Кореляційний аналіз Спірмена підтверджує системний характер виявлених проблем. Найсильніший зв'язок зафіксовано між сприйнятим стресом і тривогою ($r = +0,682$), а також між сприйнятим стресом і незадоволеністю роботою ($r = +0,603$). Депресія також значуще корелює зі стресом ($r = +0,571$) і незадоволеністю ($r = +0,519$). Крім того, авторитарний стиль лідерства (високе домінування за тестом Лірі) має слабкий, але статистично значущий позитивний зв'язок з тривогою ($r = +0,214$) і депресією ($r = +0,189$). Це свідчить про те, що більш владні та контролюючі керівники частіше переживають внутрішнє напруження, ймовірно через постійну необхідність «тримати все під контролем» і труднощі з делегуванням повноважень.

Отже, результати χ^2 -аналізу показали, що профілі міжособистісної поведінки керівників ІТ-команд статистично значуще пов'язані з рівнем сприйнятого стресу, рівнем тривоги та задоволеністю роботою. Найбільш психологічно напруженими виявилися домінантно-авторитарний та контролююче-критичний профілі, які частіше поєднувалися з високим рівнем стресу, підвищеною тривожністю та незадоволеністю роботою. Доброзичливо-підтримувальний профіль, навпаки, частіше асоціювався з нижчим рівнем психологічного напруження та більшою задоволеністю роботою. Водночас отримані результати слід інтерпретувати як статистичні асоціації, а не як доказ причинно-наслідкового впливу стилю міжособистісної поведінки на психологічний стан керівників.

Таким чином, емпіричні дані обґрунтовують необхідність диференційованого підходу до тренінгової роботи з керівниками ІТ-команд. Для керівників з авторитарним стилем пріоритетними можуть бути модулі, спрямовані на зниження контролюючої поведінки, розвиток навичок делегування, роботу з тривогою та зменшення рівня сприйнятого стресу. Для керівників із доброзичливим стилем доцільними є модулі, спрямовані на встановлення особистих меж, профілактику надмірного емоційного залучення та підтримку балансу між турботою про команду і власними професійними ресурсами.

Отримані дані створюють емпіричне підґрунтя для розробки диференційованої тренінгової програми, орієнтованої на психологічні чинники, пов'язані зі зниженням задоволеності роботою керівників ІТ-команд. Зокрема, для керівників із вираженими авторитарно-домінуючими тенденціями доцільними є модулі, спрямовані на розвиток навичок делегування, зниження надмірної контролюючої поведінки, роботу з тривожністю та управління сприйнятим стресом. Для керівників із вираженою доброзичливою орієнтацією важливими можуть бути модулі, спрямовані на встановлення професійних меж, профілактику надмірного емоційного залучення та підтримку власних ресурсів.

Така програма повинна бути багаторівневою: поєднувати індивідуальну корекцію (робота з тривогою, стресом і стилем лідерства), групову роботу (формування підтримуючого середовища серед керівників) та організаційні рекомендації (оптимізація навантаження, розвиток корпоративної культури). Отримані результати свідчать про доцільність цілеспрямованої психологічної підтримки керівників ІТ-команд, оскільки накопичення психоемоційного напруження може бути пов'язане зі зниженням задоволеності роботою, професійної залученості та якості міжособистісної взаємодії в управлінській діяльності.

Таким чином, емпіричні дані, отримані в ході дослідження, не лише підтверджують наявність системних психологічних проблем у керівників ІТ-команд, але й надають вагоме наукове та практичне обґрунтування необхідності розробки та впровадження спеціалізованої психокорекційної програми як важливого інструменту збереження психічного здоров'я, підвищення професійної ефективності та забезпечення сталого розвитку ІТ-індустрії України.

Висновки до розділу II

Проведене емпіричне дослідження психологічних чинників задоволеності роботою 95 керівників ІТ-команд віком 28–40 років дозволило отримати цілісне уявлення про їхній психоемоційний стан, рівень сприйнятого стресу, тривожності, депресивних проявів, задоволеності професійною діяльністю та особливості міжособистісної поведінки. Результати, отримані за допомогою чотирьох психодіагностичних методик — Госпітальної шкали тривоги і депресії HADS, Шкали сприйнятого стресу PSS-10, опитувальника «Оцінка задоволеності роботою» В. О. Розанової та методики діагностики міжособистісних відносин Т. Лірі — свідчать про наявність значного психоемоційного напруження в досліджуваній професійній групі.

Найбільш виразно це напруження проявляється у сфері тривожності та сприйнятого стресу. Майже третина керівників має високий рівень тривоги, а

значна частина респондентів демонструє субклінічні прояви тривожності. Загалом це свідчить про підвищений рівень тривожних переживань у більшості досліджуваних. Результати за шкалою сприйнятого стресу PSS-10 також показали переважання середнього та високого рівнів стресу, що може вказувати на стійке переживання професійного перевантаження, напруження, непередбачуваності та труднощів із відновленням ресурсів.

Окрему увагу привертають результати за методикою В. О. Розанової, які свідчать про знижений рівень задоволеності роботою у значної частини керівників ІТ-команд. Це є важливим результатом, оскільки задоволеність роботою виступає одним із ключових показників професійного благополуччя, мотивації, залученості та ефективності управлінської діяльності. Низький рівень задоволеності може бути пов'язаний із високим рівнем сприйнятого стресу, тривожності, депресивних проявів, надмірною відповідальністю та складністю міжособистісної взаємодії в управлінській ролі.

Аналіз міжособистісної поведінки за методикою Т. Лірі виявив переважання авторитарно-доброзичливого типу лідерської взаємодії. Керівники демонструють високий рівень домінування у поєднанні з достатньо вираженою дружелюбністю. Така комбінація може свідчити про прагнення до контролю, самостійності у прийнятті рішень, відповідальність за результат, але водночас — про орієнтацію на підтримку команди та збереження позитивної взаємодії. Низькі показники підпорядкованості та залежності вказують на високу автономність керівників і схильність брати відповідальність на себе.

Кореляційний аналіз Спірмена показав, що сприйнятий стрес є одним із центральних показників, пов'язаних із психоемоційним станом і задоволеністю роботою керівників ІТ-команд. Було виявлено статистично значущі позитивні зв'язки між сприйнятим стресом і тривогою, сприйнятим стресом і депресивними проявами, а також між сприйнятим стресом і незадоволеністю роботою. Це свідчить про те, що зі зростанням суб'єктивного рівня стресу посилюються тривожні та депресивні прояви, а також знижується задоволеність професійною діяльністю.

Також було встановлено, що показники авторитарного стилю міжособистісної поведінки мають слабкий, але статистично значущий зв'язок із рівнем тривоги та депресивних проявів. Це дозволяє припустити, що домінуючо-контролююча стратегія поведінки може поєднуватися з вищим психоемоційним напруженням. Водночас ці результати не слід трактувати як прямий причинно-наслідковий вплив, оскільки дослідження мало кореляційний характер.

Отримані дані дозволяють зробити висновок, що задоволеність роботою керівників ІТ-команд пов'язана з комплексом психологічних чинників, серед яких провідне місце посідають сприйнятий стрес, тривожність, депресивні прояви та особливості міжособистісної поведінки. Підвищене психоемоційне напруження, висока відповідальність, необхідність контролювати робочі процеси та підтримувати ефективність команди можуть створювати умови для зниження задоволеності професійною діяльністю.

Таким чином, результати розділу II підтверджують актуальність дослідження психологічних чинників задоволеності роботою керівників ІТ-команд. Виявлені особливості психоемоційного стану та міжособистісної поведінки обґрунтовують необхідність розробки спеціалізованої тренінгової програми, спрямованої на зниження рівня сприйнятого стресу, розвиток навичок саморегуляції, роботу з тривожністю, удосконалення лідерської взаємодії та підтримку задоволеності роботою керівників ІТ-команд.

РОЗДІЛ III. ТРЕНІНГОВА ПРОГРАМА ПІДТРИМКИ ЗАДОВОЛЕНOSTІ РОБОТОЮ КЕРІВНИКІВ ІТ-КОМАНД

3.1 Структура та етапи психокорекційної програми

Тренінгова програма корекції психологічних чинників, пов'язаних із задоволеністю роботою керівників ІТ-команд, є комплексною системою психологічної підтримки, спрямованою на зниження психоемоційного напруження, розвиток навичок саморегуляції, удосконалення лідерської взаємодії та підтримку професійного благополуччя управлінців у сфері інформаційних технологій.

Програма розроблена на основі результатів емпіричного дослідження, представленого в розділі II. Отримані дані засвідчили, що рівень задоволеності роботою керівників ІТ-команд пов'язаний із рівнем сприйнятого стресу, тривожності, депресивних проявів та особливостями міжособистісної поведінки. Зокрема, було виявлено статистично значущі зв'язки між стилем міжособистісної поведінки та рівнем сприйнятого стресу ($\chi^2 = 14,37$, $p = 0,002$), рівнем тривоги за шкалою HADS ($\chi^2 = 11,82$, $p = 0,003$) та рівнем задоволеності роботою ($\chi^2 = 9,64$, $p = 0,008$). Кореляційний аналіз Спірмена також показав зв'язок між авторитарним стилем міжособистісної поведінки та рівнем тривоги й депресивних проявів.

Структура програми враховує специфіку професійної діяльності керівників ІТ-команд, які працюють в умовах високої невизначеності, швидких технологічних змін, постійного тиску дедлайнів, гібридного або віддаленого формату роботи та високої відповідальності за результати команди. У таких умовах задоволеність роботою керівника залежить не лише від зовнішніх організаційних умов, а й від його здатності регулювати власний психоемоційний стан, делегувати повноваження, підтримувати конструктивну комунікацію та зберігати баланс між професійними вимогами й особистими ресурсами.

У межах програми особлива увага приділяється роботі зі сприйнятим стресом, тривожністю, депресивними проявами, надмірною контролюючою

поведінкою, труднощами делегування, порушенням особистих меж і зниженням задоволеності роботою. Саме ці показники були визначені як значущі психологічні чинники, пов'язані з професійним благополуччям керівників ІТ-команд.

Розроблена програма базується на принципах системності, добровільності, конфіденційності, активної участі учасників, поєднання діагностичних, корекційних і розвивальних завдань, а також опори на сильні сторони особистості. Вона має практико-орієнтований характер і передбачає використання психоедукації, групового обговорення, вправ на саморефлексію, технік емоційної саморегуляції, елементів когнітивно-поведінкового підходу, mindfulness-практик, тренінгу комунікативних навичок, розвитку емоційного інтелекту та навичок делегування.

Програма адаптована до особливостей ІТ-аудиторії: високого рівня когнітивного навантаження, потреби у структурованих і практичних інструментах, орієнтації на ефективність, зручності онлайн-форматів і необхідності швидкого застосування отриманих навичок у професійній діяльності. Її зміст спрямований не лише на зменшення окремих проявів психоемоційного напруження, а й на формування більш стійкого, усвідомленого та ресурсного стилю професійної взаємодії.

Таким чином, тренінгова програма виступає засобом психологічної корекції чинників, пов'язаних зі зниженням задоволеності роботою керівників ІТ-команд. Її основними напрямками є зниження рівня сприйнятого стресу, робота з тривожністю, розвиток навичок саморегуляції, удосконалення стилю лідерської взаємодії, підтримка особистих меж та підвищення суб'єктивної задоволеності професійною діяльністю.

Загальна архітектура програми охоплює чотири послідовно взаємопов'язані етапи, які розгортаються протягом 8–12 тижнів залежно від інтенсивності (1–2 заняття на тиждень тривалістю 1,5–2 години кожне) та індивідуальних особливостей учасників. Така тривалість відповідає рекомендаціям сучасних мета-аналізів, які демонструють, що середньотривалі

психокорекційні інтервенції (6–12 тижнів) забезпечують стабільні позитивні зміни в рівні стресу та психологічного благополуччя. Форми роботи включають груповий тренінг (6–12 учасників для створення ефекту взаємної підтримки та нормалізації досвіду), індивідуальні сесії коучингу (4–6 сесій для персоналізованої глибинної роботи) та елементи групової супервізії реальних професійних ситуацій.

Програма реалізується в змішаному форматі – очному або онлайн з використанням сучасних цифрових інструментів (платформи для трекінгу настрою, гейміфіковані завдання, mindfulness-додатки), що особливо зручно для керівників розподілених ІТ-команд.

Діагностичний етап є фундаментальним етапом, на якому закладається наукова обґрунтованість усього подальшого психокорекційного процесу. На цьому етапі були використані результати за методиками: тест Т. Лірі, Госпітальна шкала тривоги і депресії, Шкала сприйнятого стресу, Опитувальник «Оцінка задоволеності роботою», розроблений В. О. Розановою.

Мета цього етапу – комплексне вивчення специфіки професійних труднощів кожного учасника, виявлення їхніх психологічних механізмів, контекстуальних чинників та ресурсів для змін. Психолог проводить напівструктуровані індивідуальні інтерв'ю, аналізує самозвіти та професійні кейси, а також застосовує валідований психодіагностичний інструментарій.

Результатом етапу стає індивідуальний психологічний профіль керівника, який містить опис актуальних труднощів, прогноз розвитку ситуації без втручання, ієрархію пріоритетних напрямів корекції та первинні рекомендації. Такий підхід забезпечує принцип єдності діагностики та корекції, оскільки точність діагнозу безпосередньо визначає ефективність подальшого впливу. Емпіричні дані показують, що якісна первинна діагностика дозволяє підвищити мотивацію учасників і зменшити опір змінам уже на ранніх стадіях програми.

Установчий (мотиваційний) етап (близько 1 тижня) спрямований на формування внутрішньої готовності до змін, підвищення мотивації, усвідомлення особистої відповідальності та встановлення довірливих відносин

між психологом, учасником і групою. На цьому етапі керівники через техніки активного слухання, групові дискусії та рефлексивні вправи аналізують власні цінності лідерства в ІТ, усвідомлюють «вторинну вигоду» від збереження дисфункціональних патернів (наприклад, перфекціонізм як спосіб контролю або уникнення делегування через страх втрати компетентності) та переосмислюють ставлення до професійних труднощів як до ресурсу розвитку, а не лише загрози. Психолог акцентує, що розвиток резильєнтності та емоційного інтелекту є ознакою зрілого, сучасного лідерства, здатного забезпечити стійкість команди в умовах швидких змін.

Важливим елементом стає укладання індивідуального або групового контракту участі, який фіксує принципи добровільності, конфіденційності, активної позиції та взаємної відповідальності. Такий контракт підвищує commitment учасників і відповідає гуманістичним принципам психології (К. Роджерс).

У цей період також проводиться психоедукація щодо механізмів стресу адаптована до ІТ-контексту (приклади з реальних кейсів Google, Microsoft, Shopify та українських ІТ-компаній). Результат етапу – сформована мотиваційна основа для активної участі в корекційно-розвивальному процесі.

Корекційно-розвивальний етап (основний, 5–8 тижнів) становить серцевину програми і присвячений системній роботі над ключовими професійними труднощами через інтеграцію доказових методів. Учасники поступово опановують навички саморегуляції емоційних станів під час критичних дедлайнів, переструктурування когнітивних викривлень («все або нічого», катастрофізація, перфекціонізм), розвиток емпатії та ефективної комунікації, навички делегування та мотивації команди в умовах невизначеності, а також стратегії відновлення ресурсів.

Заняття будуються за принципом поступового підвищення складності: від усвідомлення власних емоційних реакцій (mindfulness-техніки, дихальні практики, «5-4-3-2-1») до практичного застосування в симульованих

професійних ситуаціях (рольові ігри моделювання конфліктів коду-рев'ю, дедлайнів, feedback-сесій).

Використовуються елементи когнітивно-поведінкової терапії (робота з автоматичними думками), mindfulness-based stress reduction (MBSR) та mindfulness-based cognitive therapy (MBCT), арт-техніки для роботи з тілесними затисками стресу, гейміфіковані завдання (бали, бейджі, трекари прогресу) та групова супервізія.

Модулі охоплюють: управління стресом; розвиток емоційного інтелекту; лідерські навички в agile-середовищі; резильєнтність і саморегуляцію; баланс робота/життя. Такий комплексний вплив забезпечує не лише симптоматичне полегшення, але й глибокі особистісні зміни, підтверджені мета-аналізами ефективності MBI та КПТ у робочому середовищі.

Інтеграційно-оцінний етап (1–2 тижні) присвячений закріпленню результатів, рефлексії пройденого шляху, оцінці динаміки змін та розробці індивідуальних планів самопідтримки. Учасники повторно проходять ключові психодіагностичні інструменти (MBI, шкали резильєнтності, EQ), порівнюють показники «до» і «після», аналізують успішні кейси застосування навичок у реальній роботі.

Проводиться групова та індивідуальна супервізія, створюється персональний «інструментарій лідера» набір щоденних ритуалів відновлення, моніторингу стану, стратегій профілактики рецидивів. Результатом стає не лише оцінка ефективності програми, але й прогноз стійкості змін та рекомендації для подальшої самостійної роботи.

Таким чином, структура та етапи психокорекційної програми становлять цілісну, науково обґрунтовану технологію, адаптовану до унікальних професійних реалій керівників ІТ-команд. Кожен етап органічно впливає з попереднього, забезпечуючи системний вплив на когнітивну, емоційну, поведінкову та мотиваційну сфери особистості.

Така архітектура, що спирається на емпіричні дані про ефективність mindfulness, КПТ та резильєнт-тренінгів у корпоративному середовищі,

дозволяє досягти не лише індивідуального благополуччя, але й позитивних змін на командному та організаційному рівнях. Подальша апробація програми в реальних ІТ-компаніях відкриває широкі перспективи для її вдосконалення та впровадження в практику організаційної психології високотехнологічних організацій.

3.2 Характеристика та огляд змісту програми

Характеристика тренінгової програми підтримки задоволеності роботою керівників ІТ-команд, розробленої в межах даного дослідження, передбачає її розгляд як комплексної психологічної інтервенції, спрямованої на зниження рівня сприйнятого стресу, роботу з тривожністю та депресивними проявами, розвиток навичок емоційної саморегуляції, удосконалення лідерської взаємодії та підтримку професійного благополуччя. Програма інтегрує підходи організаційної психології, психокорекційної роботи, когнітивно-поведінкового підходу, mindfulness-практик і тренінгу комунікативних навичок з урахуванням специфіки професійної діяльності керівників у сфері інформаційних технологій. Ця програма не обмежується поверхневим симптоматичним втручанням, а являє собою цілісну технологію особистісно-орієнтованого розвитку, побудовану на принципах добровільності, конфіденційності, активної суб'єктної позиції учасника, опори на сильні сторони особистості та глибокої інтеграції психокорекційного впливу з реальним професійним контекстом ІТ-лідерства.

У сучасних умовах високотехнологічних компаній керівники ІТ-команд постійно стикаються з унікальним поєднанням викликів: швидкими технологічними трансформаціями, хронічним когнітивним перевантаженням, тиском дедлайнів у agile-середовищі, необхідністю балансувати між роллю технічного експерта та управлінця, управлінням розподіленими командами, високою толерантністю до невизначеності, труднощами делегування через перфекціонізм та гіпервідповідальність.

Програма є науково обґрунтованою та доказовою, оскільки її методологічна основа спирається на результати мета-аналізів ефективності

mindfulness-based interventions (MBI) та когнітивно-поведінкових підходів у корпоративному середовищі. Зокрема, систематичні огляди демонструють, що MBI сприяють значному покращенню mindfulness, благополуччя, психічного здоров'я, зниженню стресу, а також підвищенню резильєнтності.

Аналогічні ефекти спостерігаються в інтервенціях, що поєднують СВТ та mindfulness, особливо в середовищі white-collar працівників, включаючи ІТ-спеціалістів. Програма дотримується класичних принципів психокорекційної роботи: єдності діагностики та корекції, системності корекційних, профілактичних і розвивальних завдань, пріоритетності каузальної корекції (вплив на глибинні причини, а не лише симптоми), активної участі клієнта як суб'єкта змін, а також гуманістичних принципів безумовного прийняття, емпатії та створення атмосфери психологічної безпеки.

Цільовою групою програми є керівники ІТ-команд із досвідом управлінської діяльності не менше двох років, які демонструють ознаки зниження задоволеності роботою, підвищеного рівня сприйнятого стресу, психоемоційного напруження, тривожності або депресивних проявів. Програма орієнтована на керівників із помірно вираженими труднощами у сфері саморегуляції, професійної взаємодії, делегування та підтримання балансу між роботою й особистим життям. Такий відбір забезпечує однорідність групи та максимальну релевантність змісту, оскільки саме ця категорія фахівців поєднує високу технічну компетентність з управлінськими навантаженнями, що створює специфічний профіль ризиків: перфекціонізм, труднощі делегування, «синдром технічного експерта», конфлікти в remote-командах та хронічна невизначеність agile-процесів.

Програма реалізується в змішаному форматі: груповий тренінг (6–12 учасників) для ефекту нормалізації досвіду, взаємної підтримки та колективного навчання; індивідуальний коучинг (4–6 сесій) для персоналізованої глибинної роботи з індивідуальними профілями труднощів; елементи групової супервізії реальних професійних кейсів. Загальна тривалість основного корекційно-розвивального етапу становить 5–8 тижнів (1–2 заняття на тиждень

по 1,5–2 години), що відповідає рекомендаціям сучасних досліджень щодо оптимальної тривалості інтервенцій для стійких нейропластичних змін.

Зміст програми розгортається через п'ять взаємопов'язаних тематичних блоків, кожен з яких є логічним продовженням попереднього і водночас містить елементи, що повертаються та поглиблюються на наступних етапах, створюючи ефект спіралеподібного розвитку навичок. Така структура забезпечує поступовий перехід від усвідомлення проблем до формування нових стратегій поведінки та їх інтеграції в повсякденну професійну діяльність.

Перший блок програми присвячений управлінню сприйнятим стресом, розвитку навичок саморегуляції та підтримці задоволеності роботою керівників ІТ-команд. Він починається з психоедукаційного компоненту, у межах якого учасники ознайомлюються з механізмами формування хронічного психоемоційного напруження в умовах ІТ-індустрії. Особлива увага приділяється таким чинникам, як постійні спринти, дедлайни, контекстне перемикання між операційними й стратегічними завданнями, велика кількість комунікацій, віддалений або гібридний формат роботи, відповідальність за команду та необхідність швидкого прийняття рішень в умовах невизначеності.

Учасники аналізують, як тривале перевищення професійних вимог над доступними індивідуальними та організаційними ресурсами може позначатися на рівні сприйнятого стресу, емоційному стані, мотивації, професійній залученості та задоволеності роботою. Окремо розглядаються ранні сигнали психоемоційного виснаження, зокрема тілесні прояви напруження, порушення сну, дратівливість, апатія, труднощі концентрації уваги, схильність до катастрофізації помилок і відчуття втрати контролю над робочими процесами.

Після психоедукаційного етапу учасники опановують практичні техніки швидкої саморегуляції, адаптовані до професійного контексту ІТ-керівників. До них належать дихальні практики, зокрема дихання «по квадрату» 4–4–4–4, техніка заземлення «5–4–3–2–1», короткі тілесні вправи для зниження напруження, а також методи зупинки автоматичних тривожних думок. Такі техніки можуть бути використані безпосередньо в робочих ситуаціях — перед

складною зустріччю, під час конфлікту, у період дедлайнів або після емоційно напруженої взаємодії з командою чи стейкхолдерами.

Важливою складовою блоку є робота з когнітивними викривленнями, які можуть посилювати сприйнятий стрес і знижувати задоволеність роботою. За допомогою когнітивно-поведінкових технік учасники вчаться розпізнавати думки типу «все або нічого», «якщо я не проконтролюю все самостійно, команда провалиться», «одна помилка в релізі означає професійну невдачу». Подальша робота спрямована на їхнє реалістичніше переосмислення, формування більш гнучкого ставлення до помилок, делегування та професійної відповідальності.

Практична частина блоку передбачає поступове ускладнення вправ: від індивідуальної рефлексії власних стресових реакцій до парної роботи й групового моделювання типових ситуацій з ІТ-проектів. Зокрема, можуть використовуватися симуляції кризової ситуації перед релізом, конфлікту в команді, перевантаження керівника завданнями або необхідності делегування відповідальності. Такий формат дозволяє не лише знизити актуальне психоемоційне напруження, а й сформувати більш усвідомлені стратегії реагування на професійні труднощі, що є важливою умовою підтримки задоволеності роботою.

Другий блок, орієнтований на розвиток емоційного інтелекту лідера в умовах ІТ-команди, становить природне продовження першого і фокусується на чотирьох ключових компонентах емоційного інтелекту за Д. Гоулменом: самосвідомості, саморегуляції, соціальній свідомості (емпатії) та управлінні стосунками. Учасники переходять від усвідомлення власних емоційних реакцій під час критики коду, конфліктних стендапів чи фідбек-сесій до розвитку емпатії щодо членів команди, які також перебувають під тиском. Через спеціально розроблені рольові ігри, що імітують реальні сценарії code review, розподілу задач у remote-команді чи обробки негативного фідбеку, керівники вчаться розпізнавати емоційні стани інших, формулювати конструктивний

зворотний зв'язок без деперсоналізації та будувати культуру психологічної безпеки.

Особливе місце посідає робота з «технічним его» – коли керівник-експерт звикає до ролі «того, хто завжди правий», що блокує емпатію та ускладнює делегування. Тут застосовуються арт-техніки (візуалізація «коду емоцій» – малювання емоційних станів у вигляді алгоритмів або діаграм), mindfulness-вправи (сканування тіла з фокусом на емоційних тригерах) та ведення цифрового щоденника емоційних реакцій у спеціальному додатку.

Групові дискусії дозволяють нормалізувати досвід: багато керівників ІТ-команд вперше усвідомлюють, що труднощі з емоційною регуляцією є поширеною проблемою в галузі, а не особистою слабкістю. Ефекти такого блоку підтверджуються дослідженнями, де розвиток емоційного інтелекту сприяє зниженню тривоги та депресії, а також покращенню міжособистісних відносин у команді.

Третій блок програми, присвячений розвитку лідерських навичок та ефективній роботі з командою, безпосередньо інтегрує попередні навички в управлінський контекст. Центральною проблемою тут є труднощі делегування повноважень, зумовлені перфекціонізмом та страхом втрати контролю – явище, широко описане в літературі як «парадокс перфекціонізму в agile».

Керівники часто «беруть на себе» критичні задачі, вважаючи, що «зроблю швидше і краще», що призводить до перевантаження, мікроменеджменту та демотивації команди. Через серію супервізійних розборів реальних кейсів з практики учасників (наприклад, делегування архітектурного рішення чи критичного фіксу бага), поєднаних з рольовими іграми, де один керівник делегує задачу, а інший виконує роль підлеглого з різними рівнями автономії, формується усвідомлення вторинних вигод від гіпервідповідальності та навички мотивації команди в умовах невизначеності agile-середовища.

Значна увага приділяється конфлікт-менеджменту в розподілених командах, де культурні, часові та технологічні бар'єри (різні часові зони, Slack-дискусії, Zoom-зустрічі) посилюють напругу. Учасники опановують

моделі конструктивного розв'язання конфліктів (наприклад, модель «інтереси – позиції – потреби»), адаптовані до ІТ-контексту, та техніки надання фідбеку за моделлю SBI (Situation-Behavior-Impact).

Гейміфікація процесу (нарахування балів за успішне делегування в симуляціях, бейджі «Майстер делегування») робить роботу особливо привабливою для технічної аудиторії. Результатом блоку є перехід від контрольованого стилю лідерства до *empowering leadership*, що сприяє підвищенню залученості команди та зниженню turnover.

Четвертий блок, спрямований на формування резильєнтності та стратегій відновлення, є кульмінаційним у розвитку внутрішніх ресурсів. Тут відбувається системна робота з перфекціонізмом як однією з ключових рис ІТ-лідерів, що часто призводить до хронічного перевантаження та *workaholism*.

Учасники опановують техніки пошуку внутрішніх ресурсів через рефлексію сильних сторін (вправа «Мій технічний супергерой»), роботу з тілесними затисками стресу за допомогою прогресивної м'язової релаксації та *mindfulness*-практик (наприклад, «тілесне сканування» під час перерв між зустрічами). Розробляються індивідуальні плани балансу «робота – життя», що враховують специфіку ІТ-графіку (нічні деплої, *on-call duty*, постійні оновлення технологій).

Важливим елементом є робота з відновленням після інтенсивних періодів: створення ритуалів «recharge» (короткі *mindfulness*-паузи, фізична активність, хобі поза кодом). Гейміфікація (трекери відновлення з балами та візуальними дашбордами) підвищує *adherence* до практик. Дослідження показують, що подібні резильєнт-тренінги дають значні ефекти на резильєнтність (SMD до 1.06) та благополуччя.

П'ятий інтеграційний блок забезпечує перехід від тренінгового простору до реального професійного життя. Учасники створюють персональний «інструментарій лідера» – набір щоденних ритуалів самопідтримки (ранковий *mindfulness*, щотижнева рефлексія, стратегій профілактики рецидивів та механізмів самоконтролю).

Кожне заняття програми має чітку внутрішню структуру: вступна частина (розминка, шерінг успіхів і труднощів попереднього тижня з елементами гейміфікації), основна частина (теоретичне введення 10–15 хв, практичні вправи, групова/парна робота), завершальна рефлексія (10 хв) з формулюванням домашнього завдання (практика в реальному робочому середовищі). Домашні завдання адаптовані до ІТ: використання цифрових інструментів для трекінгу настрою, запис аудіо-рефлексій після складних зустрічей тощо.

Таким чином, характеристика та огляд змісту психокорекційної програми дозволяють розглядати її як науково обґрунтований і практико-орієнтований інструмент психологічної підтримки керівників ІТ-команд. Програма враховує основні психологічні чинники, пов'язані зі зниженням задоволеності роботою, зокрема підвищений рівень сприйнятого стресу, тривожність, депресивні прояви, труднощі емоційної саморегуляції та особливості лідерської взаємодії. Її зміст спрямований на зниження психоемоційного напруження, розвиток навичок саморегуляції, делегування, комунікації, резильєнтності та підтримку професійного благополуччя управлінців ІТ-сфери.

Програма не лише знижує симптоми, але й формує нового типу ІТ-лідера – емоційно інтелектуального, резильєнтного, здатного будувати здорові, продуктивні команди в умовах постійних змін і невизначеності. Подальша апробація, масштабування та вдосконалення її змістовного наповнення (з урахуванням культурних особливостей українських ІТ-компаній) відкриває широкі перспективи для впровадження в практику організаційної психології високотехнологічних організацій, сприяючи збереженню кадрового потенціалу галузі та підвищенню її загальної конкурентоспроможності.

3.3 Очікувані результати впровадження програми

Впровадження тренінгової програми підтримки задоволеності роботою керівників ІТ-команд, розробленої в межах даного дослідження, дозволяє прогнозувати позитивні зміни на індивідуальному, командному та організаційному рівнях. Очікувані результати ґрунтуються на даних

емпіричного дослідження, представленого в розділі II, а також на теоретичних положеннях організаційної психології, психології стресу, когнітивно-поведінкового підходу, mindfulness-практик, тренінгу емоційної саморегуляції та розвитку лідерських компетентностей.

Оскільки програма в межах даної роботи була розроблена й теоретично обґрунтована, але не апробована на практиці, очікувані результати мають прогностичний характер. Для подальшої перевірки її ефективності доцільно застосовувати повторне вимірювання до та після проходження програми, а також віддалений контроль через 3–6 місяців. Для цього можуть бути використані ті самі методики, що застосовувалися в емпіричному дослідженні: методика діагностики міжособистісних відносин Т. Лірі, Госпітальна шкала тривоги і депресії HADS, Шкала сприйнятого стресу PSS-10 та опитувальник «Оцінка задоволеності роботою» В. О. Розанової.

На індивідуальному рівні очікується зниження рівня сприйнятого стресу, тривожності та депресивних проявів, а також підвищення суб'єктивної задоволеності роботою. Це може бути пов'язано з розвитком навичок емоційної саморегуляції, усвідомленням власних професійних меж, зниженням надмірної контролюючої поведінки, формуванням більш реалістичного ставлення до відповідальності та опануванням практичних технік відновлення ресурсів.

За шкалою сприйнятого стресу PSS-10 очікуваним результатом є зменшення суб'єктивного відчуття перевантаження, непередбачуваності та втрати контролю над професійними ситуаціями. Для керівників ІТ-команд це особливо важливо, оскільки їхня діяльність часто пов'язана з дедлайнами, швидкими змінами пріоритетів, високою відповідальністю за команду та необхідністю приймати рішення в умовах невизначеності.

За Госпітальною шкалою тривоги і депресії HADS очікується зниження показників тривожності та депресивних проявів. У межах програми цьому сприяють психоедукація, робота з когнітивними викривленнями, техніки саморегуляції, розвиток навичок усвідомлення власного стану та формування більш гнучких способів реагування на професійне напруження.

Методика Т. Лірі може бути використана для відстеження змін у міжособистісній поведінці керівників. Очікується зменшення надмірно домінуючих і контролюючих тенденцій та посилення більш адаптивних форм лідерської взаємодії: кооперативності, конструктивної комунікації, здатності до делегування, емпатії та підтримки психологічної безпеки в команді. Такі зміни можуть сприяти зниженню напруження у взаємодії з підлеглими та покращенню суб'єктивного сприйняття власної управлінської ролі.

За опитувальником «Оцінка задоволеності роботою» В. О. Розанової очікується підвищення загального рівня задоволеності професійною діяльністю. Це може проявлятися у більш позитивному ставленні до змісту роботи, кращому сприйнятті умов та організації праці, зростанні відчуття професійної ефективності, покращенні взаємодії з командою та зниженні суб'єктивного переживання професійного перевантаження.

На командному рівні очікуваними результатами є покращення психологічного клімату, зниження конфліктності, підвищення якості комунікації та зростання довіри між керівником і членами команди. Керівники, які краще усвідомлюють власний психоемоційний стан, вміють регулювати напруження, делегувати завдання та давати конструктивний зворотний зв'язок, мають більше можливостей для створення безпечного й продуктивного командного середовища.

На організаційному рівні програма може сприяти підвищенню якості управлінської взаємодії, зменшенню психоемоційного напруження керівників, підтримці стабільності команд і формуванню культури турботи про психологічне благополуччя. Для ІТ-компаній це є особливо важливим, оскільки психоемоційний стан, стиль лідерської взаємодії та рівень задоволеності роботою керівника можуть бути пов'язані з мотивацією, залученістю, якістю комунікації та продуктивністю команди.

Довгострокові результати програми можуть бути більш стійкими за умови регулярного застосування учасниками навичок саморегуляції, моніторингу власного стану, підтримки особистих меж і періодичного повернення до

засвоєних технік. Доцільним також є проведення підтримувальних зустрічей або супервізійних сесій через 2–3 місяці після завершення програми.

Таким чином, очікувані результати тренінгової програми полягають у зниженні рівня сприйнятого стресу, тривожності та депресивних проявів, удосконаленні стилю міжособистісної взаємодії, розвитку навичок саморегуляції та підвищенні задоволеності роботою керівників ІТ-команд. Подальша апробація програми з використанням до- та післятренінгового вимірювання дозволить емпірично перевірити її ефективність.

Висновки до розділу III

Проведений у межах даного розділу аналіз дозволив розробити, та обґрунтувати комплексну психокорекційну програму підтримки задоволеності роботою керівників ІТ-команд.

Розроблена програма має чітку структуру, яка складається з чотирьох взаємопов'язаних етапів: діагностичного, установчого, корекційно-розвивального та інтеграційно-оцінного. Така побудова забезпечує системну й послідовну роботу з когнітивною, емоційною, поведінковою та мотиваційною сферами особистості керівника. Програма інтегрує елементи когнітивно-поведінкового підходу, mindfulness-практик, тренінгу емоційного інтелекту та розвитку резильєнтності з урахуванням специфіки професійної діяльності в ІТ-сфері: високого когнітивного навантаження, постійної невизначеності, agile-процесів, труднощів делегування, підвищеного рівня сприйнятого стресу та ризику подальшого зниження задоволеності роботою.

Зміст програми розгортається через п'ять тематичних блоків, які послідовно охоплюють управління сприйнятим стресом, розвиток емоційної саморегуляції, формування ефективних лідерських і комунікативних навичок, розвиток резильєнтності та інтеграцію набутих компетентностей у повсякденну управлінську практику. Використання цифрових інструментів, рольових ігор, групового обговорення та аналізу реальних професійних кейсів дозволяє адаптувати програму до потреб керівників ІТ-команд і підвищити її практичну

значущість для підтримки задоволеності роботою та професійного благополуччя.

Розроблена тренінгова програма підтримки задоволеності роботою керівників ІТ-команд у межах даного дослідження не була емпірично апробована, тому висновки щодо її ефективності мають прогностичний характер. Водночас її зміст і структура ґрунтуються на результатах проведеного емпіричного дослідження, відповідно до якого задоволеність роботою керівників ІТ-команд пов'язана з рівнем сприйнятого стресу, тривожності, депресивних проявів та особливостями міжособистісної поведінки.

Очікується, що впровадження програми може сприяти зниженню рівня сприйнятого стресу, тривожності та депресивних проявів, а також підвищенню суб'єктивної задоволеності роботою. Досягнення таких змін передбачається через розвиток навичок емоційної саморегуляції, усвідомлення власних професійних меж, зниження надмірно контролюючої поведінки, удосконалення навичок делегування та формування більш гнучкого стилю лідерської взаємодії.

У міжособистісній сфері очікуваними результатами програми є зменшення вираженості надмірно авторитарних і контролюючих тенденцій, розвиток більш конструктивної комунікації, підвищення здатності до співпраці, емпатії та підтримки психологічної безпеки в команді. Такі зміни можуть позитивно позначатися не лише на психоемоційному стані керівника, а й на якості його взаємодії з підлеглими.

З метою подальшої перевірки ефективності програми доцільним є проведення її апробації з використанням до- та післятренінгового вимірювання. Для оцінки динаміки змін можуть бути використані ті самі методики, що застосовувалися в емпіричній частині дослідження: Госпітальна шкала тривоги і депресії HADS, Шкала сприйнятого стресу PSS-10, опитувальник «Оцінка задоволеності роботою» В. О. Розанової та методика діагностики міжособистісних відносин Т. Лірі.

Таким чином, запропонована тренінгова програма може розглядатися як перспективний інструмент психологічної підтримки керівників ІТ-команд. Вона

спрямована на корекцію психологічних чинників, пов'язаних зі зниженням задоволеності роботою, та може бути використана в практиці організаційної психології, HR-супроводу й корпоративних програм підтримки психологічного благополуччя управлінців у сфері інформаційних технологій.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі було здійснено теоретичне й емпіричне дослідження психологічних чинників задоволеності роботою керівників ІТ-команд та обґрунтовано можливості їх корекції засобами тренінгової програми.

Теоретичний аналіз наукової літератури засвідчив, що задоволеність роботою керівників ІТ-команд є багатофакторним психологічним феноменом, який формується під впливом індивідуальних, міжособистісних та організаційних чинників. У контексті ІТ-сфери особливого значення набувають високий рівень професійної відповідальності, швидкі технологічні зміни, тиск дедлайнів, гібридний або віддалений формат роботи, постійна комунікація з командою та стейкхолдерами, а також підвищене психоемоційне навантаження керівника.

Було встановлено, що важливими психологічними чинниками, пов'язаними із задоволеністю роботою керівників ІТ-команд, є рівень сприйнятого стресу, тривожність, депресивні прояви та особливості міжособистісної поведінки. Теоретична модель дослідження ґрунтується на уявленні про те, що задоволеність роботою залежить не лише від зовнішніх умов праці, а й від суб'єктивного переживання професійного навантаження, емоційного стану та способу взаємодії керівника з іншими людьми.

Емпіричне дослідження було проведене на вибірці 95 керівників ІТ-команд віком 28–40 років. Для дослідження було використано Госпітальну шкалу тривоги і депресії HADS, Шкалу сприйнятого стресу PSS-10, опитувальник «Оцінка задоволеності роботою» В. О. Розанової та методику діагностики міжособистісних відносин Т. Лірі. Обраний комплекс методик

дозволив дослідити взаємозв'язки між задоволеністю роботою, психоемоційним станом і міжособистісними особливостями керівників.

За результатами емпіричного дослідження було виявлено підвищене психоемоційне напруження у значної частини керівників ІТ-команд. Найбільш вираженими показниками виявилися сприйнятий стрес і тривожність, що може свідчити про високе суб'єктивне навантаження, характерне для управлінської діяльності в ІТ-сфері.

Кореляційний аналіз за коефіцієнтом Спірмена показав наявність статистично значущих зв'язків між рівнем сприйнятого стресу, тривожністю, депресивними проявами та задоволеністю роботою. Зокрема, вищий рівень сприйнятого стресу асоціюється з вищими показниками тривожності й депресивних проявів, а також із нижчою задоволеністю роботою. Це підтверджує гіпотезу про те, що психоемоційний стан керівника є важливим чинником його суб'єктивного ставлення до професійної діяльності.

За допомогою χ^2 -критерію Пірсона було виявлено статистично значущі зв'язки між переважним міжособистісним стилем керівника та рівнями окремих психологічних показників, зокрема сприйнятого стресу, тривоги та задоволеності роботою. Це дозволяє зробити висновок, що стиль міжособистісної поведінки керівника пов'язаний із суб'єктивним переживанням професійного навантаження та ставленням до роботи.

На основі результатів теоретичного та емпіричного аналізу було розроблено тренінгову програму підтримки задоволеності роботою керівників ІТ-команд. Програма спрямована на зниження рівня сприйнятого стресу, роботу з тривожністю та депресивними проявами, розвиток навичок емоційної саморегуляції, удосконалення комунікативних навичок, формування більш гнучкого стилю лідерської взаємодії, розвиток навичок делегування та підтримку особистих професійних меж.

Розроблена тренінгова програма не була апробована в межах даного дослідження, тому висновки щодо її ефективності мають прогностичний характер. Водночас її зміст і структура обґрунтовані результатами емпіричного

дослідження та можуть бути використані в індивідуальній або груповій роботі з керівниками ІТ-команд. Практичне значення роботи полягає в окресленні психологічних чинників, пов'язаних із задоволеністю роботою, та напрямів психологічної підтримки управлінців технологічного сектору, зокрема розвитку саморегуляції, зниження психоемоційного напруження й підтримки професійного благополуччя.

Перспективним напрямом подальших досліджень є апробація розробленої тренінгової програми з використанням до- та післятренінгового вимірювання, розширення вибірки, порівняння різних управлінських рівнів в ІТ-сфері та включення додаткових організаційних показників, які можуть впливати на задоволеність роботою.

Таким чином, поставлену мету дослідження досягнуто, а завдання роботи виконано. Результати підтверджують, що задоволеність роботою керівників ІТ-команд пов'язана з рівнем сприйнятого стресу, тривожністю, депресивними проявами та особливостями міжособистісної поведінки. Розроблена тренінгова програма є практично орієнтованим інструментом психологічної підтримки керівників ІТ-команд і потребує подальшої емпіричної перевірки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бадзай, Х. Р. (2025). *Емоційне вигорання соціальних працівників: соціально-психологічні чинники*.
https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/54665/1/%D0%91%D0%B0%D0%B4%D0%B7%D0%B0%D0%B9_%D0%A1%D0%A0%D0%B7-41_2025_2025.pdf
2. Босько, В. І., & Лефтеров, В. О. (2024). *Емоційне вигорання екстремальних психологів: концептуалізація, дослідження та профілактика: монографія*. Гуляєва В. М.
3. Величко, В. О. (2017). Проблеми виявлення та профілактики професійного вигорання керівників в органах місцевого самоврядування. *Державне будівництво та самоврядування*, 34, 130–143.
4. Вовк, О. (2021). Особливості синдрому професійного вигорання в працівників сфери інформаційних технологій. *Сучасна медицина, фармація та психологічне здоров'я*, 1(2), 3–26.
5. Вознесенська, О. Л. (2018). Профілактика емоційного вигорання фахівців, що працюють з травмами війни. У Л. А. Найдьонова, О. Л. Вознесенська, & В. В. Савінов (Ред.), *Робота з травмами війни. Український досвід: матеріали Першої всеукраїнської науково-практичної конференції* (с. 26–33). Золоті ворота.
6. Гільман, А. Ю. (2025). Психологічні особливості професійного вигорання лікарів в умовах війни. *Вісник гігієни та професійної патології*.
<https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/visnyk-gigieny/article/view/15650>

7. Гунько, Б. А. (2015). Посттравматичний стресовий розлад в розрізі часу. *Вісник Вінницького національного медичного університету*, 19(1), 216–219.
8. Дзюба, Т. М. (2025). Професійне здоров'я педагогів в умовах травми війною: виклики для професійної ідентичності та мотивації. *Наукові записки. Серія: Психологія*, 2, 30–38.
9. Дмитришин, С. Б. (2024). Резильєнтність особистості: сутність феномену та методи розвитку в освітньому середовищі. *Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки*, 20, 67–74.
10. Журавльова, Н. Ю. (2024). Особливості вторинної травматизації у дружин ветеранів війни: орієнтири психологічної допомоги. *Актуальні проблеми психології*.
11. Карамушка, Л. М. (2023). *Психічне здоров'я персоналу організацій в умовах війни: навчально-методичний посібник*. Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України.
12. Карамушка, Л. М., Креденцер, О. В., Терещенко, К. В., та ін. (2021). *Психолого-організаційні детермінанти забезпечення психологічного здоров'я персоналу освітніх організацій в умовах соціальної напруженості: монографія* (Л. М. Карамушка, Ред.). Видавець Вікторія Кундельська.
13. Карамушка, Т., & Карамушка, Л. (2025). Професійне вигорання персоналу реабілітаційних центрів для поранених військових: вплив освітньо-професійних характеристик персоналу. *Організаційна психологія. Економічна психологія*, 34(1), 20–31.
14. Карпенко, Є. В. (2024). Професійне вигорання військових: нові виклики для психологів. У В. С. Бліхар (Уклад.), *Психологія*

особистості фахівця в умовах воєнного часу та поствоєнної реабілітації: збірник матеріалів IX Всеукраїнської науково-практичної конференції (с. 146–150). Львівський державний університет внутрішніх справ.

15. Клесман, О. В. (2025). *Психологічні чинники залученості персоналу до роботи в IT-компанії* [Дисертація доктора філософії]. Київ.
16. Лазос, Г. (2022). Психологи і війна: зміна парадигми надання психологічної/психотерапевтичної допомоги та резильєнтність фахівця. *Організаційна психологія. Економічна психологія*, 3(27), 37–47.
17. Лікарчук, Є. В. (2023). Особливості прояву вікарної травми та посттравматичного стресового розладу у психологів, які працюють в умовах військових конфліктів. У *Синергетичний підхід до проєктування життєвого простору особистості: збірник наукових матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції* (с. 150–152). Полтава.
18. Літовченко, О. (2025). Емоційне вигорання та професійний стрес працівників соціальної сфери в умовах кризових подій: пандемія та військовий конфлікт. *Ukrainian Journal of Occupational Health*.
19. Льошенко, О., & Кондратьєва, В. (2021). Діагностика, профілактика, корекція синдрому «емоційного вигорання». *Вісник Львівського університету. Серія «Психологічні науки»*, 10, 105–112.
20. Максименко, С. Д., & Карамушка, Л. М. (2014). Організаційна психологія. Економічна психологія. Соціальна психологія. *Актуальні проблеми психології*, 41, 216.
21. Марута, Н. О. (2025). Емоційне вигорання серед медичних працівників в галузі ментального здоров'я в умовах війни: клініко-соціальні

аспекти та шляхи подолання: огляд літератури. *Український вісник психоневрології*.

<https://uvnnpn.com.ua/archive-of-numbers/2025/tom-33-vypusk-1-122/emoc-zijne-vygorannya-sered-medychnyh-praczivnykiv-v-galuzi-mentalnogozdorovya-v-umovah-vijny-kliniko-soczialni-aspekty-ta-shlyahy-podolannyaoglyad-literatury>

- 22.Потапчук, Є. М., та ін. (2025). *Особистість в екстремальних умовах: збірник матеріалів науково-практичної конференції*.
https://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/27731/1/%D0%9E%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%20%D0%B2%20%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D1%85%20%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85_%D0%97%D0%B1%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%202025.pdf
- 23.Русанов, В. (2024). Професійне вигорання медичних працівників в умовах війни: історичний аналіз, сучасні дослідження та авторське визначення. <https://uk.e-medjournal.com/index.php/psp/article/view/529>
- 24.Свір, В., & Сич, А. (2025). Психологічні особливості професійного вигорання у медичних працівників. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Психологія*, 2(67), 102–107.
- 25.Тарасенко, О. (2024). Вторинна травматизація психологів, які працюють зі свідками психотравмуючих подій: огляд літератури. <https://uk.e-medjournal.com/index.php/psp/article/view/501>
- 26.Федотова, Т. В. (2022). Моральний дистрес & моральна травма особистості: теоретичний дискурс проблеми. *Наукові перспективи*, 12(30), 529–543.

- 27.Цимбала, О. (2019). Профілактика професійного вигорання засобами арт-терапії. У *Простір арт-терапії: мінливість і стабільність – пошуки балансу: матеріали XVI Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції* (с. 83–85).
- 28.Шатирко, Л. О., та ін. (Ред.). (2025). *Актуальні проблеми психології навчання в умовах війни: збірник матеріалів наукових доповідей круглого столу*. Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України.
- 29.Щербан, Т. Д. (2019). Психологічні особливості психологів у роботі з кризовими ситуаціями. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні та психологічні науки*, 2(13), 360–377.
- 30.American Psychiatric Association. (2025). *Stressed at work: Occupations with the highest mental distress*.
<https://www.psychiatry.org/news-room/apa-blogs/occupations-with-the-highest-mental-distress>
- 31.American Psychological Association. (2023). *Employers need to focus on workplace burnout: Here's why*.
<https://www.apa.org/topics/healthy-workplaces/workplace-burnout>
- 32.Archer, L., & Alagaraja, M. (2021). Examining burnout in the U.S. military with a focus on U.S. Air Force: A review of literature. *New Horizons in Adult Education and Human Resource Development*, 33(4), 17–32.
- 33.Bagasi, A., Al Harbi, E. K., Alabbasi, S. M., Alqaedi, R. O., Alharbi, B. A., & Alhomaidd, T. A. (2025). Effectiveness of workplace mental health programs in reducing occupational burnout: A systematic review. *Cureus*, 17(7), Article e88715.

34. Bakker, A. B., & Demerouti, E. (2007). The job demands-resources model: State of the art. *Journal of Managerial Psychology*, 22(3), 309–328. <https://doi.org/10.1108/02683940710733115>
35. Karasek, R. A., Jr. (1979). Job demands, job decision latitude, and mental strain: Implications for job redesign. *Administrative Science Quarterly*, 24(2), 285–308. <https://doi.org/10.2307/2392498>
36. Siegrist, J. (1996). Adverse health effects of high-effort/low-reward conditions. *Journal of Occupational Health Psychology*, 1(1), 27–41. <https://doi.org/10.1037/1076-8998.1.1.27>
37. National Institute for Occupational Safety and Health. (1999). *Stress... at work* (DHHS [NIOSH] Publication No. 99–101). Centers for Disease Control and Prevention. <https://www.cdc.gov/niosh/docs/99-101/>
38. Marsh, E., Perez Vallejos, E., & Spence, A. (2024). Digital workplace technology intensity: Qualitative insights on employee wellbeing impacts of digital workplace job demands. *Frontiers in Organizational Psychology*, 2, Article 1392997. <https://doi.org/10.3389/forgp.2024.1392997>
39. Boston Consulting Group. (2025). *Building resilient organizations: Mental health as a strategic priority*.
40. British Psychological Society. (2023). *Burnout – A modern epidemic of occupational stress*. <https://www.bps.org.uk/psychologist/burnout-modern-epidemic-occupational-stress>
41. Centers for Disease Control and Prevention. (2024). *Risk factors for stress and burnout*. <https://www.cdc.gov/niosh/healthcare/risk-factors/stress-burnout.html>

- 42.Chorna, V., Makhniuk, V., Pshuk, N., Gumeniuk, N., Shevchuk, Y., & Khliestova, S. (2021). Burnout in mental health professionals and the measures to prevent it. *Georgian Medical News*, 310, 113–118.
- 43.Consiglio, C., Massa, N., Sommovigo, V., & Fusco, L. (2023). Techno-stress creators, burnout and psychological health among remote workers during the pandemic: The moderating role of e-work self-efficacy. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(22), Article 7051. <https://doi.org/10.3390/ijerph20227051>
- 44.Deloitte. (2025). *Global human capital trends 2025: The future of work and wellbeing*.
- 45.de Oliveira, C., Saka, M., Bone, L., & Jacobs, R. (2023). The role of mental health on workplace productivity: A critical review of the literature. *Applied Health Economics and Health Policy*, 21(2), 167–193. <https://doi.org/10.1007/s40258-022-00761-w>
- 46.Etezad, E., Fiset, J., & Al Hajj, R. (2026). Digital self-guided mental health interventions to prevent workplace burnout and enhance psychological wellness: Protocol for a systematic review. *JMIR Research Protocols*, 15, Article e80417.
- 47.European Agency for Safety and Health at Work. (2025). *Preventing psychosocial risks and stress at work*.
- 48.Gallup. (2025). *State of the global workplace report 2025*.
- 49.Girnyk, A., Donets, Y., Bogdanov, S., Solovyova, V., & Romanenko, L. (2018). Explorative study of psychosocial stress factors that cause professional burnout among teachers who live near the front-line zone in the East of Ukraine. *Mental Health Global Challenges XXI Century Proceedings*, 18–22.

50. Harvard Business Review. (2024). *How to manage burnout in high-pressure tech roles*.
51. HelpGuide.org. (2026). *Mental health in the workplace*.
<https://www.helpguide.org/wellness/career/mental-health-in-the-workplace>
52. International Labour Organization. (2024). *Mental health in the world of work*.
53. Khaw, K. W., Alnoor, A., Al-Abrow, H., Tiberius, V., Ganesan, Y., & Atshan, N. A. (2022). Reactions towards organizational change: A systematic literature review. *Current Psychology*. Advance online publication.
54. Kostova, Z., Tsybuliak, N., Lopatina, H., et al. (2025). Professional quality of life in Ukrainian mental health care providers: Compassion satisfaction, burnout, and secondary traumatic stress. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*.
55. Kurapov, A., Pavlenko, V., Drozd, O., et al. (2023). The mental health impact of the ongoing Russian-Ukrainian war: A three-month follow-up. *Frontiers in Psychiatry*.
56. Laditka, J. N., Laditka, S. B., Arif, A. A., & Adeyemi, O. J. (2023). Psychological distress is more common in some occupations and increases with job tenure: A thirty-seven year panel study in the United States. *BMC Psychology*, 11, Article 95. <https://doi.org/10.1186/s40359-023-01119-0>
57. Li, Y.-T., & Zhou, Y. (2025). Experimental study of the effect of high-intensity interval training on the psychological state of adolescents. *Frontiers in Psychology*, 16, Article 1567003. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1567003>

- 58.Liashch, O., Yatsiuk, M., & Hrebenova, V. (2025). Socio-psychological factors of professional burnout among employees of the SES of Ukraine in the context of modern challenges. *Personality and Environmental Issues*, 4(1), 57–64.
- 59.Marsh, E., Perez Vallejos, E., & Spence, A. (2024). Digital workplace technology intensity: Qualitative insights on employee wellbeing impacts of digital workplace job demands. *Frontiers in Organizational Psychology*, 2, Article 1392997. <https://doi.org/10.3389/forgp.2024.1392997>
- 60.Maslach, C. (1993). Historical and conceptual development of burnout. In W. B. Schaufeli, C. Maslach, & T. Marek (Eds.), *Professional burnout: Recent developments in theory and research* (pp. 1–16). Taylor & Francis.
- 61.Maslach, C., Jackson, S. E., & Leiter, M. P. (1996). *Maslach burnout inventory manual* (3rd ed.). Consulting Psychologists Press.
- 62.McKinsey & Company. (2025). *Mental health in the workplace: A global perspective*.
- 63.Mental health and productivity. (n.d.). *Psychology Today*. <https://www.psychologytoday.com/us/basics/productivity/mental-health-and-productivity>
- 64.Molnár, L., Zana, Á., & Stauder, A. (2024). Stress and burnout in the context of workplace psychosocial factors among mental health professionals during the later waves of the COVID-19 pandemic in Hungary. *Frontiers in Psychiatry*, 15, Article 1354612. <https://doi.org/10.3389/fpsyt.2024.1354612>
- 65.Nadyukova, I., Tsybuliak, N., Shevchenko, L., et al. (2025). Ukrainian teachers' stress and coping during the war. *Teaching and Teacher Education*.

- 66.Pladdys, J. (2024). Mitigating workplace burnout through transformational leadership and employee participation in recovery experiences. *HCA Healthcare Journal of Medicine*, 5(3), 215–223.
- 67.PwC. (2024). *Workforce of the future: Mental health and productivity*.
- 68.Rajgopal, T. (2010). Mental well-being at the workplace. *Indian Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 14(3), 63–65.
<https://doi.org/10.4103/0019-5278.75691>
- 69.Rana, R., Higgins, N., Stedman, T., March, S., Gucciardi, D. F., Barua, P. D., & Joshi, R. (2025). Passive AI detection of stress and burnout among frontline workers. *Nursing Reports*, 15(11), Article 373.
- 70.Suchikova, Y., Tsybuliak, N., Lopatina, H., et al. (2024). Calm me down, or I'll leave: Anxiety and institutional support among Ukrainian academics during wartime. *BMC Public Health*.
- 71.Tang, Y. L., Raffone, A., & Wong, S. Y. S. (2025). Burnout and stress: New insights and interventions. *Scientific Reports*, 15, Article 8335.
<https://doi.org/10.1038/s41598-025-92909-6>
- 72.Tsybuliak, N., Lopatina, H., Shevchenko, L., et al. (2023). Burnout dynamics among Ukrainian academic staff during the war. *Scientific Reports*.
- 73.World Health Organization. (2022). *WHO guidelines on mental health at work*. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240053052>
- 74.World Health Organization. (2024). *Mental health at work*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-at-work>
- 75.Wu, A., Roemer, E. C., Kent, K. B., Ballard, D. W., & Goetzel, R. Z. (2021). Organizational best practices supporting mental health in the

workplace. *Journal of Occupational and Environmental Medicine*, 63(12), e925–e931. <https://doi.org/10.1097/JOM.0000000000002407>

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця 2. Результати за методикою Т. Лірі

№	Ко д	Ві к	I (Ав тор ита рни й)	II (Его їсти чни й)	III (Аг рес ивн ий)	IV (Під озріл ий)	V (Під порядков аний)	VI (Зале жни й)	VII (Доб рози члив ий)	VIII (Аль труїс тичн ий)	Дом інув анн я	Дру жел юб ніст ь	Перев ажни й тип
1	IT L-0 01	34	9	6	9	7	5	6	14	10	6.0	13.0	Добро зичли вий
2	IT L-0 02	31	10	9	7	6	6	2	9	8	11.5	12.5	Автор итарн ий
3	IT L-0 03	40	10	11	3	4	3	6	9	7	9.5	10.5	Егоїст ичний
4	IT L-0 04	38	13	6	6	6	5	4	10	6	11.0	14.0	Автор итарн ий
5	IT L-0 05	35	12	9	5	5	6	6	10	8	8.5	13.5	Добро зичли вий
6	IT L-0 06	40	8	9	7	7	2	4	10	7	12.0	8.0	Добро зичли вий
7	IT L-0 07	32	12	10	5	5	3	2	8	9	13.0	13.0	Автор итарн ий
8	IT L-0 08	34	11	6	6	4	2	2	10	8	10.5	14.5	Автор итарн ий

9	IT L-0 09	37	10	6	7	5	4	5	13	8	7.0	14.0	Добро зичли вий
10	IT L-0 10	30	12	9	7	6	5	5	12	7	10.5	12.5	Автор итарн ий
11	IT L-0 11	34	13	9	4	5	6	4	12	7	9.0	16.0	Автор итарн ий
12	IT L-0 12	38	13	9	6	4	4	6	8	8	11.0	12.0	Автор итарн ий
13	IT L-0 13	38	10	9	5	6	7	2	7	4	13.0	11.0	Автор итарн ий
14	IT L-0 14	35	11	7	5	6	2	5	9	5	12.0	10.0	Добро зичли вий
15	IT L-0 15	32	12	9	9	5	2	3	9	9	14.0	11.0	Автор итарн ий
16	IT L-0 16	31	13	9	7	5	4	4	11	8	11.5	13.5	Автор итарн ий
17	IT L-0 17	35	10	7	4	6	5	5	6	7	10.0	11.0	Автор итарн ий
18	IT L-0 18	35	11	12	8	3	4	4	12	7	11.5	11.5	Егоїст ичний
19	IT L-0 19	30	9	9	9	3	2	4	9	8	11.5	9.5	Автор итарн ий

20	IT L-0 20	33	9	6	8	5	4	6	8	6	10.0	9.0	Автор итарн ий
21	IT L-0 21	32	13	10	4	5	2	4	7	6	14.5	10.5	Автор итарн ий
22	IT L-0 22	29	14	7	5	6	5	6	6	8	11.5	12.5	Автор итарн ий
23	IT L-0 23	35	11	10	8	8	5	3	11	6	14.0	10.0	Автор итарн ий
24	IT L-0 24	39	13	10	5	7	3	6	9	8	12.5	10.5	Автор итарн ий
25	IT L-0 25	33	12	7	7	5	4	7	7	4	12.5	8.5	Добро зичли вий
26	IT L-0 26	29	10	10	7	6	3	2	7	9	14.0	10.0	Автор итарн ий
27	IT L-0 27	39	12	9	5	4	4	4	8	8	11.0	13.0	Автор итарн ий
28	IT L-0 28	32	14	10	6	6	6	6	12	8	10.0	14.0	Добро зичли вий
29	IT L-0 29	28	11	12	3	5	3	5	9	9	10.5	11.5	Егоїст ичний
30	IT L-0 30	39	14	8	5	6	5	5	6	10	11.5	13.5	Автор итарн ий

31	IT L-0 31	37	7	7	6	4	4	4	9	9	7.0	12.0	Добро зичли вий
32	IT L-0 32	33	13	7	4	7	3	5	9	4	13.0	11.0	Автор итарн ий
33	IT L-0 33	40	11	7	9	8	4	5	5	5	16.0	6.0	Автор итарн ий
34	IT L-0 34	39	11	8	4	6	3	7	9	6	10.0	10.0	Добро зичли вий
35	IT L-0 35	36	11	9	6	6	4	5	9	7	11.5	10.5	Автор итарн ий
36	IT L-0 36	28	8	9	6	7	3	5	10	8	10.0	9.0	Добро зичли вий
37	IT L-0 37	38	11	10	8	5	7	4	13	6	10.0	13.0	Добро зичли вий
38	IT L-0 38	38	12	8	4	6	4	4	11	8	9.5	14.5	Автор итарн ий
39	IT L-0 39	37	14	11	8	6	3	4	9	6	16.0	9.5	Автор итарн ий
40	IT L-0 40	39	10	8	6	6	5	5	7	6	11.5	9.5	Автор итарн ий
41	IT L-0 41	39	10	13	5	4	4	4	14	5	10.5	11.5	Добро зичли вий

42	IT L-0 42	30	10	9	7	6	4	5	9	6	12.0	9.0	Автор итарн ий
43	IT L-0 43	39	13	7	6	6	5	8	9	5	10.5	10.5	Автор итарн ий
44	IT L-0 44	34	12	7	5	8	5	6	9	6	11.0	11.0	Автор итарн ий
45	IT L-0 45	31	10	9	6	7	4	4	9	9	11.0	11.0	Автор итарн ий
46	IT L-0 46	36	12	8	6	9	3	7	9	6	13.0	8.0	Автор итарн ий
47	IT L-0 47	30	11	10	6	4	4	4	8	12	9.5	13.5	Альтр уїстич ний
48	IT L-0 48	32	13	9	7	7	2	2	8	8	16.0	11.0	Автор итарн ий
49	IT L-0 49	30	10	8	9	6	2	3	9	8	13.5	9.5	Автор итарн ий
50	IT L-0 50	34	11	7	4	9	6	2	8	6	12.5	12.5	Автор итарн ий
51	IT L-0 51	32	11	6	9	4	7	4	8	9	9.0	14.0	Автор итарн ий
52	IT L-0 52	36	9	8	3	4	4	5	9	6	8.0	12.0	Автор итарн ий

53	IT L-0 53	34	12	10	6	5	5	7	9	8	10.0	11.0	Автор итарн ий
54	IT L-0 54	29	12	9	7	3	5	5	12	12	6.5	16.0	Автор итарн ий
55	IT L-0 55	31	11	6	7	5	9	5	5	7	9.5	12.5	Автор итарн ий
56	IT L-0 56	36	11	9	5	4	6	6	11	9	6.5	14.5	Добро зичли вий
57	IT L-0 57	39	9	9	6	6	4	2	11	6	11.5	11.5	Добро зичли вий
58	IT L-0 58	29	11	7	5	6	3	5	5	7	12.5	9.5	Автор итарн ий
59	IT L-0 59	37	11	9	5	9	2	6	8	10	12.0	9.0	Автор итарн ий
60	IT L-0 60	36	10	8	7	7	5	3	8	6	13.0	10.0	Автор итарн ий
61	IT L-0 61	37	11	6	7	5	3	7	6	11	9.0	11.0	Автор итарн ий
62	IT L-0 62	32	12	9	5	4	2	5	8	9	11.0	12.0	Автор итарн ий
63	IT L-0 63	29	15	9	8	6	3	4	7	6	16.0	10.0	Автор итарн ий

64	IT L-0 64	31	12	10	7	4	3	6	12	8	10.0	12.0	Автор итарн ий
65	IT L-0 65	39	12	10	7	9	7	8	11	9	9.5	10.5	Автор итарн ий
66	IT L-0 66	39	11	6	7	8	6	5	12	8	8.5	13.5	Добро зичли вий
67	IT L-0 67	34	8	7	5	5	4	5	10	4	9.0	10.0	Добро зичли вий
68	IT L-0 68	39	11	9	5	3	6	4	7	6	10.5	12.5	Автор итарн ий
69	IT L-0 69	40	11	9	7	8	4	4	8	7	14.0	9.0	Автор итарн ий
70	IT L-0 70	35	16	9	7	6	3	6	10	7	14.0	12.0	Автор итарн ий
71	IT L-0 71	30	11	14	6	8	6	4	7	8	15.0	8.0	Егоїст ичний
72	IT L-0 72	28	12	9	6	3	5	5	10	8	9.0	14.0	Автор итарн ий
73	IT L-0 73	31	11	10	8	5	3	4	9	5	14.5	8.5	Автор итарн ий
74	IT L-0 74	29	9	10	5	6	4	6	8	8	10.0	9.0	Егоїст ичний

75	IT L-0 75	35	13	10	7	6	3	5	10	8	13.0	11.0	Автор итарн ий
76	IT L-0 76	31	13	8	6	5	2	6	10	8	11.0	12.0	Автор итарн ий
77	IT L-0 77	29	13	10	6	7	6	4	8	9	12.5	12.5	Автор итарн ий
78	IT L-0 78	33	10	7	8	4	7	4	11	9	7.0	15.0	Добро зичли вий
79	IT L-0 79	33	14	8	7	5	2	3	7	8	15.0	12.0	Автор итарн ий
80	IT L-0 80	37	9	8	7	6	5	4	10	7	10.0	11.0	Добро зичли вий
81	IT L-0 81	31	12	9	8	7	3	5	10	4	15.0	8.0	Автор итарн ий
82	IT L-0 82	33	15	12	6	7	4	6	9	8	14.5	10.5	Автор итарн ий
83	IT L-0 83	40	10	5	7	4	3	4	10	8	8.5	13.5	Автор итарн ий
84	IT L-0 84	29	10	10	6	3	3	6	7	8	10.5	9.5	Автор итарн ий
85	IT L-0 85	37	11	6	7	8	4	7	11	5	10.5	9.5	Автор итарн ий

86	IT L-0 86	39	10	8	6	6	3	6	9	5	11.5	8.5	Автор итарн ий
87	IT L-0 87	29	9	10	6	5	5	8	8	9	8.0	9.0	Егоїст ичний
88	IT L-0 88	37	11	9	7	8	4	4	11	7	12.5	10.5	Автор итарн ий
89	IT L-0 89	31	9	7	5	6	4	3	8	9	9.5	12.5	Автор итарн ий
90	IT L-0 90	35	12	7	9	8	3	2	6	7	16.0	9.0	Автор итарн ий
91	IT L-0 91	34	10	10	5	6	3	7	6	7	12.0	7.0	Автор итарн ий
92	IT L-0 92	39	14	7	4	9	5	6	10	9	10.0	14.0	Автор итарн ий
93	IT L-0 93	36	10	9	8	9	5	5	7	6	14.5	6.5	Автор итарн ий
94	IT L-0 94	35	11	8	7	5	3	5	12	7	10.0	12.0	Добро зичли вий
95	IT L-0 95	32	13	7	7	7	4	3	5	6	16.0	10.0	Автор итарн ий

Додаток В

Таблиця 3. Результати за шкалою сприйнятого стресу, відома під скороченням PSS (Perceived Stress Scale)

№	Код	Вік	Бал PSS-10	Рівень сприйнятого стресу
1	ITL-001	34	22	Середній
2	ITL-002	31	28	Високий
3	ITL-003	40	18	Середній
4	ITL-004	38	31	Високий
5	ITL-005	35	19	Середній
6	ITL-006	40	14	Середній
7	ITL-007	32	29	Високий
8	ITL-008	34	24	Середній
9	ITL-009	37	12	Низький
10	ITL-010	30	26	Середній
11	ITL-011	34	32	Високий
12	ITL-012	38	21	Середній
13	ITL-013	38	17	Середній
14	ITL-014	35	27	Високий
15	ITL-015	32	20	Середній
16	ITL-016	31	23	Середній
17	ITL-017	35	15	Середній
18	ITL-018	35	28	Високий
19	ITL-019	30	30	Високий
20	ITL-020	33	19	Середній
21	ITL-021	32	25	Середній
22	ITL-022	29	16	Середній
23	ITL-023	35	33	Високий
24	ITL-024	39	22	Середній
25	ITL-025	33	18	Середній
26	ITL-026	29	29	Високий
27	ITL-027	39	21	Середній
28	ITL-028	32	31	Високий
29	ITL-029	28	17	Середній

30	ITL-030	39	26	Середній
31	ITL-031	37	13	Низький
32	ITL-032	33	24	Середній
33	ITL-033	40	34	Високий
34	ITL-034	39	20	Середній
35	ITL-035	36	28	Високий
36	ITL-036	28	15	Середній
37	ITL-037	38	27	Високий
38	ITL-038	38	19	Середній
39	ITL-039	37	32	Високий
40	ITL-040	39	23	Середній
41	ITL-041	39	21	Середній
42	ITL-042	30	25	Середній
43	ITL-043	39	30	Високий
44	ITL-044	34	18	Середній
45	ITL-045	38	33	Високий
46	ITL-046	36	26	Середній
47	ITL-047	30	14	Середній
48	ITL-048	32	22	Середній
49	ITL-049	30	29	Високий
50	ITL-050	34	16	Середній
51	ITL-051	32	31	Високий
52	ITL-052	36	20	Середній
53	ITL-053	34	28	Високий
54	ITL-054	29	19	Середній
55	ITL-055	31	24	Середній
56	ITL-056	36	27	Високий
57	ITL-057	39	15	Середній
58	ITL-058	29	30	Високий
59	ITL-059	37	32	Високий
60	ITL-060	36	21	Середній
61	ITL-061	37	26	Середній
62	ITL-062	32	17	Середній

63	ITL-063	29	34	Високий
64	ITL-064	31	23	Середній
65	ITL-065	39	29	Високий
66	ITL-066	39	18	Середній
67	ITL-067	34	20	Середній
68	ITL-068	39	25	Середній
69	ITL-069	40	33	Високий
70	ITL-070	35	22	Середній
71	ITL-071	30	31	Високий
72	ITL-072	28	19	Середній
73	ITL-073	31	28	Високий
74	ITL-074	29	24	Середній
75	ITL-075	35	27	Високий
76	ITL-076	31	16	Середній
77	ITL-077	29	32	Високий
78	ITL-078	33	21	Середній
79	ITL-079	33	26	Середній
80	ITL-080	37	18	Середній
81	ITL-081	31	30	Високий
82	ITL-082	33	29	Високий
83	ITL-083	40	15	Середній
84	ITL-084	29	23	Середній
85	ITL-085	37	25	Середній
86	ITL-086	39	28	Високий
87	ITL-087	29	22	Середній
88	ITL-088	37	33	Високий
89	ITL-089	31	20	Середній
90	ITL-090	35	27	Високий
91	ITL-091	34	19	Середній
92	ITL-092	39	26	Середній
93	ITL-093	36	24	Середній
94	ITL-094	35	31	Високий
95	ITL-095	32	17	Середній

Додаток Г

Таблиця 4. Результати за Опитувальником «Оцінка задоволеності роботою» В. О. Розанової

№	Код	Вік	Бал Розанової	Рівень задоволеності роботою
1	ITL-001	34	36	Високий
2	ITL-002	31	47	Незадоволеність
3	ITL-003	40	29	Високий
4	ITL-004	38	52	Незадоволеність
5	ITL-005	35	34	Високий
6	ITL-006	40	27	Високий
7	ITL-007	32	51	Незадоволеність
8	ITL-008	34	42	Незадоволеність
9	ITL-009	37	24	Високий
10	ITL-010	30	45	Незадоволеність
11	ITL-011	34	53	Незадоволеність
12	ITL-012	38	38	Високий
13	ITL-013	38	31	Високий
14	ITL-014	35	48	Незадоволеність
15	ITL-015	32	35	Високий
16	ITL-016	31	41	Незадоволеність
17	ITL-017	35	28	Високий
18	ITL-018	35	49	Незадоволеність
19	ITL-019	30	46	Незадоволеність
20	ITL-020	33	33	Високий
21	ITL-021	32	44	Незадоволеність
22	ITL-022	29	30	Високий
23	ITL-023	35	54	Незадоволеність
24	ITL-024	39	39	Високий
25	ITL-025	33	32	Високий
26	ITL-026	29	50	Незадоволеність
27	ITL-027	39	37	Високий
28	ITL-028	32	51	Незадоволеність
29	ITL-029	28	29	Високий

30	ITL-030	39	45	Незадоволеність
31	ITL-031	37	26	Високий
32	ITL-032	33	40	Незадоволеність
33	ITL-033	40	55	Незадоволеність
34	ITL-034	39	34	Високий
35	ITL-035	36	48	Незадоволеність
36	ITL-036	28	31	Високий
37	ITL-037	38	43	Незадоволеність
38	ITL-038	38	36	Високий
39	ITL-039	37	52	Незадоволеність
40	ITL-040	39	38	Високий
41	ITL-041	39	35	Високий
42	ITL-042	30	47	Незадоволеність
43	ITL-043	39	50	Незадоволеність
44	ITL-044	34	33	Високий
45	ITL-045	38	53	Незадоволеність
46	ITL-046	36	42	Незадоволеність
47	ITL-047	30	29	Високий
48	ITL-048	32	41	Незадоволеність
49	ITL-049	30	49	Незадоволеність
50	ITL-050	34	32	Високий
51	ITL-051	32	51	Незадоволеність
52	ITL-052	36	37	Високий
53	ITL-053	34	46	Незадоволеність
54	ITL-054	29	34	Високий
55	ITL-055	31	40	Незадоволеність
56	ITL-056	36	48	Незадоволеність
57	ITL-057	39	30	Високий
58	ITL-058	29	52	Незадоволеність
59	ITL-059	37	54	Незадоволеність
60	ITL-060	36	35	Високий
61	ITL-061	37	43	Незадоволеність
62	ITL-062	32	33	Високий

63	ITL-063	29	55	Незадоволеність
64	ITL-064	31	38	Високий
65	ITL-065	39	49	Незадоволеність
66	ITL-066	39	36	Високий
67	ITL-067	34	31	Високий
68	ITL-068	39	44	Незадоволеність
69	ITL-069	40	53	Незадоволеність
70	ITL-070	35	37	Високий
71	ITL-071	30	50	Незадоволеність
72	ITL-072	28	34	Високий
73	ITL-073	31	48	Незадоволеність
74	ITL-074	29	39	Високий
75	ITL-075	35	46	Незадоволеність
76	ITL-076	31	32	Високий
77	ITL-077	29	54	Незадоволеність
78	ITL-078	33	35	Високий
79	ITL-079	33	47	Незадоволеність
80	ITL-080	37	33	Високий
81	ITL-081	31	51	Незадоволеність
82	ITL-082	33	49	Незадоволеність
83	ITL-083	40	28	Високий
84	ITL-084	29	42	Незадоволеність
85	ITL-085	37	36	Високий
86	ITL-086	39	48	Незадоволеність
87	ITL-087	29	38	Високий
88	ITL-088	37	53	Незадоволеність
89	ITL-089	31	34	Високий
90	ITL-090	35	47	Незадоволеність
91	ITL-091	34	35	Високий
92	ITL-092	39	44	Незадоволеність
93	ITL-093	36	39	Високий
94	ITL-094	35	50	Незадоволеність
95	ITL-095	32	33	Високий

Додаток Д

Результати кореляційного аналізу в SPSS

Для визначення взаємозв'язків між досліджуваними показниками було використано коефіцієнт рангової кореляції Спірмена. Теоретично коефіцієнт Спірмена може бути розрахований за формулою:

$$r_s = 1 - \frac{6 \sum d^2}{n(n^2 - 1)}$$

де (r_s) — коефіцієнт рангової кореляції Спірмена;
 (d) — різниця між рангами двох змінних;
 (n) — кількість респондентів.

У даному дослідженні розрахунок було здійснено за допомогою програми SPSS. Обсяг вибірки становив **N = 95**.

Correlations

Spearman's rho	Пара змінних	Correlation Coefficient	Sig. (2-tailed)	N
Spearman's rho	Тривога (HADS-A) ↔ Сприйнятий стрес (PSS-10)	0,682**	0,000	95
Spearman's rho	Депресія (HADS-D) ↔ Сприйнятий стрес (PSS-10)	0,571**	0,000	95
Spearman's rho	Тривога (HADS-A) ↔ Задоволеність роботою за методикою Розанової	0,448**	0,000	95

Spearman's rho	Депресія (HADS-D) ↔ Задоволеність роботою за методикою Розанової	0,519**	0,000	95
Spearman's rho	Сприйнятий стрес (PSS-10) ↔ Задоволеність роботою за методикою Розанової	0,603**	0,000	95
Spearman's rho	Домінування (Лірі) ↔ Тривога (HADS-A)	0,214*	0,037	95
Spearman's rho	Домінування (Лірі) ↔ Депресія (HADS-D)	0,189	0,066	95
Spearman's rho	Дружелюбність (Лірі) ↔ Тривога (HADS-A)	-0,112	0,278	95
Spearman's rho	Дружелюбність (Лірі) ↔ Задоволеність роботою за методикою Розанової	-0,278**	0,006	95
Spearman's rho	Егоїстичний тип (Лірі) ↔ Сприйнятий стрес (PSS-10)	0,236*	0,021	95

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Примітка. У програмі SPSS значення **0,000** у колонці *Sig. (2-tailed)* інтерпретується як **p < 0,001**. У методиці Розанової вищий бал означає вищий рівень незадоволеності роботою.